

Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Gemeente Boekel

Onderbouwend rapport bij de geurverordening en
beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder
Gemeente Boekel 2023

Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Gemeente Boekel

Onderbouwend rapport bij de geurverordening en beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder Gemeente Boekel 2023

Rapportnummer:	P222487.007
Naam opdrachtgever:	Gemeente Boekel Postbus 99 5427 ZH Boekel
Opstellers:	E. van Overbeek, H. Ullenbroeck, K. Albers
Status:	Ontwerp
Datum:	6 juni 2023

**Pouderoyen Tonnaer is een handelsnaam van
Pouderoyen BV**

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen
T (024) 322 45 79

info@pouderoyentonnaer.nl
pouderoyentonnaer.nl

Op onze dienstverlening zijn de
DNR 2011 van toepassing die u vindt op
pouderoyentonnaer.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	15
1.1 Waarom een geurgebiedsvisie?	15
1.2 Vaststellen of aanpassen van geurnormen	15
1.3 Beoordelen geurbelasting van meerdere veehouderijen samen	16
1.4 Voorsorteren op de Omgevingswet	17
1.5 Onderbouwing voor geurverordening en beleidsregel voor cumulatieve geurhinder	17
1.6 Procedure	17
2 Geurhinder en veehouderijen	18
2.1.1 Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden	18
2.1.2 Geuremissiefactoren en vaste afstanden	18
2.1.3 Voorgrond- en achtergrondbelasting	19
2.1.4 Bebouwde kom (Wgv) en bebouwingscontouren (Omgevingswet)	21
2.1.5 Geurgevoelig object (Wgv en Omgevingswet)	21
2.1.6 Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen	21
2.2 Geur uit stallen en geurnormen	22
2.3 Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting	24
2.4 Geur uit mestverwerking	25
2.5 Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen	26
2.6 Geur en gezondheid	28
2.7 Uitspraak civiele rechter over de Wgv (2022)	30
2.8 Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen	31
3 Geurbelasting door veehouderijen	34
3.1 Ontwikkeling veehouderij gemeente Boekel	34
3.2 Ontwikkeling veehouderij per veehouderijsector	36
3.3 Vrijkomende agrarische bebouwing (Vab-locaties)	38
3.4 Bestaande geurbelasting op basis van vergunningen veehouderijen	40
3.5 Overige gezondheidseffecten door veehouderijen	41
3.5.1 Fijnstof belasting door veehouderijen	41
3.5.2 Endotoxinen belasting door veehouderijen	43

4	Cumulatie met andere geurbronnen.....	44
5	Variantenstudie geurbelasting.....	45
5.1	Achtergrondbelasting in relatie tot GGD-norm en provinciale norm IOV	45
5.2	Voorgrondbelasting per deelgebied t.o.v. geurnorm	46
5.3	Voorgrondbelasting t.o.v. GGD-advieswaarde	48
5.4	Conclusies.....	51
6	Plangebieden en gebiedsprocessen	54
6.1	Plangebieden wonen.....	54
6.2	Plangebieden bedrijventerrein	57
6.3	Gebiedsproces Bovenstehuis	58
6.4	Gebiedsproces De Elzen	59
7	Overwegingen t.a.v. gemeentelijke geurnormen	60
7.1	Ontwikkeling veehouderij en de geurbelasting uit stallen	60
7.2	Overwegingen m.b.t. bijstellingen van de voorgrondnormen.....	60
7.3	Overwegingen bij gemeentelijke normen t.a.v. de achtergrondbelasting	63
7.4	Gebiedsgericht geurbeleid	64
8	Uitwerking concept geurbeleid.....	70
8.1	Ontwerp geurverordening 2023	70
8.2	Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting 2021.....	72
8.3	Beschermingsniveau onder de Omgevingswet	75
8.4	Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet	76
	Kaarten	78
	Bijlage wettelijke kaders	91

Samenvatting

Doel van deze geurgebiedsvisie

De aanleiding voor de actualisatie van de geurverordening is het coalitieprogramma DOP en GVB uit mei 2022. Daarin is opgenomen dat de coalitiepartijen streven naar een zo gezond mogelijk leefklimaat en dat huidige geurnormen zo snel mogelijk geëvalueerd en waar nodig bijgesteld worden. Daarnaast heeft de gemeente op 23 juni 2022 een aanhoudingsbesluit (Wet geurhinder en veehouderij) genomen in het kader van een omgevingsgerichte aanpak voor het buurtschap Bovenste Huis. Het aanhoudingsbesluit is genomen om te voorkomen dat moet worden meegewerkt aan (eventuele) ongewenste ontwikkelingen en is maximaal 1 jaar geldig (tot 24 juni 2023). Verder is een bestemmingsplan gereed voor bedrijventerrein Lage Raam. Voordat besluitvorming kan plaatsvinden moet voor dit plangebied de geurnorm versoepeld worden. Dit om te voorkomen dat het bedrijventerrein een beperkende werking heeft voor de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen in de omgeving.

In een geurgebiedsvisie wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Dit in relatie tot de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, de ontwikkeling van veehouderijen en andere thema's zoals gezondheid en vitaliteit van het buitengebied. Een geurgebiedsvisie biedt een kader en onderbouwing voor het mogelijk vaststellen of actualiseren van gemeentelijke geurnormen en vaste afstanden die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen. Daarnaast is de geurgebiedsvisie ook van belang voor het onderbouwen en vaststellen van toetswaarden met betrekking tot de meewegen van de geurbelasting bij het beoordelen van het woon- en leefklimaat. De geurgebiedsvisie kan ook als basis worden gebruikt om als gemeente te anticiperen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De geurbelasting ten gevolge van geur uit stallen van veehouderijen wordt uitgedrukt in voorgrondbelasting en in achtergrondbelasting. Met de voorgrondbelasting wordt de geurbelasting van 1 veehouderij op een geurgevoelig object bedoeld. Bij de vergunningverlening van veehouderijen wordt getoetst op de hoogte van de voorgrondbelasting en/of de afstand tussen een stal waar dieren worden gehuisvest en de gevel van een geurgevoelige objecten.

De achtergrondbelasting bestaat uit de geurbelasting van alle veehouderijen samen op een geurgevoelig object en wordt gebruikt als belangrijke maat om de effecten van geurhinder uit stallen op het woon- en leefklimaat te kunnen beoordelen. Bijvoorbeeld bij een aanvraag voor een nieuwe woning in de omgeving van veehouderijen. Als een veehouderij is gestopt of gaat stoppen is een dergelijke toets van belang om te beoordelen of een voormalige bedrijfswoning kan worden gebruikt als reguliere woning en of de geurbelasting een belemmering is voor andere functies op de locatie van de voormalige veehouderij.

Gemeenten kunnen bij het vaststellen van de normen en afstanden voor de vergunningverlening van veehouderijen en voor het beoordelen van de aanvaardbaarheid van de geurbelasting bij functiewijzigingen eigen keuzen maken. Mits deze is onderbouwd en vastgelegd in besluiten door de gemeenteraad. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld ter onderbouwing van dergelijke besluiten.

Ontwikkeling geurbelasting uit stallen van veehouderijen

De gemeente Boekel kent 278 veehouderijen met een vergunning of melding in 2022 én een veehouderij bestemming, waarvan 138 intensieve veehouderijen waar dieren worden gehuisvest waarvoor wettelijk een geuremissiefactor is vastgesteld, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren. Tussen 2000 en 2023 is het aantal intensieve veehouderijlocaties met ongeveer de helft afgenomen, is de economische omvang van de vergunde dierplaatsen tussen 2000 en 2020 gegroeid, daarna weer gedaald en in 2023 nog net boven het niveau van 2000. De vergunde geuremissie uit stallen is tussen 2000 en 2023 ongeveer 15-20% afgenomen. Met name vanwege de bijstelling van de geuremissiefactoren voor combiwassers en de toename van het aantal vergunde dierplaatsen is de vergunde c.q. actueel berekende geuremissie dus per saldo nauwelijks afgenomen, ondanks de modernisering van stallen.

De gemeente Boekel heeft in 2012 voor het hele grondgebied al strengere geurnormen (voorgrondnormen) vastgesteld om bij bedrijfsontwikkeling van (intensieve) veehouderijen te sturen op een afname van de geurbelasting door de emissie van geur uit stallen. Voor deelgebied De Elzen zijn in 2020 aangescherpte geurnormen vastgesteld voor de voorgrond- en achtergrondbelasting door geur uit stallen.

De provincie Noord-Brabant stuurt sinds 2014 via haar regels op de maximale cumulatieve geurbelasting bij ontwikkeling van intensieve veehouderijen op een afname van de cumulatieve geurbelasting in de hoger belaste gebieden. Deze regels leiden er toe dat als er sprake is van uitbreidingen van intensieve veehouderijen in gebieden met een te hoge geurbelasting, o.b.v. provinciale normen, die uitbreiding gepaard moet gaan met een afname van de geurbelasting.

In de vergunde situatie in 2022 voldoet de achtergrondbelasting op een groot deel van de woningen in de gemeente Boekel (88%) aan de provinciale norm voor het buitengebied. Als je de vergunde situatie corrigeert voor 20% latente ruimte voldoet 95%.

In de vergunde situatie voldoet slechts 16% van de woningen in Boekel aan de GGD-advieswaarden. Als je corrigeert voor 20% latente ruimte is dit 32%.

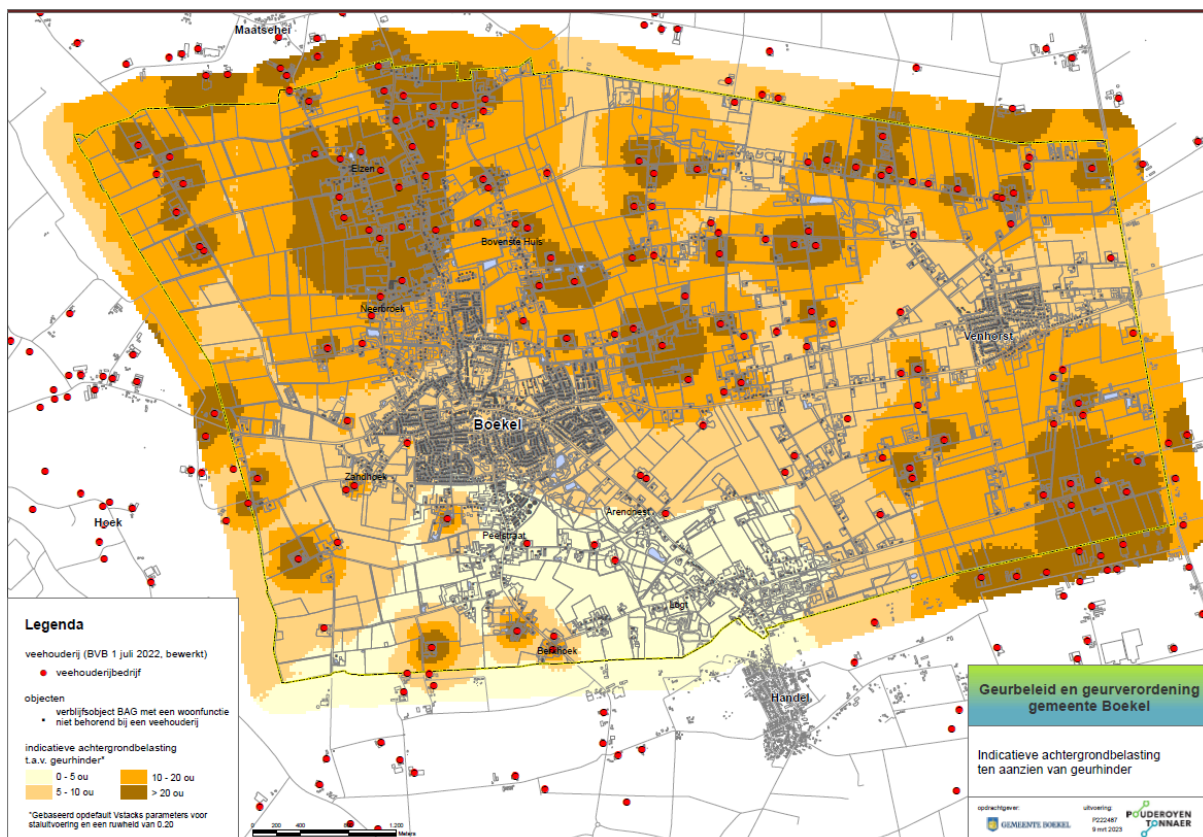
Vergund met 20% correctie latente ruimte geur:

Deelgebied	Voldoet aan GGD-norm (bebouwde kom 5 Ou, buitengebied 10 ou)	Voldoet aan provinciale norm (bebouwde kom 10 Ou, buitengebied 20 Ou)	Hoger dan provinciale norm
Woongebieden bebouwde kom	27 %	96 %	4 %
Bedrijventerreinen, kernrandzones, buitengebied	54 %	87 %	13 %
Totaal grondgebied gemeente Boekel	32 %	95 %	5 %

Het risico op toename van de geurbelasting door uitbreidende veehouderijen wordt als relatief beperkt ingeschat, ook omdat in het Omgevingsplan Boekel een verbod op toename van geuremissie staat opgenomen. Risico op nieuwe geuroverlast is vooral te verwachten voor nieuwe woningen c.q.

bij functieveranderingen op locaties van stoppers / reeds gestopte veehouderijen, gelegen nabij blijvende of ontwikkelende intensieve veehouderijen. En door opvulling van de zogenaamde latente ruimte op veehouderijlocaties in de buurt van woningen.

Er zal vooral sprake zijn van afname van geuroverlast door stoppende veehouderijen (autonoom en op basis van regelingen van rijk en provincie) en door modernisering van bestaande stallen vanwege de provinciale eisen in de periode 2024 - 2028. Aanvullend kan er sprake zijn van emissiereductie vanwege de werking van gemeentelijke en provinciale geurnormen en innovatieregelingen. Op de langere termijn (2030 – 2050) zal de impact van de klimaatopgave (een sterke reductie van de broeikasgassen) doorwerken in de emissies vanuit de veehouderij en zeer waarschijnlijk ook op de omvang van de veehouderij. Uitgaande van een verwachte krimp van de veestapel in de periode tot 2030-2050, in combinatie met eisen van de overheid t.a.v. het beperken van emissies (stikstof, broeikasgassen, fijn stof en geur) in huisvestingsystemen en bij de aanwending van mest, zal de geurbelasting naar verwachting afnemen en het aantal stoppende c.q. gestopte veehouderijen verder toenemen.

Achtergrondbelasting op basis van vergunde dierplaatsen van veehouderijen 2022

Gebiedsgerichte benadering t.b.v. voorstel voor gemeentelijke geurnormen

Er zijn in deze geurgebiedsvisie deelgebieden te onderscheiden:

A. Woongebieden (bebouwde kom / bebouwingsconcentraties)

In woongebieden is een goed woon- en leefklimaat het uitgangspunt. Hier zijn de gezondheidkundige advieswaarden maatgevend.

B. Plangebied wonen

De plangebieden wonen liggen in de overgang van de bestaande woongebieden naar het woonwerk landschap en het buitengebied.

C. Bedrijventerrein (bestaand en plangebied met wonen)

Dit zijn bedrijventerreinen waar ook woonfuncties aanwezig zijn of toegestaan zijn. Hieronder vallen de bestaande bedrijventerreinen.

D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)

Het plangebied Lage Raam wordt een bedrijventerrein zonder woonfuncties. Hierdoor kan minder bescherming tegen geur worden geboden dan op de bestaande bedrijventerreinen.

E. Kernrandzone en Woonwerk landschap

In de kernrandzone is overwegend sprake van wonen. In het woonwerk landschap is sprake van menging van wonen en werken en hier is de veehouderij ondergeschikt. In dit deelgebied zijn wel meerdere veehouderijen aanwezig en deze zorgen voor een te hoge geurbelasting. Als in deze gebieden veehouderijen worden beëindigd dan is het veiligstellen van de verbetering van het woon- en leefklimaat belangrijk. In dit gebied moet terughoudend worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen op plekken waar de geurbelasting te hoog is en met het bieden van ontwikkelruimte aan de intensieve veehouderij. Hier kunnen mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden.

F. De Elzen

Voor het deelgebied De Elzen zijn in 2020 strengere geurnormen vastgesteld. Dit gebied kent een menging aan functies in combinatie met een concentratie van enkele grote veehouderijen, waardoor er in de loop der jaren knelpunten zijn ontstaan ten aanzien van geur. Met de veehouders in dit gebied is een gebiedsproces doorlopen met als doel de geurbelasting terug te brengen tot een achtergrondbelasting van maximaal 20 Ou. De geurruimte die vrijkomt door het verbeterplan van de ene veehouderij mag niet worden gebruikt voor een ontwikkelplan van een andere veehouderij in De Elzen.

G. Buitengebied, overig

In het overige buitengebied is de aanwezige ontwikkelingsruimte voor de veehouderij een belangrijk aandachtspunt. In dit deelgebied dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met nieuwe woningen. Daar waar deze woningen al aanwezig zijn of wenselijk worden geacht, is een lagere bescherming tegen geurhinder te overwegen

Geurnormen vergunningverlening veehouderijen

De standaard wettelijke geurnormen die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen (voorgroendnormen) zijn 3 Ou/m³ voor de bebouwde kom en 14 Ou/m³ voor het buitengebied. Gemeenten kunnen binnen een wettelijke bepaalde bandbreedte afwijken van deze standaard normen.

De gemeente Boekel heeft sinds 2012 een geurverordening in werking met afwijkende geurnormen:

- voor de woongebieden Boekel, Venhorst en Huize Padua de wettelijke norm van 3,0 Ou/m³;
- voor de bedrijventerreinen, kernrandzones en woonwerk landschap 7,0 Ou/m³;
- voor het buitengebied 10 Ou/m³.

De gemeente Boekel heeft geen afwijkende afstanden vastgesteld voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld (o.a. melkveehouderij). Hier zijn de standaard wettelijke afstanden van toepassing. Wel zijn er afwijkende afstanden voor nertsenhouderijen opgenomen, echter deze bedrijven zijn inmiddels (vervroegd) gestopt vanwege de Wet verbod pelsdierhouderij.

Het onderzoek dat is uitgevoerd voor deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen de cumulatieve geurbelasting en kans op geurhinder. Op basis van de berekende, vergunde cumulatieve geurbelasting in 2022 wordt het woon- en leefklimaat binnen de bebouwde kom overwegend beoordeeld als 'goed' tot 'redelijk goed'. Aan de noord- en oostzijde van het woongebied Boekel is lokaal sprake van een matig woon- en leefklimaat, ten gevolge van (clusters van) veehouderijen in De Elzen, Bovenstehuis en een grote varkenshouderij aan de Zijp. Deze bedrijven bepalen ook het woon- en leefklimaat in de kernrandzones en het woonwerk landschap. In delen van het buitengebied is ook sprake van een 'goed' tot 'redelijk goed' woon- en leefklimaat, vooral in het buitengebied rondom Huize Padua en het gebied rondom Venhorst (zuidzijde van Venhorst uitgezonderd). Maar in de grootste delen van het buitengebied is door de vele (clusters van) intensieve veehouderijen sprake van een 'matig', 'slecht' of 'zeer slecht' woon- en leefklimaat. Het aantal woningen en daarmee het aantal blootgestelden aan geur is in het buitengebied wel een stuk kleiner dan in het woonwerk landschap en de kernrandzones.

Op basis van de geldende geurnormering voor het buitengebied is een verdere afname van de geurbelasting door veehouderijen te verwachten, omdat naar verwachting het aantal intensieve veehouderijen verder zal afnemen. Modernisering van oude stallen vanwege de provinciale ammoniakeisen gaan gepaard met schaalvergroting, maar ook met een afname van de geurbelasting. Het aantal dieren per locatie kan hierdoor toenemen, de vergunde geuremissie wordt opgevuld en de milieuwinst door modernisering verdwijnt hierdoor. Vooral vanwege nieuwe functies (met name wonen en niet agrarische bedrijfsfuncties) op locaties van gestopte of stoppende veehouders kan er sprake zijn van een hogere geurbelasting ten opzichte van het gewenste beschermingsniveau voor de nieuwe (veelal woon- of bedrijfs)functie.

Strengere voorgrond geurnormen voor het buitengebied zijn op basis van adviezen van de GGD zeker in bestaande woongebieden te overwegen. Strengere voorgrond geurnormen bieden extra bescherming tegen geurhinder en extra sturing op afname van de geurbelasting bij ontwikkelingen van (intensieve) veehouderijen in overbelaste situaties. Strengere geurnormen beperken de ontwikkeling van veehouderijen en kunnen een kostprijsverhogende werking hebben voor veehouderijen. Strengere geurnormen kunnen ook leiden tot extra beperkingen voor functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen vanwege de 'omgekeerde werking'.

Strengere geurnorm (lage waarde) Grotere vaste afstand Hogere geurbelasting niet aanvaardbaar	Soepelere geurnorm (hoge waarde) Kleinere vaste afstand Hogere geurbelasting wel aanvaardbaar
Extra bescherming tegen geurhinder	Minder bescherming tegen geurhinder
Bij ontwikkeling veehouderij sturen op afname geurbelasting	Minder sturen op afname geurbelasting bij ontwikkeling veehouderij
Meer knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen	Minder knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen
Beperking ontwikkeling veehouderij of extra randvoorwaarden bij ontwikkeling	Meer ruimte ontwikkeling veehouderij of minder randvoorwaarden bij ontwikkeling

Afwegingen bij gemeentelijke geurnormen voorgrondbelasting

Op basis van de hiervoor beschreven deelgebieden en eerder genomen besluiten (zoals de huidige geurverordening en de provinciale beleidskaders voor de intensieve veehouderij) en de gewenste ontwikkelingen in- en rond de woonkernen en het buitengebied, is het voorstel om de geurnormen zoals die momenteel worden gehanteerd bij de vergunningverlening voor veehouderijen aan te passen voor bestaande woongebieden en plangebieden voor wonen en plangebied bedrijventerrein zonder wonen. In de volgende tabel is dit voorstel opgenomen. In deze tabel zijn ter vergelijking ook de huidige geurnormen opgenomen.

Deelgebied	Huidige geurnormen (voorgrondbelasting)	Voorstel geurnormen (voorgrondbelasting)
A. Woongebied	3,0	2,0
B. Plangebied wonen	7,0 of 10,0	5,0
C. Bedrijventerreinen (bestaand en plangebied met wonen)	7,0	7,0
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	7,0	10,0
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	7,0	7,0
F. De Elzen	5,0	5,0
G. Buitengebied, overig	10,0	10,0

Voorstel tot bijstelling van geurnormen, ontwerp geurverordening

In navolgende kaart is de gebiedsindeling behorende bij dit voorstel opgenomen. De gebiedsindeling is vertaald in de deelgebieden A t/m G. Hierbij is aangesloten bij het onderscheid tussen bebouwde kom en het buitengebied conform de Wet geurhinder en veehouderij en de Omgevingswet) en de gebieden die worden gehanteerd door provincie voor stedelijk gebied en zone beperkingen veehouderij.

Deelgebieden A en B zijn gebieden met weinig veehouderijen en veel woningen. Vooral in de kernrandzones dient terughoudend te worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij, moet een toename van de geurbelasting worden voorkomen en is in delen een afname van de geurbelasting gewenst. De voorgestelde norm voor het deelgebied B is daarom strenger dan de huidige gemeentelijke norm voor het buitengebied (5,0 Ou i.p.v. 10,0 Ou). De norm voor de bebouwde kom is in dit voorstel lager dan de geldende (wettelijke) norm (2,0 Ou i.p.v. 3,0 Ou).

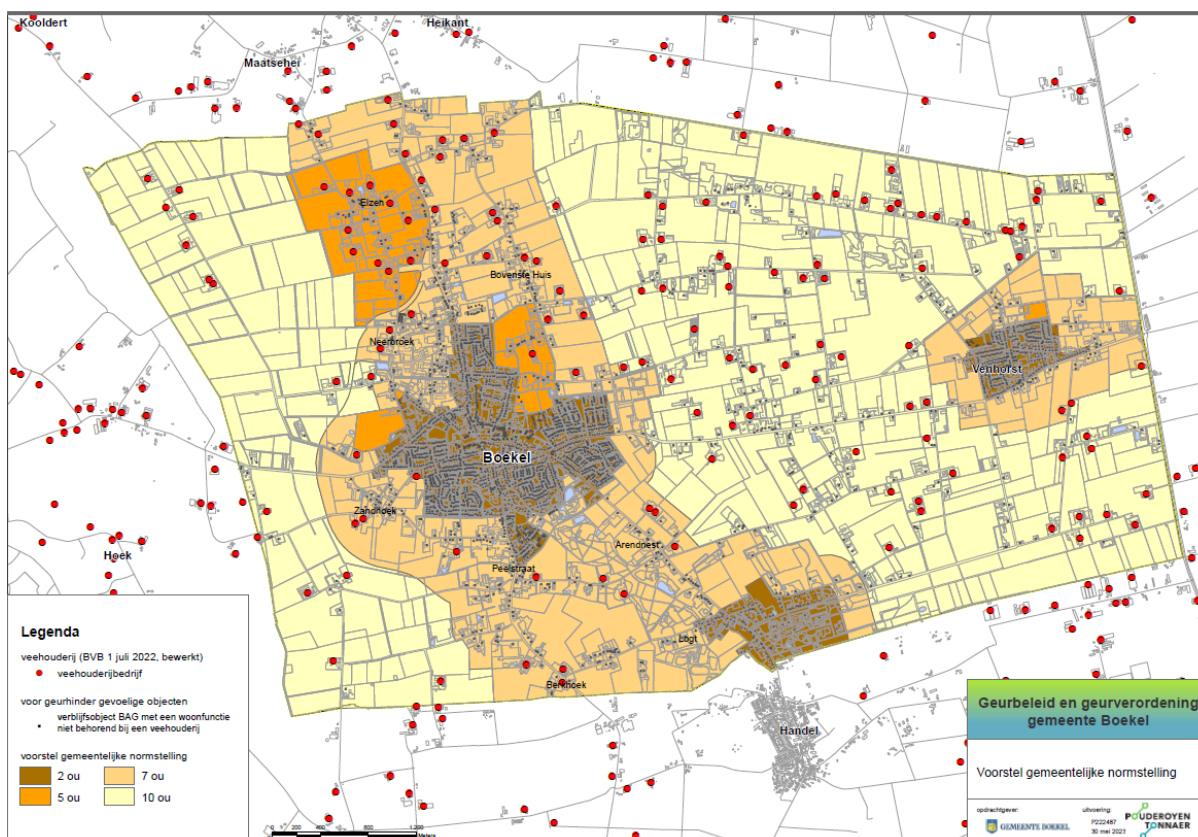
Deelgebied C en D zijn bedrijventerreinen. Voor bestaande bedrijventerreinen en nieuwe bedrijventerreinen waar ook woonfuncties zijn toegestaan volstaat de huidige geurnorm van 7,0 Ou. Om het nieuwe bedrijventerrein Lage Raam mogelijk te maken dient ter plaatse van dit plangebied de geurnorm van 7,0 Ou verhoogd te worden naar 10,0 Ou. Dit laatste is alleen aanvaardbaar als er geen woonfuncties worden toegestaan.

Deelgebied E zijn de kernrandzones en het woonwerk landschap. In de kernrandzone is overwegend sprake van wonen. In het woonwerk landschap is sprake van menging van wonen en werken en hier is de veehouderij ondergeschikt. In dit deelgebied zijn wel meerdere veehouderijen aanwezig en deze zorgen voor een (te) hoge geurbelasting. Als in deze gebieden veehouderijen worden beëindigd dan is het veiligstellen van de verbetering van het woon- en leefklimaat belangrijk. Voorkomen moet worden dat de ruimte die ontstaat door stoppende veehouderijen wordt opgevuld door ontwikkelende veehouderijen.

Omdat in deze gebieden de geurbelasting boven de gezondheidskundige advieswaarden ligt moet in dit deelgebied terughoudend worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen op plekken waar de geurbelasting te hoog is. Voormalige bedrijfswoningen van stoppende veehouderijen zijn nu niet beschermd tegen geur van veehouderijen, maar dienen ook een zekere mate bescherming te krijgen om nieuwe knelpunten in de toekomst te voorkomen. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen bestaande woningen en voormalige bedrijfswoningen en/of niet-woonfuncties op Vab-locaties. In dit type gebied moet terughoudend worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij en kunnen vanuit het aspect geurhinder mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden

Deelgebied F is deelgebied De Elzen. Voor het deelgebied De Elzen zijn in 2020 strengere geurnormen vastgesteld en is gewerkt met een gebiedsgerichte aanpak. De huidige situatie in De Elzen is over een lange periode ontstaan. Aanvankelijk was het een agrarisch gebied met concentratie aan intensieve veehouderijen die in de jaren 70, 80 en 90 zijn gegroeid. Maar er zijn ook veehouderijen gestopt. Vaak heeft de voormalige bedrijfswoning een woonbestemming gekregen en zijn er op het voormalig erf of landbouwgrond nieuwe woningen gebouwd. Op sommige voormalige veehouderijlocaties heeft een functieverandering naar niet-agrarische bedrijvigheid plaatsgevonden. Dit gebied kent vandaag de dag een menging aan functies in combinatie met een concentratie van enkele grote veehouderijen, waardoor er in de loop der jaren knelpunten zijn ontstaan ten aanzien van een hoge geurbelasting op woningen en andere gevoelige functies en geurhinder die wordt ervaren. Met de veehouders in dit gebied is een gebiedsproces doorlopen met als doel de geurbelasting terug te brengen tot een achtergrondbelasting van maximaal 20 Ou. Hiervoor zijn verschillende verbeterplannen uitgewerkt. De voorgrondnorm is tijdens dit gebiedsproces aangescherpt naar 5 Ou en er is daarnaast een norm van 20 Ou voor de achtergrondbelasting (voor alle woningen in De Elzen) vastgesteld. Dit is gedaan om ervoor te zorgen dat behaalde geurwinst in het gebied (door stoppers of ontwikkelingen vanuit het gebiedsproces) ook behouden wordt. De geurruimte die vrijkomt door het ontwikkelplan van de ene veehouderij mag niet worden gebruikt voor het ontwikkelplan van de andere veehouderij in De Elzen. Omdat het gebiedsproces voor de Elzen nog loopt en de situatie nog steeds overbelast is blijven de huidige geurnormen voor dit gebied behouden.

Deelgebied G is het buitengebied met veel veehouderijen, waaronder ook voormalige landbouwontwikkelingsgebieden. In dit deelgebied is voor de veehouderij behoud van ontwikkelingsruimte van belang en dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen. In deze gebieden is de norm voor het buitengebied al aangescherpt naar 10,0 Ou. Daarnaast stelt de provincie Noord-Brabant sinds 2014 aanvullende randvoorwaarden ten aanzien van de achtergrondbelasting van geur. Bij uitbreiding van stallen hanteert de provincie een hinderpercentage van 20% als norm voor de achtergrondbelasting van geur, hetgeen overeenkomt met een voorgrondbelasting van 10 Ou. De gemeentelijke norm voor de voorgrondbelasting is op dit moment al in overeenstemming met de provinciale norm voor de achtergrondbelasting en hoeft niet te worden aangepast.

Voorstel tot bijstelling van geurnormen en gebiedsindeling, ontwerp geurverordening

Bij uitbreiding van het aantal dieren binnen de bestaande stallen (geen ruimtelijke ontwikkeling) is alleen de voorgrondnorm van toepassing en hoeft niet getoetst te worden aan de provinciale geurnorm. Een geurnorm van 10 Ou sluit aan bij de provinciale norm voor het buitengebied van 20%. Veehouderijen die nu al de geurnormen overschrijden zitten in de meeste gevallen niet 'op slot', maar zullen bij ontwikkeling wel meer inspanningen moeten leveren om de geurbelasting op geurgevoelige objecten te verminderen. Dat kan door middel van inzet van emissie reducerende technieken zoals luchtwassers, maar ook door het verplaatsen van het uitstroompunt, verhogen van de uitstroomhoogte en/of verhogen van de uitstroomsnelheid. Veel veehouderijen hebben nog mogelijkheden om de geurbelasting verder te verlagen en kunnen bij een overschrijding van de norm van 10 Ou nog steeds ontwikkelen, maar zullen daarvoor de geurbelasting wel verder moeten beperken. Dit is een gewenst effect.

Voor voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen of woningen die worden gerealiseerd op het bouwblok van een voormalige veehouderij (Vab-locaties), gelden nu alleen vaste minimum afstanden. Veel woningen in de voormalige LOG-gebieden zijn voormalige bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. In het voorstel voor een maximale cumulatieve geurbelasting bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor deze categorie in een hinderpercentage van 20% (achtergrondbelasting 20 Ou) gehanteerd. In de deelgebieden B Plangebied wonen en E Kernrandzones en woonwerk landschap wordt voor reguliere woningen een strengere achtergrondbelasting van 13 Ou aangehouden. Dit is in lijn met de gebiedsgerichte benadering strenger dan de provinciale norm voor het buitengebied en soepeler dan de provinciale norm voor woonkernen.

Beoordelen van de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen

Het is noodzakelijk om bij ontwikkelingen gericht op nieuwe functies en op uitbreidingen van veehouderijen te toetsen aan de cumulatieve geuroverlast en de eigen bijdrage van die ontwikkeling aan een (mogelijk) cumulatief overbelaste situatie. Onder de huidige wet- en regelgeving kan dit alleen bij nemen van nieuwe ruimtelijke besluiten. De Omgevingswet biedt straks meer mogelijkheden dan de huidige wetgeving om ook bij de vergunningverlening hierop te toetsen. Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder.

Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object of de ontwikkeling van een veehouderij sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat de gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is. De gemeente maakt dergelijke overwegingen ook in ruimtelijke procedures en bij het beoordelen van principeverzoeken om medewerking te geven aan functieveranderingen. Er zijn echter tot op heden in de gemeente Boekel geen beleidsregels vastgesteld, waarin is aangegeven welke toetswaarden (grenswaarden bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefmilieu) worden gehanteerd.

Deze geurgebiedsvisie bevat een voorstel hoe de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) wordt meegewogen bij initiatieven en plannen waarbij sprake is van realisatie van nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of van uitbreiding van veehouderijen met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Deze toetsingswaarden voor de cumulatieve geurbelasting worden in de vorm van een beleidsregel ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Deelgebied	Type object	Voldoende	Onvoldoende
A: Woongebieden	Wonen Vab/niet-wonen	< 10,0 Ou	>= 10,0 Ou
B: Plangebied wonen	Wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
C. Bedrijventerreinen (bestaand en plangebied met wonen)	Wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
	Niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	Niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	Wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
F. De Elzen	Wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
G. Buitengebied, overig	Wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou

Voorstel toetswaarden cumulatieve geurbelasting uit stallen (achtergrondbelasting), ontwerp beleidsregel

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'voldoende' dan zijn er vanuit het deelaspect 'cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen' geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief. Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'onvoldoende' dan is er in beginsel geen sprake van een 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat'. De ontwerp beleidsregel bevat een afwijkingsbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde.

Als bij een ruimtelijk initiatief de beoordeling van overige omgevingsaspecten positief uitvalt, kan overwogen worden om gemotiveerd van deze toetswaarde af te wijken en via een procedure mee te werken aan het ruimtelijke initiatief. Bijvoorbeeld omdat er concreet zicht is op een verbetering van de achtergrondbelasting of er vanwege het gebruik van het geurgevoelige object weinig hinder te verwachten is of de hinder acceptabel wordt geacht. Een nadere motivering en besluitvorming is dan wel nodig.

Als bij een ruimtelijk initiatief of plan van een veehouderij met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld dat toeziet op uitbreiding van het oppervlakte dierenverblijven, aangetoond wordt dat sprake is van een proportionele afname van de overbelasting (achtergrondbelasting) conform de systematiek van de (Interim) Omgevingsverordening Noord-Brabant, kan afgeweken worden van de toetswaarde en de hinder als aanvaardbaar worden aangemerkt. Een nadere motivering en besluitvorming is dan wel nodig. Hierbij wordt aangesloten bij de beoordelingssystematiek van de provincie Noord-Brabant (een proportionele afname van de geurbelasting, ofwel met het ontwikkelplan moet de veehouderij minimaal de eigen bijdrage aan de overbelasting (t.o.v. de achtergrondnorm in de gemeentelijke beleidsregel) afnemen.

Bij het toetsen van ruimtelijke initiatieven of plannen van veehouderijen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging betrokken. Ook wordt hierbij meegenomen of de op dat moment best beschikbare en betaalbare technieken onderdeel zijn van het initiatief: technieken die leiden tot een beperkte milieubelasting, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de plaatselijke achtergrondbelasting.

Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en herstelwet

De Provincie Noord-Brabant neemt deel aan experimenten onder de Crisis- en herstelwet (Chw). De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn vanaf 23 april 2021 van kracht. Als de gemeente invulling wilt geven aan één of meerdere van deze Chw-bevoegdheden, dan moet dit kenbaar gemaakt worden in de beleidsregels en later in het omgevingsplan Boekel.

Voorgesteld wordt om bij ontwikkeling van veehouderijen in aandachtsgebieden gebruik te maken van de bevoegdheid om in individuele gevallen af te kunnen wijken van de zogenaamde 50%-regeling. Dit zijn die situaties waarbij er sprake is van overschrijding van de wettelijke voorgrondnorm en van de provinciale norm voor de achtergrondbelasting en waarbij concrete mogelijkheden zijn om via de inzet van beschikbare en betaalbare technieken de geuremissie en geurbelasting te beperken. Hierbij rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de bijdrage aan de te hoge achtergrondbelasting ter plaatse.

Anticiperen op de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet is opgenomen welke objecten altijd als een geurgevoelig object worden gezien: gebouwen met een woonfunctie en voor onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang. Nadat de Omgevingswet in werking is getreden, kan de gemeenteraad een besluit nemen of ook andere voor geurhinder gevoelige objecten bij de vergunningverlening van veehouderijen als geurgevoelig aangemerkt worden. Zoals bijvoorbeeld kantoren, werkplaatsen waar mensen langdurig verblijven, horecavoorzieningen en recreatiewoningen. Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven.

In het omgevingsplan (één van de kerninstrumenten uit de Omgevingswet) moeten bebouwingscontouren vastgesteld worden. In deze geurgebiedsvisie is een voorstel opgenomen voor de begrenzing van de bebouwde kom in de zin van de Wet geurhinder en veehouderij (straks: bebouwingscontour geur in de zin van de Omgevingswet).

Procedure

Deze geurgebiedsvisie en bijbehorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel worden medio juni 2023 door het college van B&W van de gemeente Boekel vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd. Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie worden de geurverordening en de beleidsregel (met de geurgebiedsvisie) ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

1 Inleiding

1.1 Waarom een geurgebiedsvisie?

De aanleiding voor de actualisatie van de geurverordening is het coalitieprogramma DOP en GVB uit mei 2022. Daarin is opgenomen dat de coalitiepartijen streven naar een zo gezond mogelijk leefklimaat en dat huidige geurnormen zo snel mogelijk geëvalueerd en waar nodig bijgesteld worden.

Daarnaast heeft de gemeente op 23 juni 2022 een aanhoudingsbesluit (Wet geurhinder en veehouderij) genomen in het kader van een omgevingsgerichte aanpak voor het buurtschap Bovenste Huis. Het aanhoudingsbesluit is genomen om te voorkomen dat moet worden meegewerkt aan (eventuele) ongewenste ontwikkelingen en is maximaal 1 jaar geldig (tot 24 juni 2023).

Verder is een bestemmingsplan gereed voor bedrijventerrein Lage Raam. Voordat besluitvorming kan plaatsvinden, moet voor het plangebied de geurnorm versoepeld worden. Dit om te voorkomen dat het bedrijventerrein een beperkende werking heeft voor de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen in de omgeving.

In een geurgebiedsvisie wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de geurbelasting in relatie tot de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, de ontwikkeling van veehouderijen en andere thema's zoals gezondheid en vitaliteit van het buitengebied. Een geurgebiedsvisie biedt een kader c.q. onderbouwing voor het mogelijk vaststellen of actualiseren van gemeentelijke geurnormen en vaste afstanden, die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen. Daarnaast is de geurgebiedsvisie ook van belang voor het onderbouwen – en vaststellen van streef- en toetswaarden met betrekking tot de meewegen van de geurbelasting van veehouderijen bij het beoordelen of er bij gewenste functieveranderingen sprake is – en blijft - van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat? De geurgebiedsvisie en een gemeentelijke geurverordening kan ook als basis worden gebruikt om als gemeente te anticiperen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

1.2 Vaststellen of aanpassen van geurnormen

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen.

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de vergunningverlening voor veehouderijen het wettelijk kader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit stallen van veehouderijen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden getoetst. De wet biedt gemeenten de mogelijkheid om binnen een bandbreedte afwijkende geurnormen en andere afstanden vast te stellen, via het vaststellen of actualiseren van een gemeentelijke geurverordening.

Daarnaast hebben de geurnormen en vaste afstanden, zoals opgenomen in de Wgv of een eventuele gemeentelijke geurverordening, consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door omliggende veehouderijen moet worden betrokken. Dit gaat om de vraag of een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling of functieverandering kan leiden tot aantasting van bestaande rechten voor veehouderijen in de omgeving. Dit wordt de toets op de omgekeerde werking genoemd. Bedoeld wordt hierbij dat de geurnormen en -afstanden die voor de vergunningverlening van veehouderijen gelden, ook consequenties hebben voor de mogelijkheid om nabij veehouderijen nieuwe, voor geurhinder gevoelige functies, te realiseren. Bijvoorbeeld door de bouw van een nieuwe woning of een functieverandering naar wonen.

Eigen geurnormen vaststellen of aanpassen

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over afwijkende normen te onderbouwen. De geurnormen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een voor geur gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning. De handreiking bij de Wgv geeft handvatten voor gemeenten die overwegen om afwijkende geurnormen of afstanden vast te stellen of om eerder vastgestelde normen en afstanden aan te passen. In deze handreiking wordt de rol van een quickscan in relatie tot een geurgebiedsvisie benoemd.

Vanwege de transitie van de veehouderijsector, de stoppersregelingen en het veehouderijbeleid in met name de provincie Noord-Brabant, is in deze geurgebiedsvisie met behulp van actuele vergunningengegevens (eind 2020) de actuele geurbelasting door veehouderijen in beeld gebracht en vervolgens de verwachte ontwikkeling van de geurbelasting in de periode 2020-2030 op geurgevoelige objecten in kaart gebracht. Zo is inzicht verkregen waar in het buitengebied mogelijk nieuwe knelpunten kunnen optreden en waar bestaande knelpunten blijven bestaan. Ook kunnen er juist kansen zijn om met het behulp van de lokale afwegingsruimte keuzes te maken die gewenste ontwikkelingen (beter) mogelijk maken. Voor de knelpunten die zich naar verwachting blijven voordoen of nieuw te verwachten knelpunten in de toekomst, is onderzocht of een andere normstelling een oplossing biedt. Hierbij wordt rekening gehouden met de gewenste ontwikkelingen in een bepaald gebied.

1.3 Beoordelen geurbelasting van meerdere veehouderijen samen

De geurgebiedsvisie betreft niet alleen de geurnormen die voor de vergunningverlening van veehouderijen van belang zijn (de zogenaamde voorgrondnormen), maar gaat ook in op streef- en toetsingswaarden voor de cumulatieve geurbelasting c.q. achtergrondbelasting (toets van ontwikkelingen aan een goed woon- en leefklimaat). Deze geurgebiedsvisie bevat een voorstel hoe de achtergrondbelasting kan worden meegewogen bij initiatieven en plannen waarbij sprake is van realisatie van nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of van uitbreiding van veehouderijen waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Dit voorstel kan de basis zijn voor een beleidsregel die ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het wettelijke kader voor deze beleidsregel is, tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet, de Wet op de ruimtelijke ordening.

Met een beleidsregel voor de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen uit de Wet geurhinder en veehouderij niet volstaat.

1.4 Voorsorteren op de Omgevingswet

Door voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gemeentelijke (ontwerp) geurverordening in procedure te brengen, wordt deze na vaststelling van rechtswege onderdeel van het gemeentelijke omgevingsplan. Door gebruik te maken van deze overgangsregeling is het voor de gemeente mogelijk om op een relatief eenvoudige en snelle wijze duidelijkheid te geven over de begrenzing van de bebouwde kom die aan de orde is bij het beoordelen van geur uit stallen, voor en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zie ook de toelichting in paragraaf 2.1.4.

Gebouwen zonder woonfunctie, zoals bedrijven en kantoren, worden onder de Omgevingswet niet meer vanzelfsprekend als een voor geurhinder gevoelige functie aangemerkt. De gemeente heeft op dit gebied meer beleidsvrijheid dan onder de huidige wet- en regelgeving. Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven. Deze bevoegdheden kunnen pas bepaald en geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zie ook de toelichting in paragraaf 2.1.5.

1.5 Onderbouwing voor geurverordening en beleidsregel voor cumulatieve geurhinder

Deze geurgebiedsvisie is een onderbouwend document ten behoeve van de vaststelling van de geurverordening en beleidsregel voor ruimtelijke ontwikkeling en geurhinder. De geurgebiedsvisie en de daarin opgenomen gegevens hebben geen eigen status.

1.6 Procedure

Deze geurgebiedsvisie en de daarbij behorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel worden door het college van B&W van de gemeente Boekel vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd. Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie worden de geurverordening en de beleidsregel ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad gemeente.

2 Geurhinder en veehouderijen

Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten, zoals woningen. Omgekeerd hebben deze regels ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe voor geurhinder gevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

2.1.1 Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt een onderscheid gemaakt tussen geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en in de overige gebieden (niet-concentratiegebieden). De concentratiegebieden zijn aangegeven in Bijlage 1 van de Meststoffenwet en bestaat uit delen van de provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Overijssel. De gemeente Boekel ligt in concentratiegebied Zuid.

Een belangrijk uitgangspunt van de Wgv is dat in gebieden met veel veehouderijen geur minder snel als hinderlijk wordt ervaren dan in de niet-concentratiegebieden. De standaard wettelijke geurnormen voor intensieve veehouderijen zijn daarom in het niet-concentratiegebied strenger dan in de concentratiegebieden. Voor beide type gebieden zijn de standaard wettelijke geurnormen voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen in de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen.

2.1.2 Geuremissiefactoren en vaste afstanden

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen beoordeeld moet worden. Voor diercategorieën, waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (zoals voor varkens, kippen, vleesstieren, vleeskalveren en melkgeiten), wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object. De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen Europese odeur units in een volume-eenheid lucht (Ou/m^3 : odeur units per kubieke meter lucht).

Eerst wordt de geuremissie berekend door het aantal dieren per diercategorie te vermenigvuldigen met de betreffende geuremissiefactor die staat opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Vervolgens wordt de geuremissie vanuit de gezamenlijke dierenverblijven - samen met andere variabelen ingevoerd in een wettelijk voorgeschreven verspreidingsmodel: 'V-stacks Vergunning' voor het berekenen van de voorgrondbelasting door een individuele veehouderij en 'V-stacks Gebied' voor het berekenen van de achtergrondbelasting door meerdere veehouderijen.

Voor bedrijven zonder geuremissiefactor (zoals voor melkrundvee, zoogkoeien en paarden) gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter voor respectievelijk geurgevoelige objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot respectievelijk minimaal 50 en minimaal 25 meter. De wettelijke afstanden mogen ook vergroot worden.

Figuur 1: Geurhinder en vergunningverlening

Activiteitenbesluit

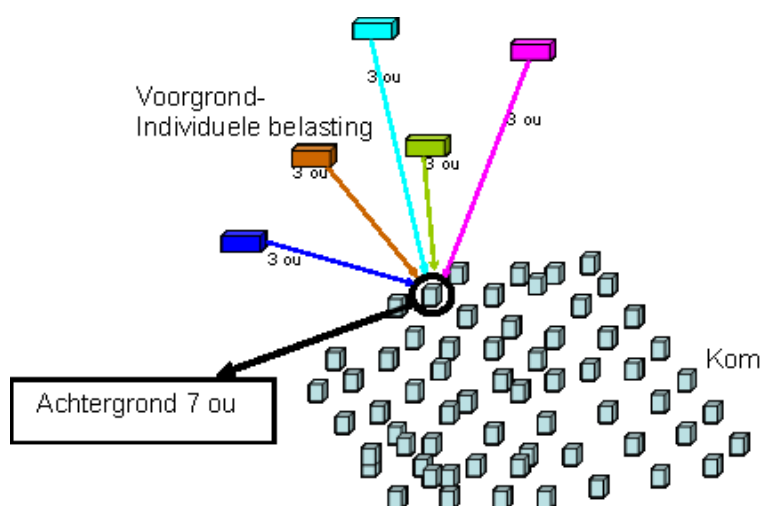
Sinds 1 januari 2013 is voor de niet-vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor inrichtingen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde regels gelden als voor (omgevings-)vergunningplichtige bedrijven.

50%-regeling voor overbelaste situaties

Wanneer een veehouderij voor wat betreft de geurbelasting op slot zit, kan het bedrijf alleen uitbreiden als de geurbelasting niet toeneemt. Als de geurbelasting door aanpassing van stalsystemen of de wijze van uitstoot van de geur wordt verminderd, is onder voorwaarden uitbreiding van het aantal dieren mogelijk via de zogenaamde 50%-regeling. Er hoeft na uitbreiding niet te worden voldaan aan de geldende geurnormen. Wel moet de geurbelasting dalen. De helft van de afname van de geurbelasting mag opgevuld worden voor uitbreiding van het aantal dieren. Als een bedrijf niet ontwikkelt is er op basis van de Wgv en het Activiteitenbesluit geen verplichting om aan de normen te voldoen of om er voor te zorgen dat de geurbelasting daalt.

2.1.3 Voorgrond- en achtergrondbelasting

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting op een geurgevoelig object bedoeld van die veehouderij, welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting wordt vooral in gebieden met veel veehouderijen vaak gebruikt als maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen.

Figuur 2 Voor- en achtergrondbelasting geurhinder

Voorgrondbelasting en de kans op geurhinder

In volgende tabel is de relatie tussen de individuele norm (voorgrondbelasting) en de kans op geurhinder weergegeven (bron: handreiking van de Wet geurhinder en veehouderij, bijlage 6 en 7, 2007). De verschillen in de kans op geurhinder zijn gebaseerd op het geurbelevingsonderzoek uit 2001, zoals opgenomen in de toelichting bij de Wgv.

Geurbelasting (voorgrondbelasting, hinder door 1 veehouderij), Ou/m ³ (98 percentiel)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (niet-concentratiegebied)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (concentratiegebied, zoals gemeente Boekel)
1	7%	4%
2	11%	6%
3	15%	8%
4	19%	11%
5	21%	12%
6	24%	14%
7	26%	16%
8	29%	17%
10	33%	20%
14	39%	25%
20	46%	31%

Tabel 1: Relatie tussen voorgrondbelasting (geurhinder van 1 veehouderij) en kans op geurhinder (bron: Handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007)

2.1.4 Bebouwde kom (Wgv) en bebouwingscontouren (Omgevingswet)

De standaard geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan de geurnormen voor het buitengebied. Het begrip 'bebouwde kom' is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is het volgende vermeld: "De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur." Ook is opgenomen: "De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijfsfunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven." In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), is opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een 'bebouwingscontour geur' moet vaststellen. Binnen de contour is het beschermingsniveau hoger dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij.

De gemeente wijst volgens het Bkl in ieder geval een bebouwingscontour aan rond het stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. Het gaat hierbij om bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur. Stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lineaire bebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen kan tot het samenstel worden gerekend, maar dat hoeft niet. De gemeente kan er dus voor kiezen om lintbebouwing wel of niet binnen de bebouwingscontour te brengen.

2.1.5 Geurgevoelig object (Wgv en Omgevingswet)

Onder een 'geurgevoelig object' wordt onder de Wgv verstaan: *een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt*. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen, altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

2.1.6 Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen

Bij de vergunningverlening wordt er rekening gehouden met de technische uitvoering van stallen. Het betreft maatregelen om op bedrijfsniveau de geurverspreiding te beïnvloeden en daarmee de geurbelasting op één of meer geurgevoelige objecten te verminderen, zoals het verticaal en hoger laten uitstromen van de lucht uit stallen, zodat deze lucht meer wordt verdund dan bij het horizontaal en lager uitstromen van de stallucht. Daarnaast wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met de verschillen in geuremissies bij verschillende typen stalssystemen en de reductie van geuremissie die bereikt kan worden bij het toepassen van luchtwassers.

2.2 Geur uit stallen en geurnormen

Bij de beoordeling of vergunningaanvragen van individuele veehouderijen verleend kunnen worden, dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting of minimum afstanden worden overschreden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten.

Zowel de geurnormen (voor intensieve veehouderijen) als de vaste afstanden (voor bijvoorbeeld melkveebedrijven) kunnen worden bijgesteld. Dergelijke afwijkende waarden dienen te worden onderbouwd in een gebiedsvisie en via een gemeentelijke verordening te worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De voor de gemeente geldende wettelijke geurnormen, vaste afstanden en de bandbreedte waarbinnen gemotiveerd afgeweken kan worden, zijn opgenomen in tabel 2.

Categorie geurgevoelig object (in concentratiegebied)	Wettelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

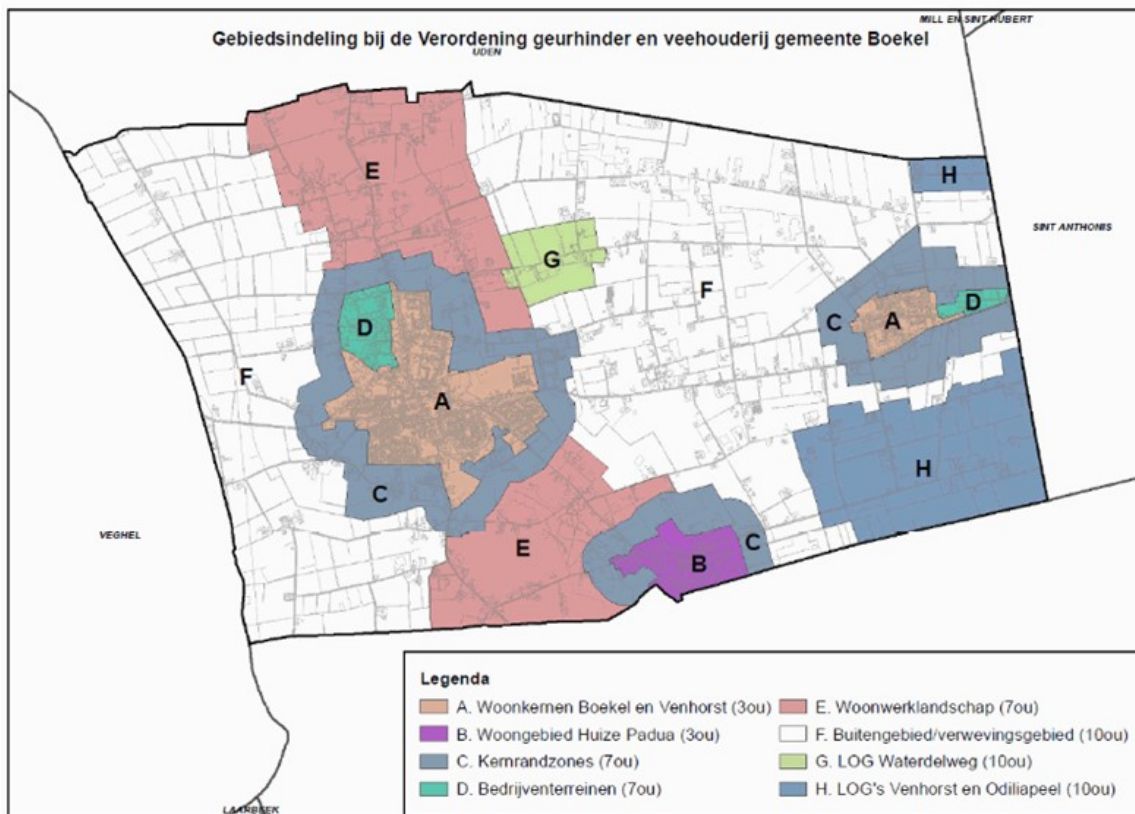
Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel 2: Wettelijke geurnormen en bandbreedte gemeentelijke normstelling Wgv, concentratiegebied

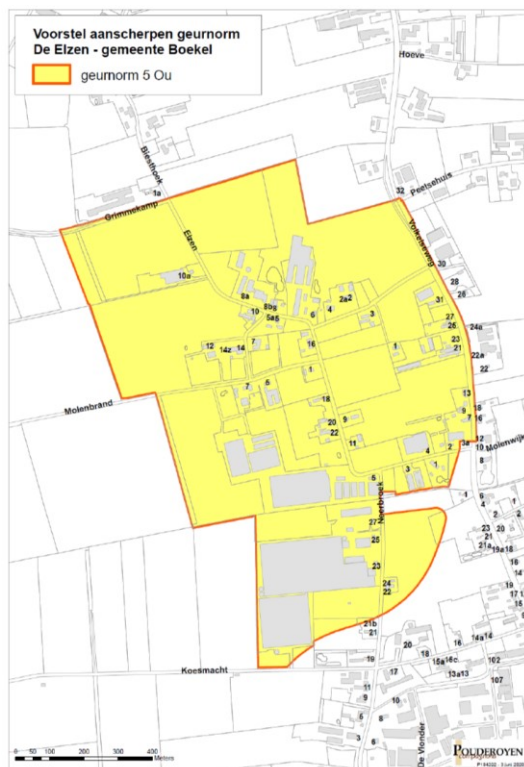
Geurnormen en afstanden in gemeente Boekel

De gemeenteraad van Boekel heeft op 13 december 2012 de Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel vastgesteld. In deze geurverordening zijn de geurnormen voor verschillende deelgebieden aangescherpt. Voor deelgebied De Elzen is in 2022 een geurgebiedsvisie, een gewijzigde geurverordening en wijziging van het Omgevingsplan Boekel (Veegplan 6) vastgesteld (aanscherping voorgrondnorm van 7 Ou naar 5 Ou). Navolgend de bij deze geurverordeningen behorende kaarten.

De gemeente Boekel heeft in de huidige geurverordening geen afwijkende afstanden vastgesteld voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld (o.a. melkveehouderij). Hier zijn de standaard wettelijke afstanden van toepassing. Wel zijn er afwijkende afstanden voor nertsenhouderijen opgenomen, echter deze bedrijven zijn inmiddels (vervroegd) gestopt vanwege de Wet verbod pelsdierhouderij.

Figuur 3: Kaart bij de Verordening geurhinder en veehouderij Boekel 2012

Figuur 4: Kaart bij de Verordening geurhinder en veehouderij De Elzen 2020

2.3 Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting

Bij het vaststellen van een gemeentelijke geurnorm voor veehouderijen waar dieren worden gehouden waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld, zoals varkens en pluimvee, dient er ook rekening te worden gehouden met de cumulatie van geur die meerdere veehouderijen samen veroorzaken. De norm voor de maximale belasting door een individueel bedrijf (voorgroundbelasting) bepaalt andersom ook de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting van alle veehouderijen samen (achtergrondbelasting). Op basis de methodiek zoals die is opgenomen in de toelichting bij de Wgv, is in onderstaande tabel de achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een waardering van het woon- en leefklimaat gekoppeld (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht en extreem slecht).

Achtergrondbelasting (OU/m ³), cumulatief, concentratiegebied	Kans op geurhinder of percentage gehinderden	Beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	<5%	Zeer goed
3.1 - 7.4	5-10%	Goed
7.5 - 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 - 20.0	15-20%	Matig
20.1 - 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25-30%	Slecht
38.6 - 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel 3: Classificatie achtergrondbelasting (geurbelasting door meerdere veehouderijen samen) in een concentratiegebied (bron: RIVM/GGD Richtlijn geurhinder oktober 2002 en handreiking Wgv 2007).

Uit onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Wgv (PRA 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 14 Ou/m³ op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot meer hinder dan indien drie veehouderijen gezamenlijk 14 Ou/m³ veroorzaken. Als vuistregel geldt dat de voorgroundbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting (bron: handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007).

Provinciale geurnormen bij uitbreiding van intensieve veehouderijen

Bij ruimtelijke procedures t.a.v. uitbreiding van veehouderijen gelden provinciale eisen ten aanzien van de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting). Deze zijn opgenomen in de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en hebben tot doel de maximale cumulatieve geurbelasting ten gevolge van veehouderijen te beperken tot deze normen.

Op basis van rechtstreeks werkende regels voor veehouderijen is een toename van de bestaande bebouwing voor de uitoefening van een veehouderij alleen toegestaan indien is aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12 % en in het buitengebied niet hoger is dan 20%. Toepassing van de Handreiking bij de Wgv, bijlage 6 en 7, Infomil 1 mei 2007, resulteert in de volgende streefwaarden:

- Een maximale achtergrondgeurbelasting op de bebouwde kom van 12% komt overeen met een achtergrondbelasting van 10 Ou/m³.
- Een maximale achtergrondgeurbelasting buiten de bebouwde kom van 20% komt overeen met een achtergrondbelasting van 20 Ou/m³.

Indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages dienen maatregelen te worden getroffen door de veehouderij die wil ontwikkelen, die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage aan de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. De wijze waarop deze 'proportionele afname' bepaald moet worden staat beschreven in de notitie "Afname overbelasting" van 24 april 2014 van de Provincie Noord-Brabant.

2.4 Geur uit mestverwerking

Vanuit de Meststoffenwet zijn veehouders verplicht een groot deel van hun mestoverschot dusdanig te bewerken dat het kan worden geëxporteerd of anderszins aan de Nederlandse landbouw wordt onttrokken. Het ministerie van LNV heeft mestverwerking opgenomen in de plannen voor kringlooplandbouw, waarbij gestuurd wordt op verwerking van alle mest van niet-grondgebonden bedrijven. Mede vanwege het afbouwen en (in 2026) vervallen van de derogatie en het sturen van de verhouding mestproductie en areaal grond is het de verwachting is dat het aandeel mestverwerking zal gaan toenemen.

Door de regels in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant worden locaties en de ligging van mestbewerkingsinstallaties gereguleerd. Hiernaast zijn er aanvullende provinciale beleidsregels die invulling geven aan het beperken van risico's voor de volksgezondheid (Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant) en voor het beperken en voorkomen van geurhinder (Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant).

Deze beleidsregels zijn alleen van toepassing als de provincie bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning. In de meeste gevallen is de gemeente het bevoegd gezag als een veehouderij dierlijke mest bewerkt of verwerkt op boerderijschaal. Alleen als een bedrijf op grotere schaal mest van derden gaat verwerken (>25.000 m³/jaar) én daarnaast onder de IPPC-richtlijn of het Besluit risico's zware ongevallen 2015 valt, is de provincie het bevoegd gezag.

Op 30 april 2018 is de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant van kracht geworden. Geuren als gevolg van het bewerken van mest vallen niet onder de reikwijdte van de Wgv, maar onder de reikwijdte van deze provinciale beleidsregel. In deze beleidsregel is gekozen om bij mestbewerking niet uit te gaan van de reguliere richt- en grenswaarden die gelden voor industriële activiteiten (zie navolgende tabellen, maar van de helft van deze waarden).

Omgevingscategorie	98-percentiel		99,99 percentiel	
	Richtwaarde OU _E (H)/m ³	Grenswaarde OU _E (H)/m ³	Richtwaarde OU _E (H)/m ³	Grenswaarde OU _E (H)/m ³
Wonen	1,0	2,0	10	20
Gemengd	2,0	4,0	20	40
Overig	10	10	100	100

Tabel 4 Provinciale richt- en grenswaarden die van toepassing zijn op bestaande activiteiten, alsmede op bestaande en nieuwe activiteiten gezamenlijk (voor mestverwerking geldt de helft van deze waarden)

Omgevingscategorie	98-percentiel		99,99 percentiel	
	Richtwaarde OU _E (H)/m ³	Grenswaarde OU _E (H)/m ³	Richtwaarde OU _E (H)/m ³	Grenswaarde OU _E (H)/m ³
Wonen	0,5	1,0	5	10
Gemengd	1,0	2,0	10	20
Overig	10	10	100	100

Tabel 5 Provinciale richt- en grenswaarden die van toepassing zijn op nieuwe activiteiten (voor mestverwerking geldt de helft van deze waarden).

De gemeente kan anticiperen op een mogelijke toename van mestverwerking op boerderijschaal door in een beleidsregel richt- en grenswaarden voor nieuwe mestverwerkingsactiviteiten over te nemen als toetsingskader bij ruimtelijke plannen voor nieuwe mestverwerkingsinitiatieven op boerderijschaal. In de gemeente Boekel vormt geur door mestbe- en verwerking in de huidige situatie geen aandachtspunt ten aanzien van geurhinder en is er nu geen aanvullend geurbeleid noodzakelijk.

2.5 Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen

Omgekeerde werking

De normen van de Wet geurhinder en veehouderij gelden in beginsel alleen voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning, als een agrarisch bedrijf zich wil vestigen of als een agrarisch bedrijf wil uitbreiden. Het gaat dan dus over de relatie tussen een bestaand geurgevoelig object en een ontwikkeling in de agrarische bedrijvigheid. Dit heet ook wel de 'directe werking' of 'directe norm'. Voor de Wgv in werking trad, gold deze norm ook in de omgekeerde situatie: als een bestaand agrarisch bedrijf werd geconfronteerd met een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. In het kader van de 'omgekeerde werking' werden dan dezelfde afstandsnormen toegepast als in de directe werking.

Met de inwerkingtreding van de Wgv trad een geheel nieuwe systematiek van normering in werking. In verband daarmee rees de vraag of de normen van de Wgv op dezelfde manier als bij de vroegere stankwetgeving zouden werken in de "omgekeerde werking". Intussen zijn enkele uitspraken gedaan door de hoogste rechter (de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State), die hierin duidelijkheid scheppen. Onder meer uit de uitspraak in de zaak Laarbeek (Afdeling bestuursrechtspraak van 7 oktober 2009) blijkt dat de normen van de Wgv niet in de omgekeerde werking van toepassing zijn. De directe norm geldt wel in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning aan een agrarisch bedrijf, maar niet bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen.

Ook uit andere uitspraken is intussen gebleken dat het mogelijk is om binnen de belemmerende contouren te bouwen, mits aan twee voorwaarden wordt voldaan:

- De nieuwe ontwikkelingen mogen geen extra belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de omgeving.
- De gemeenteraad dient in haar gebiedsvisie, in een beleidsregel of in haar ruimtelijke besluit voor de betrokken ontwikkeling een uitspraak te doen over het minimaal gewenste woon-, leef- of werkklimaat in het gebied.

Respecteren rechten veehouders

Vaste jurisprudentie bij ruimtelijke besluiten is dat door de nieuwe bestemmingen er geen sprake mag zijn van een aantasting van de bestaande rechten van de omliggende veehouderijen. In beginsel dient bij het bepalen van de rechten het agrarische bouwblok als uitgangspunt voor het meten van de geurbelasting contouren te worden genomen. Dit omdat veehouderijen rechten hebben om hun emissiepunten te verschuiven binnen het vastgestelde bouwblok (de zogenaamde 'vergunde rechten'). Het kan echter ook zo zijn dat het bedrijf zijn bouwblok niet in zijn geheel kan benutten voor de vestiging of verplaatsing van emissiepunten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van al bestaande geurgevoelige objecten. Uit de jurisprudentie blijkt dat men dan mag uitgaan van de grens van de bebouwing, een te benutten deel van het bouwblok of een bestaand emissiepunt. Uitgaande van de vergunde rechten van een veehouderij, de geurnorm(en), het agrarisch bouwblok en de ligging van de stallen en al bestaande voor geurhinder gevoelige objecten, kan bepaald worden of de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object leidt tot een aantasting van de rechten: ligt de nieuwe bestemming binnen de geurcontour en zijn er geen andere bestaande geurgevoelige objecten die op kortere afstand liggen?

Beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat een gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is.

Woningen met een lager beschermingsniveau tegen geur

In de wetgeurhinder en veehouderij zijn een aantal uitzonderingen opgenomen met betrekking tot de bescherming van woningen tegen geurhinder van veehouderijen. Het betreft de realisatie van een woning op een voormalig bouwblok van een veehouderij (ruimte voor ruimte woning) of een woning die al aanwezig was op een voormalig bouwblok van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000 (artikelen 3.2 en 14.2 Wgv). Hiervoor gelden alleen vaste afstanden. De provinciale Interim Omgevingsverordening (IOV) schrijft niet voor dat de voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000 ook moeten worden getoetst bij ontwikkelplannen van veehouderijen. De provincie biedt de gemeente beleidsvrijheid.

(Voormalige) bedrijfswoningen behorende bij veehouderijen en Ruimte voor Ruimte woningen

Een eigen bedrijfswoning krijgt géén bescherming tegen de eigen stallen. De reden is dat de geurnormen en afstanden zijn gericht op de gevolgen van een veehouderij voor de omgeving. Voor voormalige bedrijfswoningen gelden voor de vergunningverlening voor omliggende veehouderijen (enkele) vaste afstanden. Voorwaarde is dat de woning op of na 19 maart 2000 geen onderdeel meer uitmaakt van de veehouderij. Dit kan zijn omdat de woning is afgesplitst, maar het kan ook zijn dat de veehouderij-activiteiten zijn gestaakt. De planologische bestemming is voor deze woningen is niet bepalend. Woningen die vóór 19 maart 2000 al geen deel uitmaakten van een andere veehouderij, worden niet gezien als voormalige agrarische bedrijfswoningen.

Ook voor zogenaamde 'Ruimte voor Ruimte woningen' gelden bij de vergunningverlening voor omliggende veehouderijen enkel vaste afstanden. Dit zijn woningen die gebouwd zijn na 19 maart 2000, op een kavel die op dat moment in gebruik was als veehouderij, waarbij de veehouderij (deels) buiten werking is gebracht én waarbij stallen (of andere bedrijfsgebouwen) zijn gesloopt.

Via de Wet Plattelandswoningen kan de gemeente regelen dat voormalige bedrijfswoningen geen bescherming meer krijgen tegen geur of geluid van de eigen veehouderij. Bedrijfswoningen van veehouderijen waarin burgers wonen, blijven bij gebruik making van deze mogelijkheid onderdeel van de inrichting, bestemd als bedrijfswoning, maar waarbij bewoning door derden planologisch is geregeld. Dit kunnen in de toekomst nieuwe knelpuntlocaties worden, waardoor met aanwijzen van plattelandswoningen in het algemeen zeer terughoudend omgegaan moet worden en alleen gebruiken voor het legaliseren van bestaande situaties. In de gemeente Boekel worden geen plattelandswoningen toegestaan, waardoor in Boekel geen aanvullend geurbeleid voor plattelandswoningen nodig is.

2.6 Geur en gezondheid

Geur en geurbeleving

Geur is de eigenschap van organische stoffen die met behulp van zintuigen in de neus kan worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld en het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed. Bij hogere concentraties geur kan er sprake zijn van gezondheidseffecten die verbonden zijn aan de waarneming van de geur: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten, en mogelijk stress-gerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid.

Er zijn algemene relaties voor de geurbelasting van veehouderijen en het percentage gehinderden uit onderzoeken afgeleid. Naast de geurbelasting is er een groot aantal persoonsgebonden factoren en omgevingsfactoren die deze relatie beïnvloedt, zodat lokaal zowel minder als meer hinder op kan treden dan verwacht. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt onder andere af van de aangenaamheid, duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen een belangrijke rol. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt is persoonsgebonden.

In de GGD-richtlijn Geur en gezondheid wordt ervan uitgegaan, dat er voor de geurstoffen geen toxicologische advieswaarden worden overschreden, omdat deze stoffen een geurdrempel hebben die veel lager is dan deze advieswaarden. Van de gezondheidseffecten van geur is er alleen voor (ernstige) hinder een kwantitatieve dosis-responsrelatie met de geurbelasting. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting wordt, hoe meer kans dat mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is echter niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidskundig gezien aanvaardbaar is. Bij het optreden van hinder of ernstige hinder moet afgewogen worden of de situatie aanvaardbaar is. Uitgangspunt hierbij zijn de beleidsdoelstellingen. Voor haar advisering met betrekking tot het percentage (ernstige) hinder sluit de GGD aan een richtwaarde van maximaal 12% kans op hinder (0-3% ernstige hinder) en een bovenwaarde van maximaal 20% kans op hinder (tot 10% ernstige hinder). Voor meer achtergrondinformatie over de relatie tussen veehouderij en gezondheid van omwonenden wordt verwezen naar het kennisplatform veehouderij en gezondheid (www.kennisplatformveehouderij.nl).

Onderzoek GGD en IRAS naar de relatie tussen geurbelasting en kans op hinder Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Deze resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De GGD adviseert de resultaten mee te nemen in de (landelijke) actualisatie van de regelgeving en –normen en roept gemeenten en provincies op de resultaten te gebruiken als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid.

De onderzoekresultaten van de GGD en IRAS geven volgens de GGD aanleiding tot een actualisatie en aanscherping van de gemeentelijke normen. Een complicerende factor daarbij is dat het onderzoek nog niet is gevalideerd door onderzoek in andere regio's, de kans op hinder maar ten dele wordt bepaald door de geurbelasting, de berekening van de geurbelasting vele onzekerheden kent en dat de resultaten van het onderzoek van de GGD/IRAS afwijken van onderzoek dat in ongeveer dezelfde periode is uitgevoerd (Gezondheidsmonitor GGD 'en, CBS en RIVM uit 2012).

Een aangrijpingspunt is, dat de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op geurhinder uit het GGD-IRAS-onderzoek meer overeen lijkt te komen met de relatie tussen geurbelasting en hinder voor de niet-concentratiegebieden (uit de handreiking Wgv) dan met de relatie tussen geurhinder en hinderkans voor de concentratiegebieden uit die handreiking.

De GGD adviseerde in het kader van de evaluatie van de geurregelgeving (2015-2016) het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden op te heffen en overall dezelfde normen te hanteren. Voor de maximale cumulatieve geurbelasting op objecten stellen zij ook een norm voor van 12% voor de bebouwde kom en 20% in het buitengebied, te vertalen als maximaal 5 Ou (bebouwde kom) respectievelijk 10 Ou (buitengebied) achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting).

2.7 Uitspraak civiele rechter over de Wgv (2022)

Op 14 september 2022 heeft rechtbank Den Haag een uitspraak gedaan over de vraag of de Staat onrechtmatig handelt vanwege de huidige geurnormen in de Wet geurhinder en veehouderij (ECLI:NL:RBDHA:2022:9119).

In deze uitspraak is onder andere artikel 8 van het EVRM (Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens) van belang. Dit artikel beschermt het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven door de overheid. Hieronder valt ook milieuoverlast. Dat betekent dat als er milieuoverlast (zoals geuroverlast) is die een directe en serieuze impact heeft op de kwaliteit van het leven, mensen hierin beschermd moeten worden door de overheid. Het kan daarbij gaan om milieuoverlast die de overheid zelf veroorzaakt of om milieuoverlast die een gevolg is van, kort gezegd, niet toereikende milieuregelgeving. De overheid moet namelijk ‘redelijke en passende’ maatregelen nemen om mensen te beschermen tegen milieuoverlast die hun welzijn kan aantasten. Of milieuoverlast een directe en serieuze impact heeft op de kwaliteit van het leven, hangt af van de omstandigheden van het geval. Daarbij zijn onder andere de intensiteit en de duur van de overlast van belang, en de fysieke en mentale effecten daarvan op een individu.

Artikel 8 van het EVRM schrijft geen concrete, absolute bovengrenzen voor milieuoverlast voor. Het bevat dus bijvoorbeeld geen maximale geurnorm die als acceptabel kan worden aangemerkt. De rechtbank gaat daarom na welke geurbelasting volgens haar acceptabel is. Of precies gezegd: “wat valt als redelijkerwijs onomstreden grenswaarde te beschouwen?”. De rechtbank hanteert een geurbelasting van 19,4 Ou/m³ als grenswaarde en betreft daarbij een aantal punten:

- Voor de industrie geldt een geurnorm van 5 Ou/m³. Dit was vroeger ook (omgerekend) de maximale geurnorm in de Herziane Nota Stankbeleid uit 1994.
- In de Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (bijlagen 6 en 7) staan ‘richtlijnen’ om vast te stellen hoeveel geurhinder op gebiedsniveau acceptabel is. Daaruit volgt onder andere dat de milieukwaliteit in een concentratiegebied als zeer slecht moet worden aangemerkt als de voorgrondbelasting 19,4-25,3 Ou/m³ bedraagt.
- Uit het RIVM-rapport Geur en gezondheid uit 2015 volgt dat de milieugezondheidskwaliteit in een concentratiegebied onvoldoende is bij een voorgrondbelasting van 14 tot 31,2 Ou/m³.
- De rechtbank neemt als uitgangspunt dat het onacceptabel is om mensen min of meer permanent bloot te stellen aan een woonomgeving met een zeer slechte milieukwaliteit of onvoldoende milieugezondheidskwaliteit (of erger). Dat is (op gebiedsniveau) het geval als de geurbelasting 19,4 Ou/m³ of hoger is (dat is ongeveer vier keer de maximale geurnorm in industriegebieden).

De rechtbank beoordeelde de individuele situaties van degenen die de procedure tegen de Staat zijn gestart. De rechtbank is van oordeel dat als iemand na intrek in een woning ondanks reducerende maatregelen is “geconfronteerd met een stankoverlast die de 19,4 Ou/m³ is gaan overschrijden en waarbij de kwaliteit van het milieu in en rond de woning van het individu dus ‘zeer slecht’ is geworden” sprake is van strijd met artikel 8 van het EVRM.

Omdat de Staat de hoge geurbelasting mogelijk maakt in de geurwetgeving – terwijl die dus een te zware wissel trekt op de gezondheid van de betrokken mensen – handelt de Staat onrechtmatig. Het wettelijk systeem beschermt mensen niet voldoende tegen geuroverlast.

Volgens de rechtbank is door de introductie van de Wet geurhinder en veehouderij (in 2006) “de balans tussen de belangen van deze bewoners en de belangen van de intensieve veehouderij zoek” geraakt. De Staat moet degenen die de procedure zijn gestart, daarom een schadevergoeding betalen.

Deze uitspraak raakt ook lagere overheden waaronder gemeenten. Gemeenten kunnen afwijken van de wettelijke normen en afstanden en eigen geurbeleid vaststellen en gebruik maken van wet- en regelgeving, zoals de Crisis- en Herstelwet 21ste tranche, om overbelaste situaties aan te pakken.

De staatssecretaris heeft in de Kamerbrief van 8 november 2022 aangegeven dat de Staat hoger beroep indient tegen de uitspraak. Dat betekent dat het gerechtshof nog een oordeel moet geven over deze kwestie. Volgens de staatssecretaris is wel een aanpassing van geurwetgeving noodzakelijk. Daarom gaat de staatssecretaris (samen met de ministers van LNV en N&S) wijzigingen van de geurwetgeving voorstellen. Daarbij zal onder andere worden gekeken naar de 50%-regeling voor de uitbreiding van bestaande situaties, de hoogte van de geurnormen en hoe overlast situaties kunnen worden aangepakt.

2.8 Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen

In een door de staatssecretaris van Milieu ingestelde bestuurlijke werkgroep werkten de VNG en IPO, LTO Nederland, GGD 'en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen aan een gezamenlijk advies over de toekomstige geurregelgeving voor veehouderij. De adviezen van de bestuurlijke werkgroep uit oktober 2016 hebben o.a. geleid tot nader onderzoek (o.a. naar de effectiviteit van luchtwassers en aanpassing van geuremissiefactoren). De bestuurlijke werkgroep constateerde dat de Wgv onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De geconsulteerde partijen adviseerden om gemeenten bevoegdheden te geven om in overbelaste situaties om aanvullende eisen te kunnen stellen om geurbelasting binnen een ambitieuze termijn terug te dringen. Er was binnen de geconsulteerde partijen geen consensus over een aanpassing van de standaard wettelijke geurnormen en -afstanden.

De milieufederaties, burgergroeperingen en GGD 'en adviseerden het Rijk om voor de individuele geurbelasting (voorgroendnorm) maximaal 2 Ou voor de bebouwde kom als standaard norm vast te stellen en maximaal 5 Ou voor het buitengebied. Voor de cumulatieve belasting adviseerden deze partijen een norm van 5 Ou (bebouwde kom) en 10 Ou (buitengebied).

De VNG, het IPO en LTO Nederland pleiten voor aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en ervaren hinder, om aldus te komen tot een betere onderbouwing van de geurnormen. Vervolgonderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en de geurbeleving dient volgens deze partijen rekening te houden met mogelijke regionale verschillen, nieuwe inzichten m.b.t. de geuremissie van dieren en een geactualiseerd verspreidingsmodel.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd.

Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals:

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken.

Resultaten onderzoek naar rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

In 2018 zijn twee rapporten verschenen over onderzoek naar het rendement van luchtwassers. De focus van het onderzoek lag op geur. Uit het onderzoek bleek dat de geurreductie van combi-luchtwassers in de praktijk veel lager is dan waar in de regelgeving van wordt uitgegaan. Volgens de vastgestelde waarden zouden de combi-luchtwassers ervoor moeten zorgen dat slechts 15% tot 30% van de geur in de omgeving komt. Het betreffende WUR-onderzoek laat zien dat de geurutstoot van combi-luchtwassers rond de 60% ligt. De prestaties van de enkelvoudige luchtwassers kwamen wel overeen met de in de regelgeving opgenomen waarden.

In de brief van 3 april 2018 naar de Tweede Kamer is door de staatssecretaris aangegeven dat het noodzakelijk is om de emissiefactoren voor geur van de combi-luchtwassers in de regelgeving aan te passen. Op 19 juli 2018 is vervolgens een wijziging van de Regeling geurhinder veehouderij (Rgv) gepubliceerd. Met deze wijziging zijn de emissiefactoren voor geur van alle combi-luchtwassers en één biologisch luchtwassysteem verhoogd. Voor de combi-luchtwassers met een biologische wasstap naar een reductiepercentage voor geur van 45%. Voor de combi-luchtwassers met een chemische wasstap naar een reductiepercentage van 30%. De geurreductiepercentages van combiwassers zijn hiermee zoveel mogelijk gelijkgesteld aan die van enkelvoudige luchtwassers. Met name varkenshouderijen maken gebruik van zogenaamde gecombineerde luchtwassers. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Voor veel bedrijven met combi-luchtwassers is actuele berekende geurbelasting veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het Ministerie voerde de WUR vervolgonderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren. Eind 2021 is dit onderzoek afgerond. Het uitgangspunt van dit onderzoek was dat wanneer de ammoniakverwijdering van een luchtwasser geoptimaliseerd wordt, ook verwacht mag worden dat de geurreductie zal verbeteren. Uit dit onderzoek volgde dat het onwaarschijnlijk is dat de voormalige hoge geurrendementen (ca. 85%) behaald kunnen worden. Zelfs niet bij een goed werkende combi-luchtwasser. Er is volgens de onderzoekers echter wel perspectief op verbetering van het geurrendement. Zij verwijzen naar een recent onderzoek in Denemarken dat aanwijzingen geeft dat de hoeveelheid geurverwijdering afhankelijk is van zwavelcomponenten in de lucht. Daarom kunnen oplossingen voor een betere geurverwijdering gezocht worden in een aanpak die niet alleen de luchtwasser, maar het gehele stalsysteem betreft. Daarbij gaat het erom dat maatregelen bij de geurbron (voersamenstelling en stalmanagement gericht op bijvoorbeeld schonere vloeren) én de luchtwasser in hun onderlinge samenhang gezien worden. Naast deze brede stalbenadering geldt als randvoorwaarde dat een luchtwasser op de juiste wijze in werking is.

De Provincie Noord-Brabant is in 2022 in het kader van het Schone Lucht Akkoord (SLA) een project gestart waarin met de bevindingen van de WUR-onderzoekers aan de slag wordt gegaan. Er wordt door de WUR praktijkonderzoek gedaan naar een brede aanpak van stalsystemen bij veehouders. Bij deze aanpak worden ook omwonenden betrokken. Dit moet verder inzicht geven in welke maatregelen getroffen kunnen worden om het ammoniak- en geurrendement van combi-luchtwassers te verbeteren. Het ministerie van I&W is betrokken bij dit project en zal de resultaten betrekken bij het beleid.

Chw-experimenten emissiereductie en versnellen innovaties

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke geurregeling (onder de Omgevingswet) voor stallen. Wel hebben aan aantal provincies (waaronder de Provincie Noord-Brabant) zich in 2019 aangemeld voor experimenten onder de Crisis- en herstelwet (Chw) ingediend. De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn vanaf 23 april 2021 van kracht, onder andere experimenteerruimte voor overbelaste situaties in de veehouderij¹. In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) kan binnen de provincie Noord-Brabant door gemeenten en provincie zelf geëxperimenteerd worden met de toepassing van CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze Chw-bevoegdheden hebben gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Deze geldt tot 1 januari 2025. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

Op grond van de extra Chw-bevoegdheden heeft de gemeente ook de mogelijkheid om af te wijken van de geurregels in de Wet geurhinder en veehouderij respectievelijk het Activiteitenbesluit. De gemeente kan namelijk een omgevingsvergunning milieu voor een veehouderij weigeren als niet kan worden voldaan aan voorschriften die vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de veehouderij of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden moeten worden gesteld. Ook kan de gemeente afwijken van de zogeheten '50%-regeling' voor geur. Op grond van deze regeling kunnen veehouderijen die niet aan de geurnorm voldoen, toch uitbreiden. Zij kunnen dat doen door geur reducerende maatregelen te nemen. De helft van de geurreductie mag dan worden gebruikt voor de uitbreiding. Op grond van de experimenteerruimte mag het bevoegd gezag bepalen dat niet de volledige 50% gebruikt mag worden voor de uitbreiding. De ontwikkelruimte kan dus worden beperkt binnen de bandbreedte van 0-50%. Dat geldt zowel voor vergunningplichtige als niet vergunningplichtige veehouderijen. Als een gemeente gebruik wil maken van Chw-bevoegdheden en instrumenten moet dit kenbaar worden gemaakt in een geurverordening, beleidsregel, of bestemmingsplan met verbrede reikwijdte.

¹ Besluit van 8 april 2021 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche)), Staatsblad 2021, 193.

3 Geurbelasting door veehouderijen

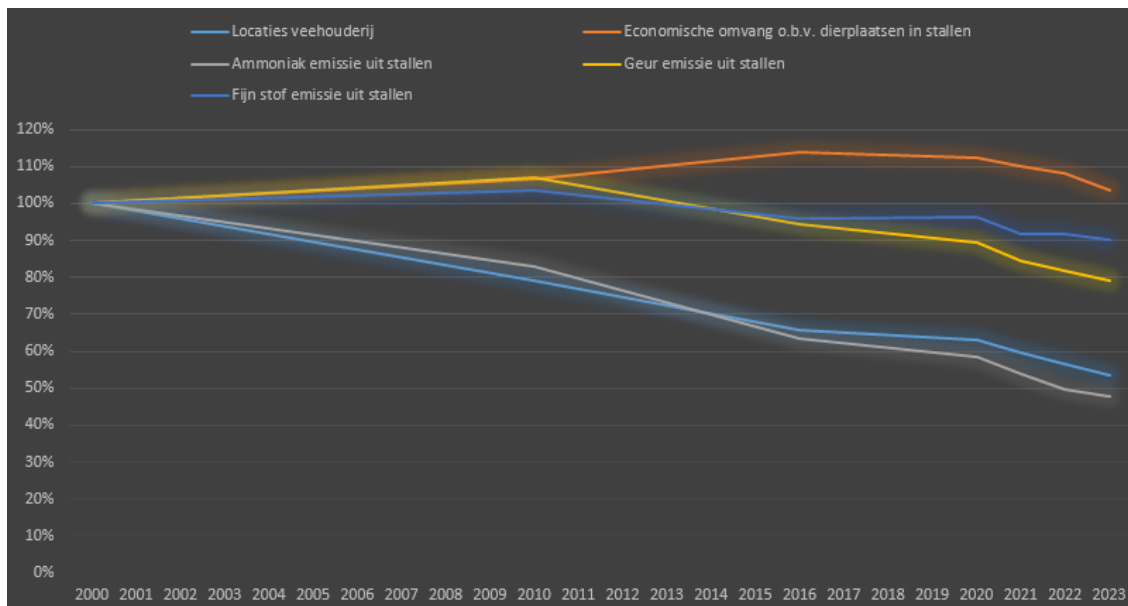
3.1 Ontwikkeling veehouderij gemeente Boekel

De gemeente Boekel kent 278 veehouderijen met een vergunning of melding in 2022 én een veehouderij bestemming, waarvan 138 intensieve veehouderijen waar dieren worden gehuisvest waarvoor wettelijk een geuremissiefactor is vastgesteld, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren.

In navolgende tabel staan voor de periode 2000 tot 2022 de economische omvang van veehouderijen en het aantal veehouderijlocaties volgens CBS-gegevens (landbouwtellingen) en de vergunde geuremissie volgens het vergunningenbestand van WEB BVB Brabant (o.b.v. actuele geuremissiefactoren) voor de gemeente Boekel weergegeven. Uit de cijfers volgt in Boekel de trend dat het aantal veehouderijlocaties is afgenomen, de economische omvang (aantal dieren) tot 2020 is toegenomen en laatste 2 jaar weer is afgenomen richting het niveau van 2000. De vergunde geuremissie neemt gestaag af. Er zijn minder veehouderijlocaties, maar de bedrijven worden groter. Ten gevolge van regelgeving op landelijk en provinciaal niveau zijn de uitbreidingen gepaard gegaan met een afname van de geuremissie door het toepassen van emissie reducerende technieken, met name luchtwassers. De ontwikkeling van de veehouderij in de gemeente Boekel is in overeenstemming met de landelijke en de provinciale trend.

<i>Jaar</i>	<i>Locaties veehouderijen met geuremissies</i>		<i>Economische omvang dier-plaatsen in Nge</i>		<i>Vergunde geuremissie in OU</i>	
2000	258	100%	22.223	100%	3.247.082	100%
2010	204	79%	23.742	107%	3.481.760	107%
2020	163	63%	24.976	112%	2.904.067	89%
2022	146	57%	24.047	108%	2.653632	82%
2023	138	53%	22.887	103%	2.567.936	79%

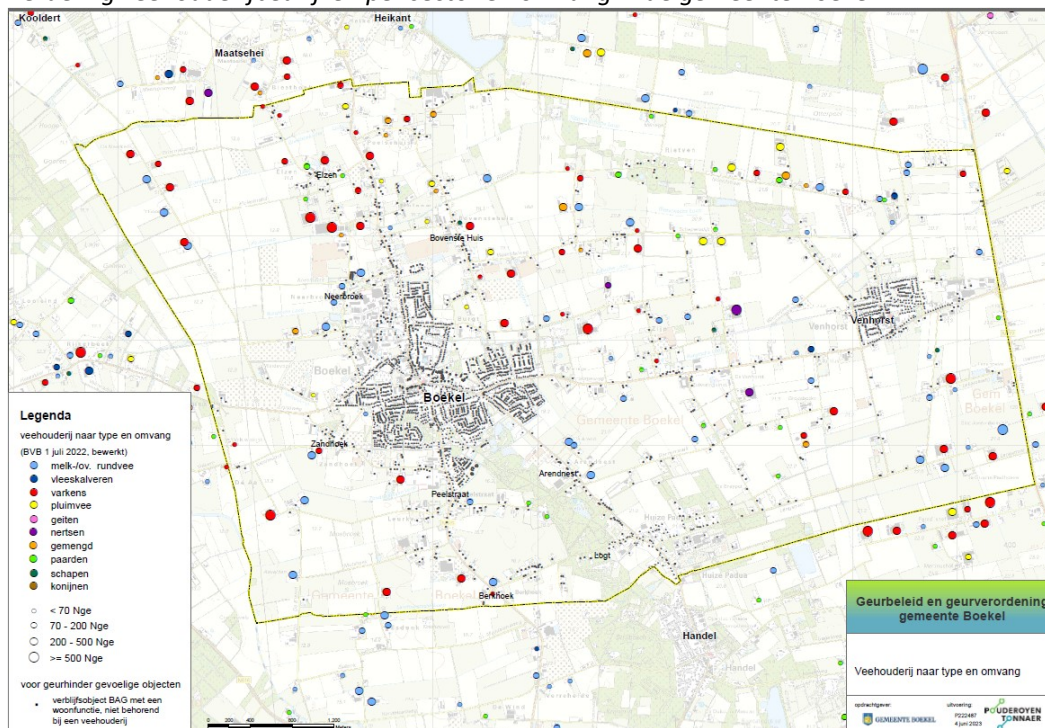
Tabel 6: Gegevens veehouderijen met geuremissies in de gemeente Boekel (o.b.v. actuele emissiefactoren Rgv)

Figuur 5: Ontwikkeling veehouderij in Boekel in de periode 2000 -2010-2022

Uit de gegevens over de ontwikkeling in het verleden en beschikbare prognoses van de ontwikkeling van het aantal veehouderijen in Noord-Brabant (*Verwachte effecten van de voorgestelde aanpassing van de Interim Omgevingsverordening op structuur en omvang veehouderij in Noord-Brabant', Connecting Agri & Food, 8 juli 2020*) volgt de trend dat bij een ongeveer gelijkblijvende veestapel het aantal bedrijven gestaag afneemt.

Verdeling veehouderijbedrijven per sector en omvang in de gemeente Boekel

Figuur 6: Veehouderijen in Boekel naar type en omvang, BVB 2022, bewerkt 2023 (Kart B)

Latente ruimte in vergunningen

Het is niet exact te bepalen hoe groot de werkelijke veestapel en geuremissie in 2022 is. Dit is een dynamisch gegeven. Op basis van de vergunningen van 2022 en CBS gegevens 2022 (landbouwtelling) kan de procentuele bezettingsgraad per diersoort ingeschat worden. Dit is de latente ruimte (vergunde, niet-benutte ruimte). Paarden worden niet meer geregistreerd in CBS en zijn buiten beschouwing gelaten. Ten aanzien van de vergunde geuremissie ligt de latente ruimte op ongeveer 20%. Dit is in dezelfde orde van grootte als het landelijke gemiddelde. In de grondgebonden veehouderij is sprake van een lagere bezettingsgraad, maar dit zijn geen dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld en daarmee geen effect op de latente ruimte in de vergunde dieremissie.

Diersoort	Cat.	CBS 2022 aantal	Vergund 2022 aantal	Bezetting	Vergund Ou	CBS Ou	Vergund Nge	CBS Nge
Melk- en kalfkoeien >= 2 jr	A1	2677	5876	46%	0	0	7074	3223
Jongvee < 2 jaar	A3	1701	4933	34%	0	0	1250	431
Vleeskalveren	A4-A6	2173	3334	65%	118689	77358	507	330
Overige koeien, stieren	A2-A7	103	437	24%	0	0	183	43
Schape	B1	428	514	83%	4009	3338	27	22
Biggen	D1.1	73502	72837	101%	375088	378513	3183	3212
Fokvarkens	D2	11379	17443	65%	267314	174383	4548	2967
Vleesvarkens	D3	77092	89551	86%	1456103	1253519	3913	3369
Leghennen/Ouderdieren	E1-E2	230839	613251	38%	206581	77761	1560	587
Ouderdieren vleeskuikens	E3-E4	50470	91180	55%	84798	46937	474	262
Vleeskuikens	E5	97072	167599	58%	55309	32035	218	126
Edelpelsdieren	H	0	17393	0%	0	0	968	0
Benutte vergunde ruimte					100%	80%	100%	61%

Tabel 7: Bezettingsgraad (latente ruimte) op basis van CBS 2022 (landbouwtelling) en vergund 2022

3.2 Ontwikkeling veehouderij per veehouderijsector

Varkenshouderij

De varkenshouderij heeft in Boekel een relevant aandeel en er zijn meerdere grote varkenshouderijen, met name in De Elzen. Over het algemeen geldt dat de grote varkensbedrijven (IPPC-bedrijven) klaar zijn voor de toekomst en het maximale bouwblok volledig benut hebben. Deze toekomstgerichte ondernemers kiezen steeds vaker voor meerdere locaties en zullen hiervoor gunstig gelegen varkensbedrijven aankopen. De blijvers die nog enkele verouderde stallen moeten aanpassen aan de Brabantse emissie-eisen zullen over het algemeen alle stallen voorzien van gecombineerde luchtwassers en de investering gepaard laten gaan met een uitbreiding, voor zover het bouwblok hiervoor ruimte biedt (trend van schaalvergroting). Momenteel worden kansrijke innovatieve stalsystemen ontwikkeld die ammoniakemissies bij de bron reduceren, maar de meeste varkensbedrijven zullen luchtwassers toepassen om aan de Brabantse emissie-eisen te kunnen voldoen. Met name de varkenshouderijen op ongunstig gelegen locaties (dichtbij de woongebieden) en die nog verouderde stallen hebben die aangepast moeten worden in de periode 2024 - 2028, zullen gaan stoppen en deze locaties worden in de meeste gevallen her bestemd naar wonen of een niet-agrarische bedrijf.

Provinciale regels en sanerings-/opkoopregelingen zorgen vooral voor minder varkens in de buurt van woongebieden en kernrandzones, waardoor de afstand tussen varkenshouderijlocaties en deze functies toeneemt. De ontwikkeling in de varkenshouderij leidt er toe dat de toekomstgerichte bedrijven blijven en op gunstig gelegen locaties doorontwikkelen en de kleinere, verouderde bedrijven stoppen, waardoor in deze gebieden steeds meer menging van functies zal optreden. De huidige marktprijzen zijn goed, waardoor het voor varkenshouders interessanter is om door te gaan dan te stoppen (al dan niet via een opkoopregeling).

Vleeskalverenhouderij

De ontwikkeling van de vleeskalverenhouderij is stabiel. De sector heeft in Boekel geen relevant aandeel. Ook in de vleeskalverenhouderij moeten verouderde stallen voldoen aan de Brabantse emissie-eisen en worden voorzien van gecombineerde luchtwassers. Gezien de trend van afgelopen 10 jaar wordt verwacht dat de omvang en ontwikkeling van de vleeskalverenhouderij stabiel blijft.

Pluimveehouderij

De pluimveehouderij heeft een relevant aandeel in Boekel. De impact van de Brabantse emissie-eisen op de pluimveehouderij is groot, omdat praktijkrijpe technieken om de verplichte reducties te halen nog niet voorhanden zijn. Luchtwassers zijn problematisch vanwege fijnstof-emissies en buitenuitlopen. Voor de Brabantse pluimveehouderij vormt de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (niet alleen het voldoen aan de ammoniak-eisen, maar ook aan de BZV) een rem op de ontwikkelingsmogelijkheden van de pluimveehouderij. Naar verwachting zal het aantal pluimveebedrijven licht afnemen en hebben de blijvende, toekomstgerichte bedrijven weinig mogelijkheden om uit te breiden in dieraantallen.

(Melk)rundveehouderij

De (melk)rundveehouderij heeft een ondergeschikt aandeel in Boekel ten opzichte van de intensieve veehouderij. De (melk)rundveebedrijven liggen verspreid over het hele buitengebied. De verwachting is dat de trend van minder, maar grotere melkrundveebedrijven (schaalvergroting) zal doorzetten in de komende 10-15 jaar. Verouderde rundveestallen moeten worden aangepast aan de Brabantse reductie-eisen voor ammoniak en innovatieve integrale emissiearme stalsystemen zijn ook voor de rundveehouderij volop in ontwikkeling. Bedrijven met verouderde stallen waar geen bedrijfsopvolger is, de locatie onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden heeft vanwege de ligging van de locatie en/of te weinig landbouwgrond beschikbaar is zullen niet meer investeren en stoppen met de (melk)rundveehouderij. De toekomstgerichte bedrijven zullen gaan uitbreiden om de investering in (integrale) emissiearme stalsystemen terug te kunnen verdienen.

Paardenhouderij

Het aantal paarden zal naar verwachting toenemen naarmate het aantal burgerwoningen en herbestemmingen in het buitengebied toeneemt. Dit betreft voornamelijk hobbymatige paardenhouderij. Het gaat daarbij om relatief kleine aantallen paarden per locatie. Door de wettelijke vaste afstanden tot geurvoelige objecten vormt geurhinder door paardenhouderij over het algemeen geen probleem.

Geitenhouderij

In Boekel zijn geen bedrijven met melkgeiten. De provincie Noord-Brabant heeft op 7 juli 2017 besloten tot een moratorium op de geitenhouderij als voorzorgmaatregel met het oog op de

volksgezondheid. Dit is verwerkt in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant en betreft een bouwverbod voor geitenstallen, waardoor praktisch gezien nieuwvestiging van en omschakelen naar geitenhouderij niet toegestaan is.

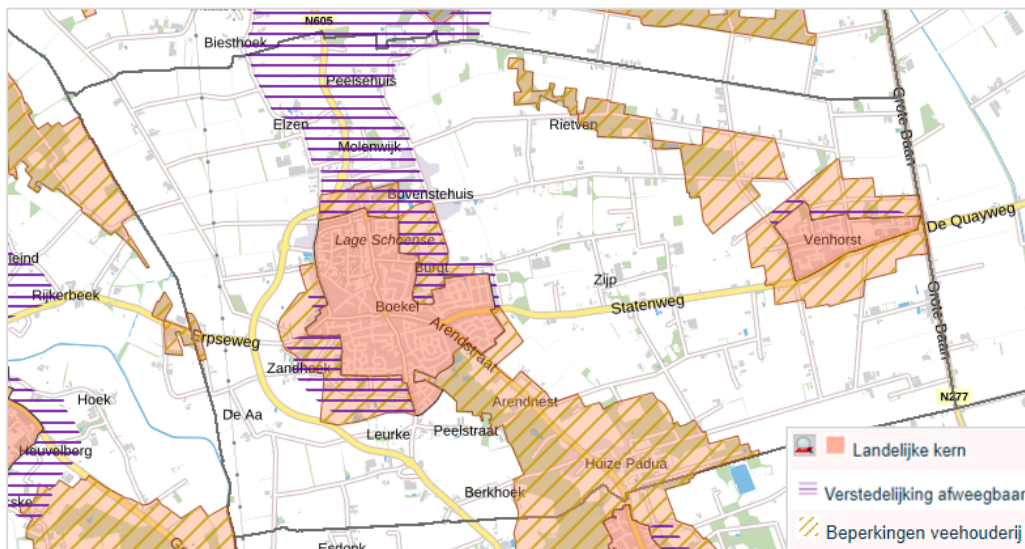
Overige sectoren

De overige veehouderijsectoren (o.a. schapen, konijnen) zijn ondergeschikt en relatief klein in aantallen bedrijven en vergunde dierplaatsen.

3.3 Vrijkomende agrarische bebouwing (Vab-locaties)

Het aantal vab-locaties zal toenemen de komende jaren. Op deze Vab-locaties moet een geschikte herontwikkeling en herbestemming plaatsvinden om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Vanuit de dynamiek van gebieden wordt gekozen voor een gebiedsgerichte benadering. Veel principeverzoeken voor vab-locaties zien toe op een woonbestemming of een bestemming waarbij wonen een nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het beoogde gebruik. Een functieverandering naar een (niet-agrarische) bedrijfsbestemming staat op een tweede plaats. De laatste jaren zijn de provinciale kaders verruimd en wordt meer ruimte geboden voor maatwerkinvulling bij hergebruik van Vab-locaties voor niet-agrarische functies. Hergebruik wordt niet meer beperkt tot bebouwingsconcentraties, maar is in het gehele buitengebied toegestaan. Vooral in gebieden met een sterke concentratie aan intensieve veehouderijen bepaalt de geurbelasting of een wijziging naar een woonfunctie (of met wonen vergelijkbaar) mogelijk is.

Voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000, maar ook nieuwe woningen ter plaatse van voormalige veehouderijlocaties (zoals Ruimte voor Ruimte woningen) worden wettelijk niet beschermd door voorgrond geurnormen (de geurbelasting van individuele veehouderijen), maar alleen door minimale afstanden. Bij hergebruik van de voormalige bedrijfswoning of veehouderijlocatie is er risico op (geur)overlast als deze dichtbij blijvende of groeiende intensieve veehouderijen ligt. In de aandachtsgebieden ontstaan op de langere termijn problemen voor (toekomstige) bewoners én voor intensieve veehouderijen die willen ontwikkelen. Dit probleem speelt vooral in delen van Boekel waar een concentratie van intensieve veehouderijen aanwezig is. In de woonwerk gebieden en De Elzen zijn de opties voor functieverandering beperkt vanwege de geuruitstoot van aanwezige veehouderijen. In deze gebieden is in de loop der jaren door de stoppende veehouderijen een menging van veehouderij en woon- en werkfuncties ontstaan. Buiten de zonering 'beperkingen veehouderijen' uit de IOV hebben intensieve veehouderijen nog wel groeimogelijkheden.

Figuur 7 Zonerings Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (Viewer provincie Noord-Brabant, mei 2023)

Onder de huidige Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en het Activiteitenbesluit (Ab) gelden voor 'voormalige bedrijfswoningen behorende bij een veehouderij die gestopt is na 19 maart 2000' geen geurnormen voor de vergunningverlening, maar alleen vaste minimumafstanden.

Voor de beoordeling van de achtergrondbelasting (de cumulatieve geur uit stallen van veehouderijen) heeft de gemeente beleidsvrijheid hoe voormalige bedrijfswoningen dienen te worden getoetst. De gemeente zal bij ruimtelijke procedures een beoordeling van het woon- en leefklimaat moeten opnemen; ook voor (voormalige) bedrijfswoningen. In de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant wordt er bij uitbreidingen van veehouderijen getoetst aan de achtergrondbelasting, waarbij de systematiek van de Wet geurhinder en veehouderij / Activiteitenbesluit is gevolgd. Het staat de gemeente vrij om hier andere keuzen in te maken, zolang deze niet in strijd zijn met de provinciale regels.

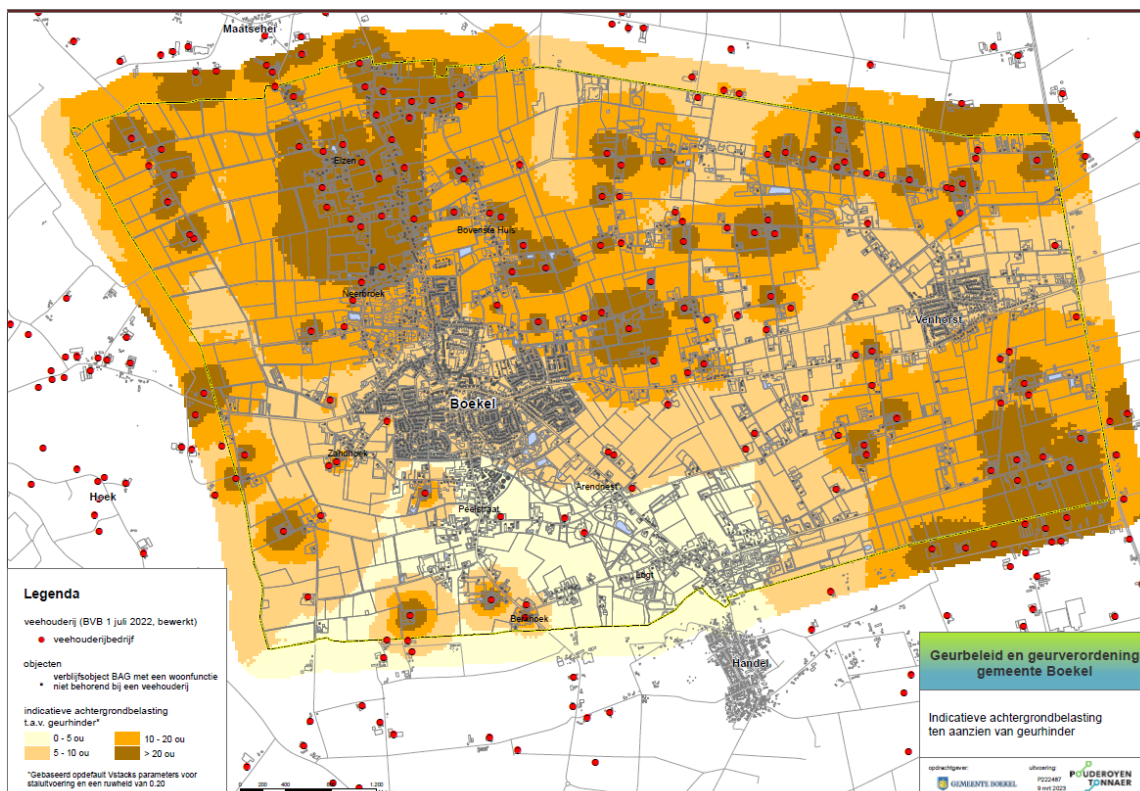
Ook onder de toekomstige Omgevingswet behouden gemeenten beleidsvrijheid. In het Omgevingsplan kan de gemeente regels (algemene regels, beoordelingsregels voor vergunningverlening of omgevingswaarden) voor geur vastleggen. Bijvoorbeeld door voor voormalige bedrijfswoningen (of voor andere gebieden en functies) vast te leggen hoe vergunningen worden getoetst aan de cumulatieve geurbelasting. Om de (toekomstige) bewoners meer te beschermen tegen een te hoge cumulatieve geurhinder door veehouderijen of om juist een hogere geurbelasting als aanvaardbaar te benoemen, zodat er meer mogelijkheden voor functiewijziging ontstaan. Dit gemeente moet ook onder de Omgevingswet beoordelen of waarden, afstanden of gebruiksregels in het omgevingsplan leiden tot een aanvaardbaar hinderniveau. De gemeente kan zelf bepalen welke mate van geurhinder ze aanvaardbaar vindt.

Ook onder de Omgevingswet kan de gemeente vastleggen dat normen of afstandseisen niet gelden voor iets dat een voormalige functionele binding heeft met dat bedrijf. Bijvoorbeeld voor een voormalige bedrijfswoning. De gemeente kan in het omgevingsplan vastleggen dat de geurnormen en afstanden niet gelden voor deze woning.

3.4 Bestaande geurbelasting op basis van vergunningen veehouderijen

In de hierna weergegeven berekende en geurbelasting is uitgegaan van de vergunningen en meldingen van veehouderijen en de nu geldende geuremissiefactoren, dus rekening houdend met de bijstelling van de geuremissiefactoren voor de gecombineerde luchtwassers. De achtergrondbelasting geur (= cumulatieve geurbelasting uit stallen van meerdere veehouderijen) is voor de gemeente Boekel berekend op basis van een geactualiseerd veehouderijbestand (BVB 2022, bewerkt door Pouderoyen Tonnaer in 2023).

Het onderzoek dat is uitgevoerd voor deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen de cumulatieve geurbelasting en kans op geurhinder. Op basis van de berekende, vergunde cumulatieve geurbelasting in 2022 wordt het woon- en leefklimaat binnen de bebouwde kom overwegend beoordeeld als 'goed' tot 'redelijk goed'. Aan de noord- en oostzijde van het woongebied Boekel is lokaal sprake van een matig woon- en leefklimaat, ten gevolge van (clusters van) veehouderijen in De Elzen, Bovenstehuis en een grote varkenshouderij aan de Zijp. Deze bedrijven bepalen ook het woon- en leefklimaat in de kernrandzones en het woonwerk landschap. In delen van het buitengebied is ook sprake van een 'goed' tot 'redelijk goed' woon- en leefklimaat, vooral in het buitengebied rondom Huize Padua en het gebied rondom Venhorst (zuidzijde van Venhorst uitgezonderd). Maar in de grootste delen van het buitengebied is door de vele (clusters van) intensieve veehouderijen sprake van een 'matig', 'slecht' of 'zeer slecht' woon en leefklimaat. Het aantal woningen en daarmee het aantal blootgesteld aan geur is in het buitengebied wel een stuk kleiner dan in het woonwerk landschap en de kernrandzones.

Figuur 8 Indicatieve achtergrondbelasting geur huidige, vergunde situatie gemeente Boekel 2022 (Kaart I)

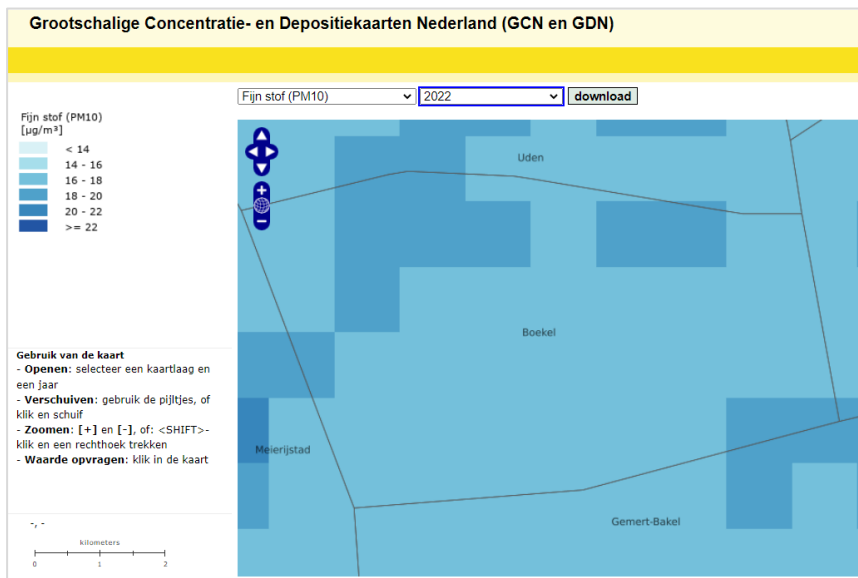
3.5 Overige gezondheidseffecten door veehouderijen

De ontwikkeling van de veehouderij en daaraan gerelateerde stalemmissies hebben invloed op gezondheid van omwonenden en het de kwaliteit van het woon- en leefklimaat op een locatie of in een gebied. Te hoge geurbelasting en geurhinder die wordt ervaren is een belangrijk gezondheidsaspect. Te hoge emissies van fijnstof en endotoxinen kunnen ook nadelige effecten hebben voor de gezondheid van omwonenden. Veel brongerichte emissiearme stalsystemen en/of end-of-pipe technieken (luchtwassers) reduceren niet alleen geuremissies, maar ook emissies van ammoniak, fijnstof en endotoxinen. Beleidskaders en maatregelen die gericht zijn op reduceren van emissies uit stallen en op basis waarvan van veehouderijen alleen kunnen ontwikkelen als ze verbetermaatregelen treffen, zorgen niet alleen voor reductie van geur maar voor een algehele verbetering van de kwaliteit van het woon- en leefklimaat en vermindering van de nadelige gezondheidseffecten in aandachtsgebieden.

3.5.1 Fijnstof belasting door veehouderijen

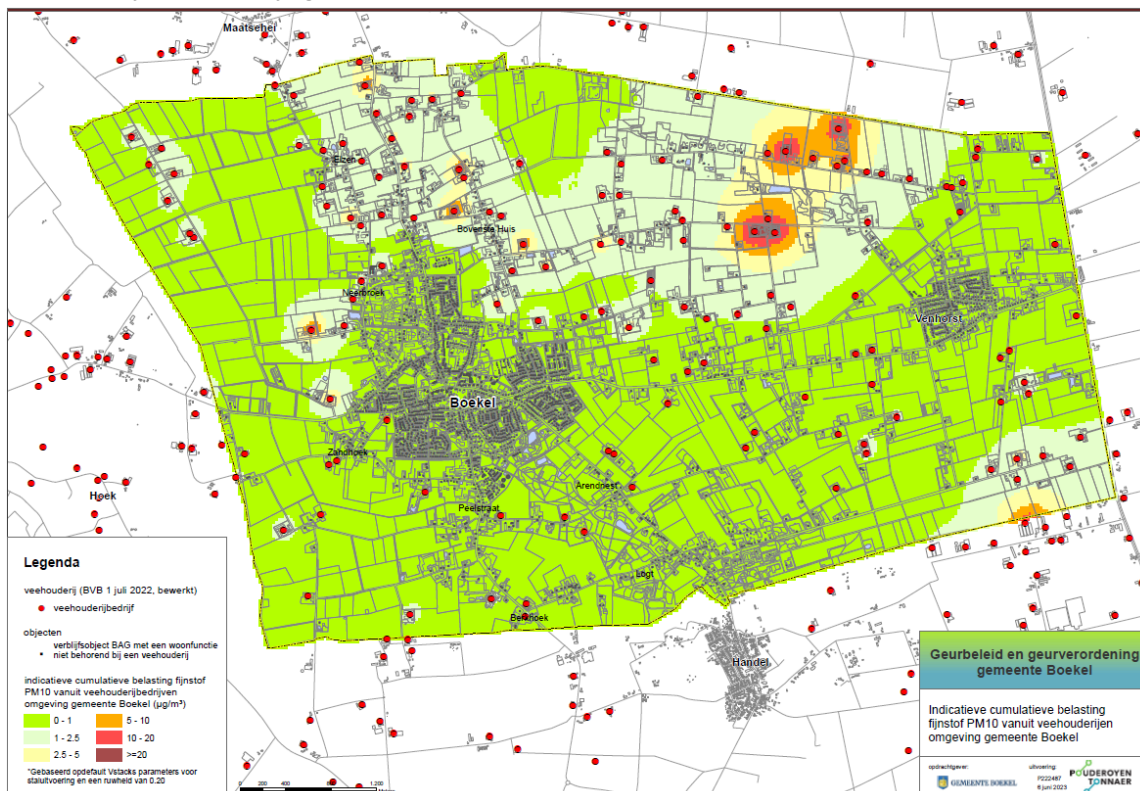
Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM₁₀) gerekend. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Een bedrijfswoning van een (andere) veehouderij wordt wettelijk ook beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van veehouderijen in de omgeving. Alleen de eigen bedrijfswoning wordt niet beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van de eigen veehouderij. In 2007 zijn de luchtkwaliteitseisen in de Wet milieubeheer aangepast. Het Besluit Niet In Betekenende Mate en de bijbehorende NIBM-regeling zorgde voor uitsluiting van het standstill beginsel wat inhield in dat een situatie die voldoet aan de normen, toch niet mag verslechteren tot aan de norm. Uitsluiting van dit beginsel ten aanzien van luchtkwaliteit betekent dat de luchtkwaliteit mag worden 'opgevuld' tot aan de grenswaarden en biedt bedrijven de mogelijkheid uit te breiden en meer fijn stof te emitteren. Hierdoor kunnen ongewenste situaties ontstaan. Het Rijk heeft enkele pluimveerijke gebieden aangeduid waar de NIBM-regeling niet meer van toepassing is, maar dit betreft niet de gemeente Boekel.

In de omgeving van pluimveebedrijven is de achtergrondconcentratie PM₁₀ hoger dan in de omgeving van andere veehouderijen, maar de achtergrondconcentratie fijnstof (PM₁₀) ligt volgens de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (GCN) in 2022 in de gemeente Boekel tussen de 17 en 19 µg/m³. De achtergrondconcentratie fijnstof ligt dus ver onder de wettelijke grenswaarde van 40 µg/m³, maar wel boven de gezondheidkundige advieswaarde van 15 µg/m³. Dit betekent dat ten aanzien van specifiek fijnstof uit veehouderijen geen aandachtsgebieden aanwezig zijn. Wel kunnen individuele pluimveebedrijven op korte afstand van woningen relevant zijn voor het leefklimaat.

Figuur 9 Achtergrondconcentratie fijn stof PM10 in gemeente Boekel jaar 2022 (RIVM)

Op navolgende kaart is de indicatieve bijdrage aan de heersende PM10 concentratie vanuit veehouderijen inzichtelijk gemaakt.

Figuur 10 Indicatieve cumulatieve belasting PM10 vanuit veehouderijen (Kaart K)

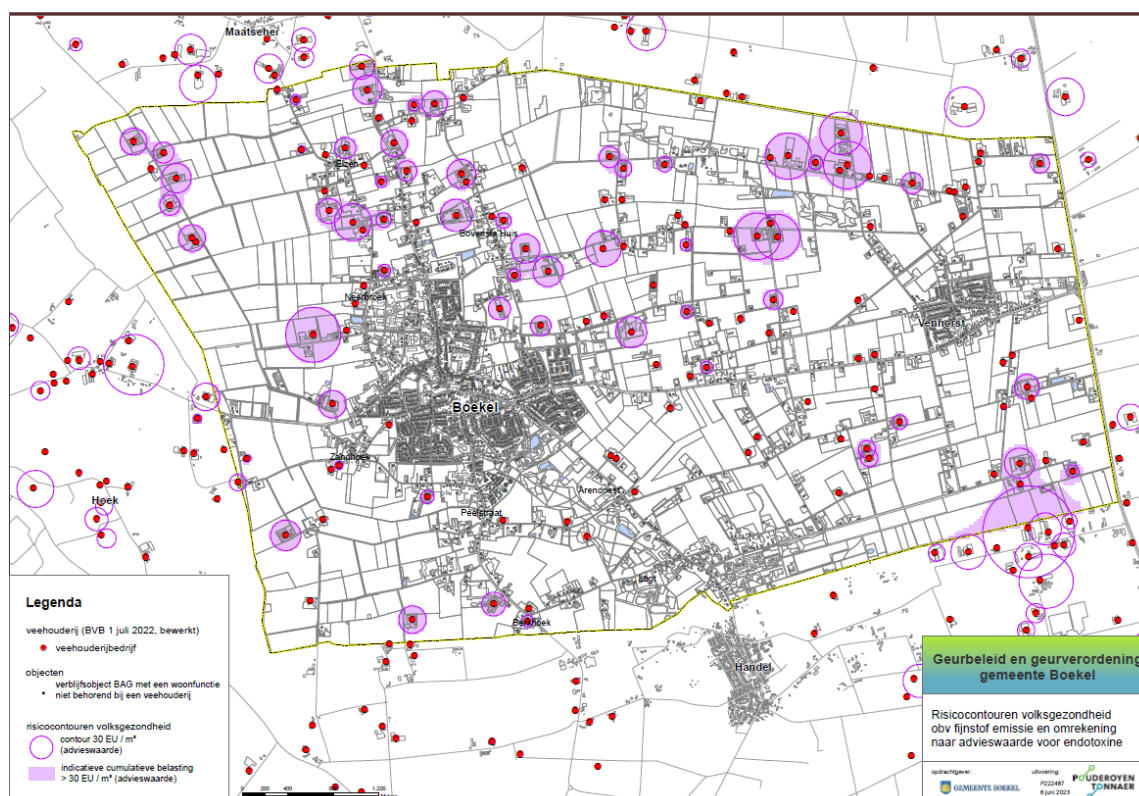
Naar verwachting zal het aantal pluimveebedrijven licht afnemen en hebben de blijvende, toekomstgerichte pluimveebedrijven door landelijk en provinciaal beleid weinig mogelijkheden om uit te breiden in dieraantallen en zullen fijnstof emissies uit pluimveestallen nog verder afnemen. De

gemeente Boekel past daarbij het endotoxinen toetsingskader toe (dit aspect wordt toegelicht in de volgende paragraaf) en dit toetsingskader voorkomt dat de fijnstofemissies uit stallen toenemen op locaties waar woningen dichtbij pluimvee- en varkenshouderijen liggen.

3.5.2 Endotoxinen belasting door veehouderijen

Tegelijk met het VGO-rapport is in juli 2016 het rapport ‘Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)’ bekend gemaakt. Endotoxinen vormen een onderdeel van het fijn stof dat afkomstig is uitveehouderijen. Het Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid heeft de ‘Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0’ (Toetsingskader endotoxinen) opgesteld. Uitgangspunt hierin is de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³ voor endotoxinen. In het toetsingskader zijn voor de relevante diersoorten varkens en pluimvee afstandsgrafieken opgesteld, aan de hand waarvan op basis van de fijnstofemissie kan worden bepaald welke afstand tot gevoelige objecten moet worden aangehouden. De cumulatieve endotoxine-belasting is een doorvertaling hiervan en is een indicatieve beoordeling van waar de advieswaarde van 30 EU/m³ mogelijk overschreden wordt.

In volgend figuur zijn de indicatieve vergunde endotoxinen-contouren weergegeven.

Figuur 11 Indicatieve endotoxinen contouren vergunde varkens- en pluimveehouderijen (Kaart J)

4 Cumulatie met andere geurbronnen

Binnen de gemeente Boekel is geen sprake van geurhinder door andere geurbronnen of cumulatie tussen andere geurbronnen en geur uit stallen. Er liggen binnen de gemeente Boekel geen geurcontouren van RWZI's, niet van industriële geur en ook niet van mestverwerking (zie uitleg paragraaf 2.4). Verder zijn er geen geurrelevante niet-agrarische bedrijven. Er is op bedrijventerrein De Vlonder een enkel niet-agrarisch bedrijf met geurrelevante bedrijfsactiviteiten, maar hier is geen sprake van geurhinder.

Uit gegevens van de 'Brabantscan' volgt de volgende top 3 van bronnen van ernstige geurhinder in de gemeente Boekel (2020): 1. landbouw- en veeteeltactiviteiten algemeen, 2. stallen, 3. mest uitrijden.

Uit de GGD gezondheidsmonitor (2020) volgt dat 51% van de inwoners van Boekel matige of ernstige geurhinder heeft ervaren en 17% ernstige geurhinder. In volgende tabel de verdeling tussen geurbronnen weergegeven.

Geurhinder in Boekel, GGD Gezondheidsmonitor 2020		
Bronnen van geurhinder	Matige of ernstige hinder	Ernstige hinder
Riolering/zuivering	6%	-
Landbouw- en veeteeltactiviteiten	33%	-
Mest uitrijden	31%	8%
Stallen met vee, pluimvee e.d.	32%	10%
Opslag/productie van veevoer	4%	2%
Vergister	7%	2%
Andere bedrijven/industrie	6%	2%
Wegverkeer	8%	1%
Vliegverkeer	6%	2%
Open haard/allesbrander	19%	4%

Tabel 8: Geurbronnen in Boekel, GGD Gezondheidsmonitor 2020

GGD Gezondheidsmonitor

De Gezondheidsmonitor geeft inzicht in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek vindt normaal gesproken elke 4 jaar plaats en wordt uitgevoerd door de GGD'en, GGD GHOR Nederland, het RIVM en het CBS. Respondenten uit de steekproef worden middels een brief uitgenodigd een vragenlijst digitaal of op papier in te vullen. Bij het maken van de monitorvragenlijst wordt afgestemd met de CBS Gezondheidsenquête, waardoor de gegevens verzameld door de GGD'en en de gegevens verzameld door het CBS voor een deel van de onderwerpen kunnen worden samengevoegd.

5 Variantenstudie geurbelasting

Voor de veehouderijen met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld zijn de volgende varianten onderzocht:

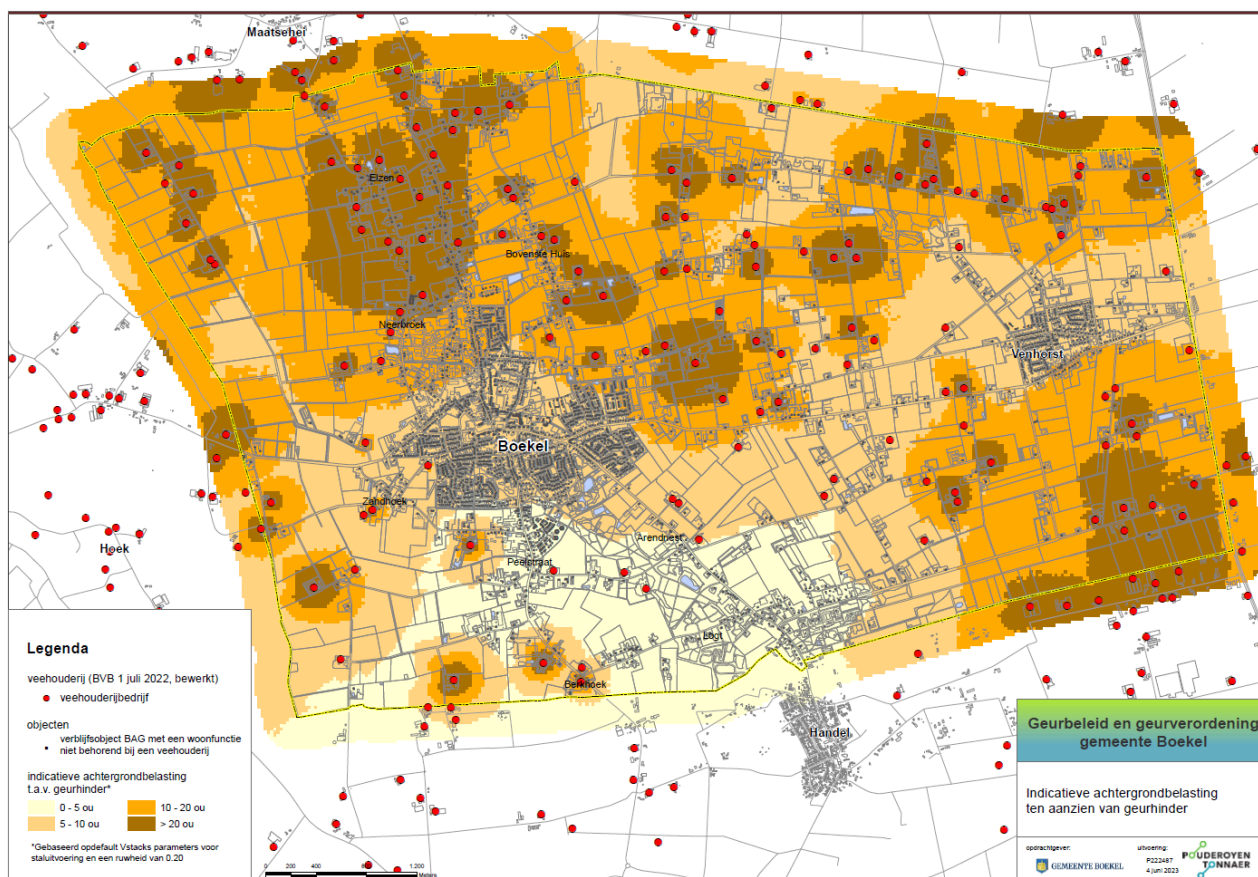
1. Huidige vergunde situatie
2. Huidige situatie met CBS correctie voor 20% latente ruimte geur
3. Huidige vergunde situatie met emissiereductie (o.b.v. laagste emissiefactor Rgv)
4. Huidige situatie met CBS correctie 20% geur en emissiereductie (laagste emissiefactor)

5.1 Achtergrondbelasting in relatie tot GGD-norm en provinciale norm IOV

Tabel 9: Indicatieve achtergrondbelasting versus GGD-norm en IOV

1. huidig vergund		Aantal objecten		Aantal objecten		Aantal objecten		
	norm gebied	<= norm GGD	%	<= norm IOV	%	> norm IOV	%	totaal
woongebied	3 Ou	375	10%	3401	90%	379	10%	3780
overig gebied	5,7,10 Ou	341	43%	628	79%	171	21%	799
totaal		716	16%	4029	88%	550	12%	4579
2. huidig vergund, Cbs-correctie								
	norm gebied	<= norm GGD	%	<= norm IOV	%	> norm IOV	%	totaal
woongebied	3 Ou	1036	27%	3647	96%	133	4%	3780
overig gebied	5, 7, 10 Ou	428	54%	697	87%	102	13%	799
totaal		1464	32%	4344	95%	235	5%	4579
3. huidig vergund, minimale emissie								
	norm gebied	<= norm GGD	%	<= norm IOV	%	> norm IOV	%	totaal
woongebied	3 Ou	1180	31%	3675	97%	105	3%	3780
overig gebied	5,7,10 Ou	439	55%	724	91%	75	9%	799
totaal		1619	35%	4399	96%	180	4%	4579
4. huidig vergund, CBS corr., min. emissie								
	norm gebied	<= norm GGD	%	<= norm IOV	%	> norm IOV	%	totaal
woongebied	3 Ou	2283	60%	3770	100%	10	0%	3780
overig gebied	5,7,10 Ou	528	66%	758	95%	41	5%	799
totaal		2811	61%	4528	99%	51	1%	4579

* verblijfsobjecten BAG in Boekel met woonfunctie niet behorend bij een veehouderij (incl. bouwvergunning verleend)

Figuur 12 Achtergrondbelasting vergunde situatie (kaart I)

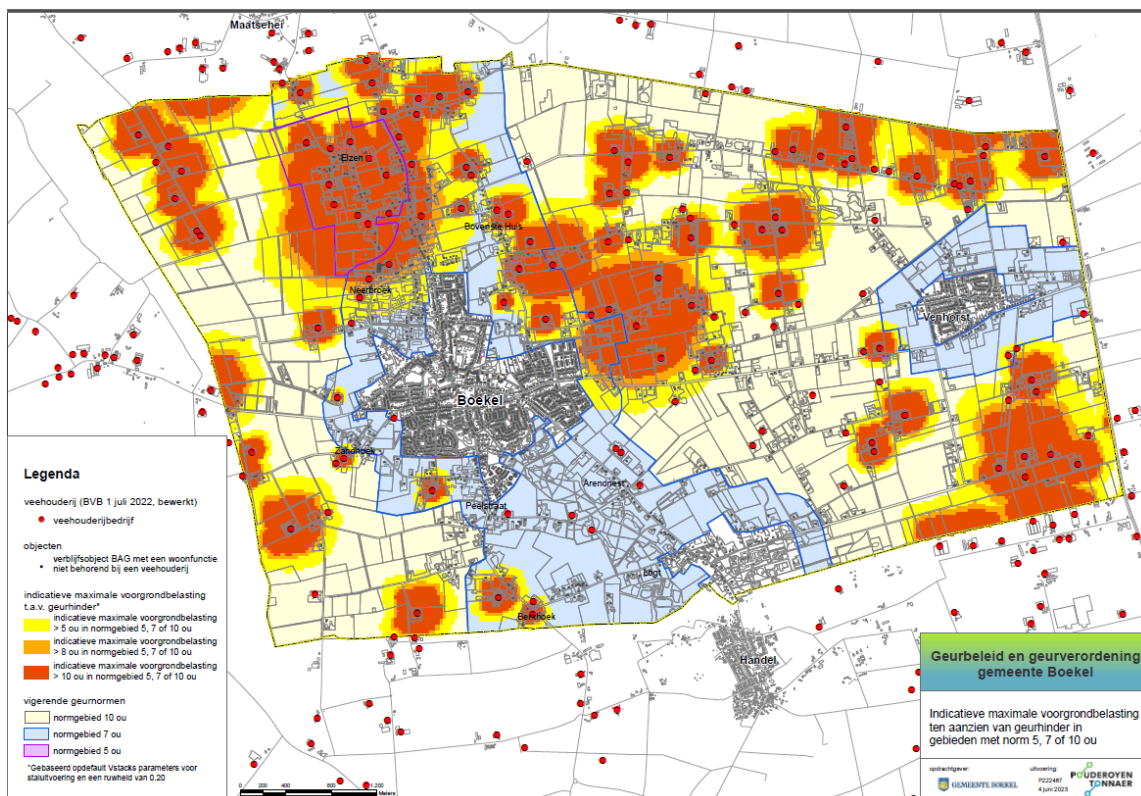
5.2 Voorgrondbelasting per deelgebied t.o.v. geurnorm

Tabel 10 Indicatieve berekende voorgrondbelasting t.o.v. huidige geurnormen

1. huidig vergund			
Norm gebied	Aantal objecten overschrijding	Aantal objecten geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	1003	2777	27%
5 Ou	43	0	100%
7 Ou	151	346	30%
10 Ou	51	208	20%
Totaal	1248	3331	27%
2. huidig vergund, Cbs correctie			
Norm gebied	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	618	3162	16%
5 Ou	43	0	100%
7 Ou	115	382	23%
10 Ou	36	223	14%
Totaal	812	3767	18%

3. huidig vergund, minimale emissie			
Norm gebied	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	837	2943	22%
5 Ou	43	0	100%
7 Ou	103	394	21%
10 Ou	30	229	12%
Totaal	1013	3566	22%
4. huidig vergund, CBS correctie, minimale emissie			
Norm gebied	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	447	3333	12%
5 Ou	43	0	100%
7 Ou	61	436	12%
10 Ou	21	238	8%
Totaal	572	4007	12%

* verblijfsobjecten BAG in Boekel met woonfunctie niet behorend bij een veehouderij (incl. bouwvergunning verleend)

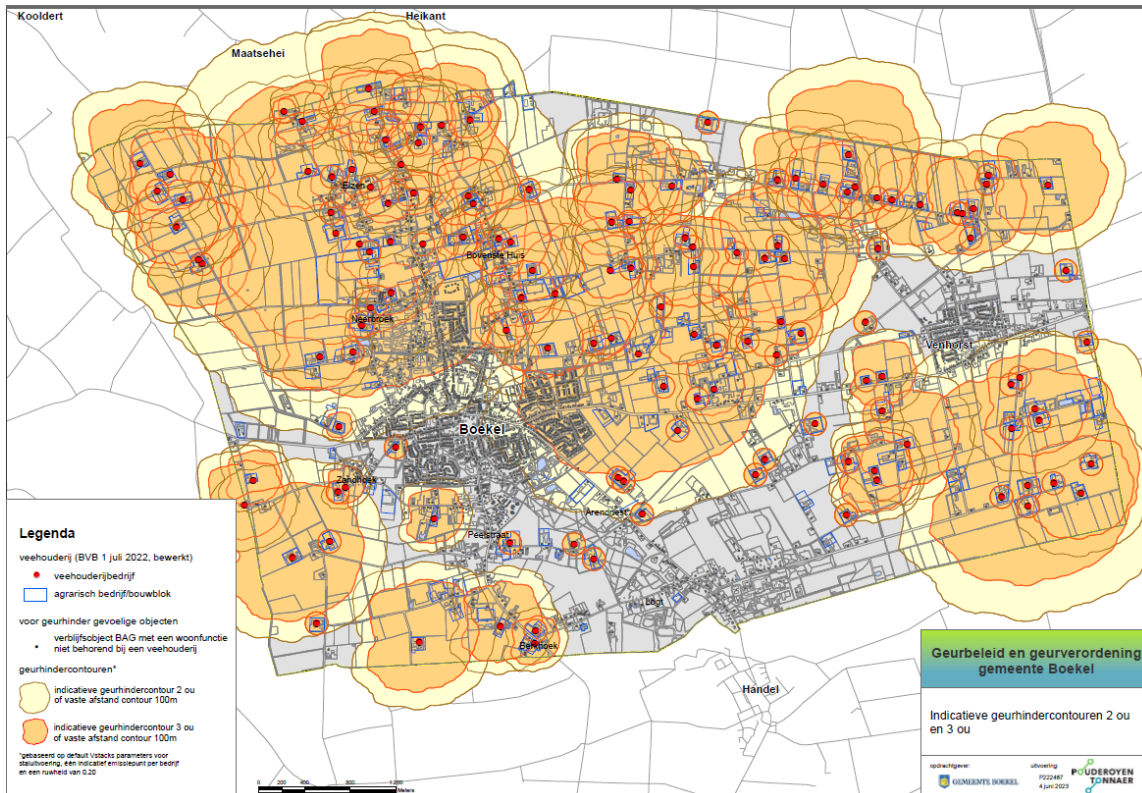
Figuur 13: Indicatieve voorgrondbelasting t.a.v. deelgebieden 5, 7 en 10 Ou in de vergunde situatie (Kaart D)

5.3 Voorgrobelasting t.o.v. GGD-advieswaarde

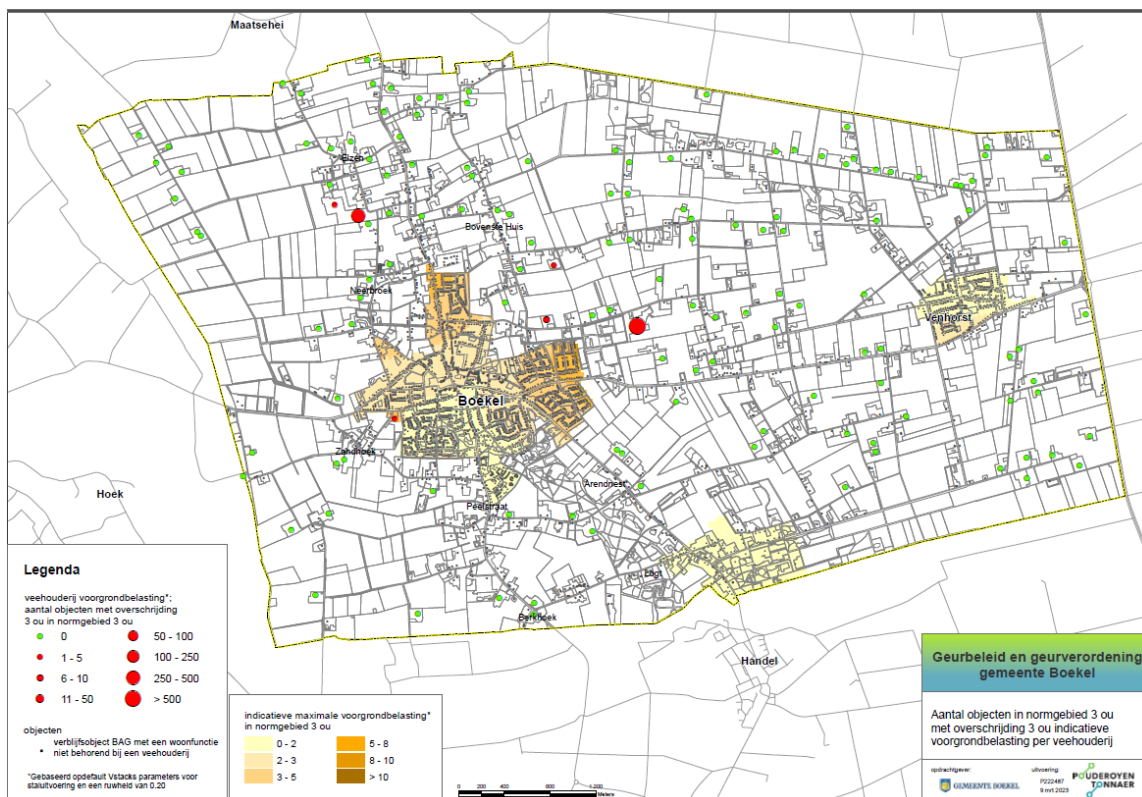
Tabel 11 Indicatieve berekende voorgrobelasting t.o.v. GGD-advieswaarde

1. huidig vergund				
Norm gebied	GGD-norm	Aantal objecten overschrijding	Aantal objecten geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	2 Ou	2265	1515	60%
5 Ou	5 Ou	43	0	100%
7 Ou	5 OU	211	286	42%
10 Ou	5 OU	141	118	54%
Totaal		2660	1919	58%
2. huidig vergund, Cbs correctie				
Norm gebied	GGD-norm	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	2 Ou	1318	2462	35%
5 Ou	5 Ou	43	0	100%
7 Ou	5 OU	165	332	33%
10 Ou	5 OU	157	102	61%
Totaal		1683	2896	37%
3. huidig vergund, minimale emissie				
Norm gebied	GGD-norm	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	2 Ou	1581	2199	42%
5 Ou	5 Ou	43	0	100%
7 Ou	5 OU	167	330	34%
10 Ou	5 OU	165	94	64%
Totaal		1956	2623	43%
4. huidig vergund, CBS correctie, minimale emissie				
Norm gebied	GGD-norm	overschrijding	geen overschrijding	% overschrijding
3 Ou	2 Ou	1063	2717	28%
5 Ou	5 Ou	43	0	100%
7 Ou	5 OU	128	369	26%
10 Ou	5 OU	177	82	68%
Totaal		1411	3168	31%

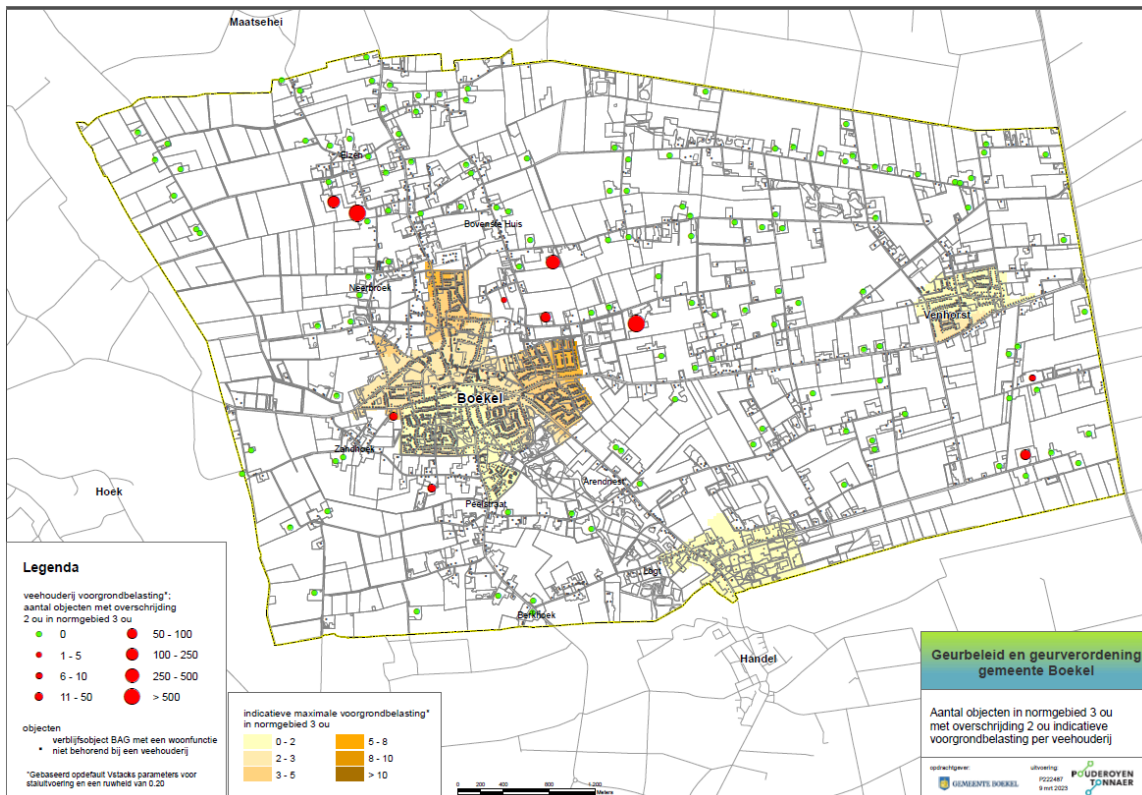
* verblijfsobjecten BAG in Boekel met woonfunctie niet behorend bij een veehouderij (incl. bouwvergunning verleend)

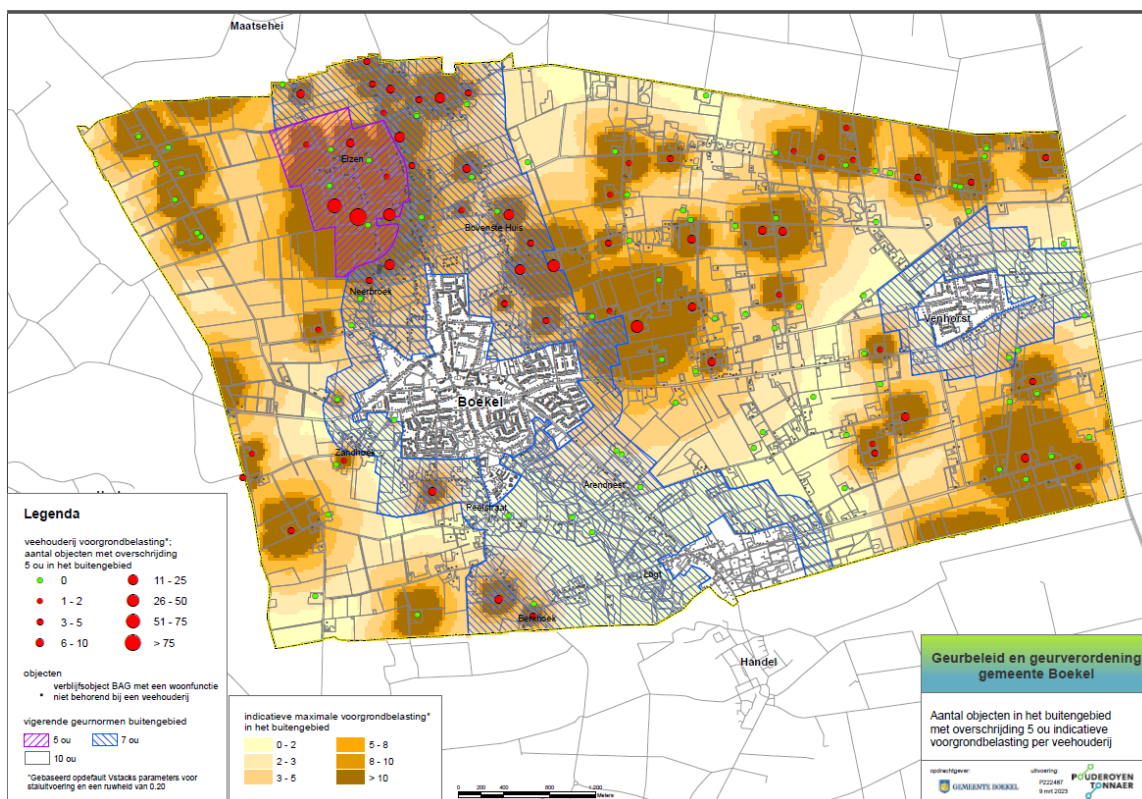
Figuur 14: Indicatieve geurhinder contour 3 Ou (Wgv) en 2 Ou (GGD), vergund (Kaart C)

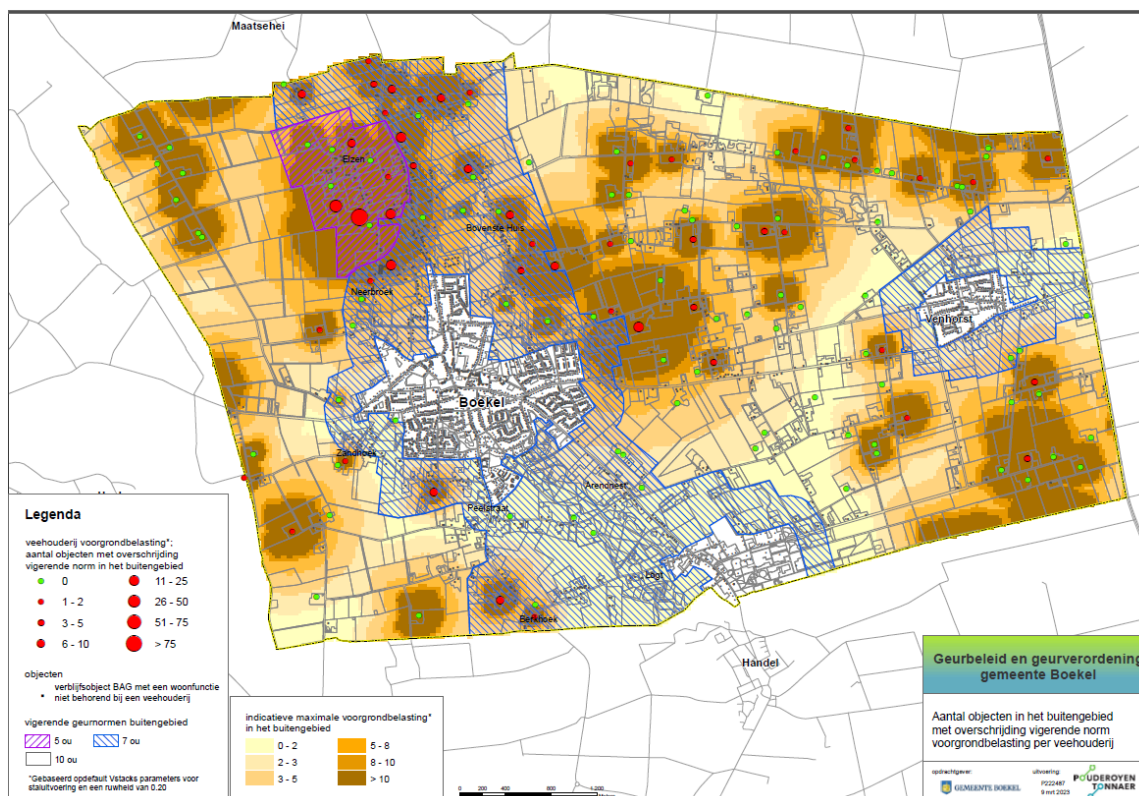
Figuur 15: Aantal objecten in normgebied 3 Ou met overschrijding indicatieve voorgrondbelasting per veehouderij (Kaart F)

Figuur 16: Aantal objecten in normgebied 3 Ou met overschrijding 2 Ou indicatieve voorgrondbelasting per veehouderij (Kaart G)

Figuur 17: Aantal objecten in normgebied met overschrijding 5 Ou en indicatieve voorgrondbelasting per veehouderij (Kaart E)

Figuur 18: Aantal objecten in normgebied met overschrijding 10 Ou en indicatieve voorgrondbelasting per veehouderij (Kaart H)

5.4 Conclusies

Voorgrondbelasting

Aanscherpen van de geurnormen naar de GGD-advieswaarden leidt tot een grotere ‘omgekeerde werking’, doordat de geurcontouren groter worden. Hierdoor bestaat er meer kans op aantasten van vergunde rechten van een veehouderij bij functiewijzigingen en realisatie van nieuwe geurgevoelige objecten. Dit is sterk afhankelijk van de locatie van de veehouderij ten opzichte van bestaande objecten en de geurnorm die geldt. Als een veehouderij al overbelast is op een bestaand geurgevoelig object, dan kan het zijn dat de veehouderij niet extra beperkt wordt door een nieuw gevoelig object en worden de vergunde rechten van de veehouderij niet aangetast.

Voor de bebouwde kom heeft een aanscherping naar de GGD-advieswaarde een klein effect. Bij norm 3 Ou zijn 6 bedrijven overbelast op de bebouwde kom (alleen Boekel) en bij norm 2 Ou zijn 10 bedrijven overbelast op de bebouwde kom (van Boekel en in minder mate van Venhorst). De meeste van deze bedrijven worden ook beperkt door de geurnorm van 5 Ou in De Elzen en 7 OU in de kernrandzone en woonwerk landschap. Aanscherping naar de GGD-advieswaarde van 2 Ou voor de woongebieden heeft geen grote impact, maar heeft wel een sturende werking richting een goed woon- en leefklimaat in de woongebieden. Voor de twee grootste bedrijven met een overschrijding van norm 3 OU op de woongebieden zijn bedrijven waar een maatwerkbenadering nodig is om het geurprobleem terug te brengen of op te lossen. Eén bedrijf ligt in De Elzen waar al een gebiedsproces gaande is.

Achtergrondbelasting

De gemeente Boekel heeft tot op heden geen eigen doelen of normen voor de geuremissie of geurbelasting uit stallen van veehouderijen vastgelegd in beleidsregels of vergelijkbare beleidsdocumenten. Daarom is de ontwikkeling van de cumulatieve geurbelasting vergeleken met de normen die de provincie Noord-Brabant sinds 2014 heeft opgenomen in de voorwaarden die gelden bij de ontwikkeling van veehouderijen. Deze regels leiden er toe dat als er sprake is van uitbreidingen van intensieve veehouderijen in gebieden met een te hoge geurbelasting, o.b.v. provinciale normen), die uitbreiding gepaard moet gaan met een afname van de geurbelasting. Naar rato van de bijdrage van die veehouderij aan de overbelasting.

Bij een vergelijking van de ontwikkeling van de geurbelasting aan de provinciale geurnormen, komt het beeld naar voren dat er in de bebouwde kom in het algemeen wordt voldaan aan de provinciale norm voor de bebouwde kom (een maximale achtergrondbelasting van 10 Ou). Ook in grote delen van het buitengebied wordt voldaan aan de provinciale norm voor het buitengebied (een maximale achtergrondbelasting van 20 Ou, maar er zijn ook delen in het buitengebied waar er sprake is van een overschrijding van de provinciale norm voor het buitengebied.

Wanneer de geurbelasting uit stallen wordt vergeleken met de strengere GGD-adviezen t.a.v. de cumulatieve geurbelasting, dan overschrijdt de achtergrondbelasting bijna in heel de gemeente Boekel de advieswaarde van de GGD van maximaal 5 Ou voor de bebouwde kom en 10 Ou voor buitengebied.

Onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting laat zien dat de bestaande knelpunten/overbelasting bij ongewijzigd beleid slechts beperkt verminderen.

Het risico op toename van de geurbelasting op woningen door uitbreidende veehouderijen wordt als relatief klein ingeschat. Dit komt vooral door de gemeentelijke voorgrondnormen, verbod op toename van geuremissie in het omgevingsplan, de provinciale geurnormen, de doorwerking van de regels voor het gebied “beperkingen veehouderij” en provinciale eisen t.a.v. de maximale ammoniakemissie per dierplaats. Groei van veehouderijen zal gepaard moeten gaan met een afname van de geurbelasting. Of in ieder geval niet gepaard mogen gaan met een toename van emissies en de berekende geurbelasting op omliggende woningen.

Risico op nieuwe geuroverlast is vooral te verwachten voor nieuwe woningen c.q. functieveranderingen op locaties van stoppers / reeds gestopte veehouderijen, gelegen nabij blijvende of ontwikkelende intensieve veehouderijen. En door opvulling van de zogenaamde latente ruimte op veehouderijlocaties nabij woningen in buitengebied, bij (zijwaartse) uitbreidingen van veehouderijen.

Er zal vooral sprake zijn van afname van geuroverlast door stoppende veehouderijen (autonom en op basis van regelingen van rijk en provincie) en door modernisering van bestaande stallen vanwege de provinciale eisen in de periode 2024 - 2028. Aanvullend kan er sprake zijn van emissiereductie vanwege de werking van gemeentelijke en provinciale geurnormen en innovatieregelingen.

Verwachte ontwikkeling op de langere termijn

Op de langere termijn (2030 – 2050) zal de impact van de klimaatopgave (een sterke reductie van de broeikasgassen) doorwerken in de emissies vanuit de veehouderij en zeer waarschijnlijk ook op de omvang van de veehouderij. Uitgaande van een verwachte krimp van de veestapel in de periode tot 2030, in combinatie met eisen van de overheid t.a.v. het beperken van emissies (stikstof, broeikasgassen, fijn stof en geur) in huisvestingsystemen en bij de aanwending van mest, zal de geurbelasting afnemen en het aantal stoppende c.q. gestopte veehouderijen verder toenemen.

De landbouw neemt in 2017 ongeveer 14% van de emissies van broeikasgassen in Nederland voor haar rekening. Daarbij gaat het om vooral om emissies door veehouderij (dieren en mestopslagen), gewasteelt (door bemesting van landbouwbodems, zowel kunstmest als dierlijke mest) en glastuinbouw (gasverbruik bij verwarming van kassen). De helft van de emissie van broeikasgassen uit de Nederlandse landbouwsector komt uit de veehouderij (dieren en mestopslagen). Circa 70% van de broeikasgasemissies uit de Nederlandse veehouderij komt van de rundveehouderij en circa 20% uit de varkenshouderij. De Brabantse melkkoeien en varkens hebben beiden een aandeel van ongeveer 10% in de broeikasgasemissies van de Nederlandse veehouderij. Voor wat betreft de reductie van broeikasgassen door aanpassing van stallen, ligt het meeste perspectief bij stalsystemen waar de mest bij de bron gescheiden wordt, de verse mest uit de stal wordt verwijderd en ter plaatse wordt vergist of afgevoerd naar een centrale mestverwerker om daar verder te worden bewerkt.

Het PBL heeft becijferd dat bij de huidige omvang van de veestapel een reductie van de broeikasgassen uit de veehouderij tot 10 Mton in 2050 maximaal haalbaar is, mits alle nu bekende mogelijke technische en overige maatregelen maximaal en effectief te worden ingezet. In dat scenario zou de veehouderij verantwoordelijk zijn voor de volledige maximale jaarlijkse broeikasgasuitstoot in Nederland, uitgaande van de afgesproken klimaatdoelen. Dit is geen reëel perspectief, omdat elders in de maatschappij de emissies dan naar nul teruggebracht zouden moeten worden. Een verdere reductie van uitstoot uit de veehouderij (en andere sectoren) is noodzakelijk en bij de huidige stand van de technologie zal de veestapel moeten krimpen om de klimaatdoelen te halen. Toepassing van nieuw te ontwikkelen kennis en technologie kan dat wellicht deels opvangen, maar hoeveel dat oplevert blijft onzeker. Het is zeer waarschijnlijk dat ook dan een krimp van de veestapel noodzakelijk zal zijn om de klimaatdoelen op de langere termijn te halen.

Bronnen:

- www.emissieregistratie.nl.
- Rapport Duurzaam en gezond, Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2018.
- Rapport Effect aanpassingen stallen van veehouderijen op emissies van broeikasgassen, provincie Noord-Brabant (Pouderoyen, WUR en Connecting Agri&Food, 2019).

6 Plangebieden en gebiedsprocessen

6.1 Plangebieden wonen

Woningbouwplan De Burgt bestaat uit de fasen 1a, 1b en 2.

Figuur 19: Fasering woningbouwplan De Burgt

De Burgt fase 1a

Voor De Burgt fase 1a is een bestemmingsplan vastgesteld op 10 december 2020. Deze woningbouw is inmiddels gerealiseerd. De dichtstbijzijnde veehouderij is Zijk 1. De vergunde 3 Ou contour van deze veehouderij (voorgond) ligt niet over dit plangebied. De achtergrondbelasting ter plaatse van het plangebied ligt tussen de 6 en 10 Ou en voldoet aan de streefwaarde van 10 Ou voor de bebouwde kom.

De Burgt fase 1b

Voor De Burgt fase 1b is een bestemmingsplan vastgesteld op 15 december 2021. De dichtstbijzijnde veehouderijen zijn Zijk 1 en Burgt 10a. De geurcontour van 3 Ou (voorgond) op basis van de feitelijke situatie valt niet over het plangebied heen. De achtergrondbelasting ter plaatse van het plangebied ligt tussen de 3,7 en 7,1 Ou en voldoet aan de streefwaarde van 10 Ou voor de bebouwde kom.

De geurbelasting is voor beide bestemmingsplannen berekend in 2020 en 2021 op basis van vergunde emissiepunt-specifieke parameters. De vergunningen van betreffende bedrijven zijn tussentijds niet gewijzigd. Voor de uitwerking ten aanzien van geur wordt verwezen naar betreffende bestemmingsplan).

Een toename van de geurbelasting ter plaatste van de plangebieden is door groei en toename van de geuremissie en geurimmissie van de omliggende intensieve veehouderijen niet te verwachten:

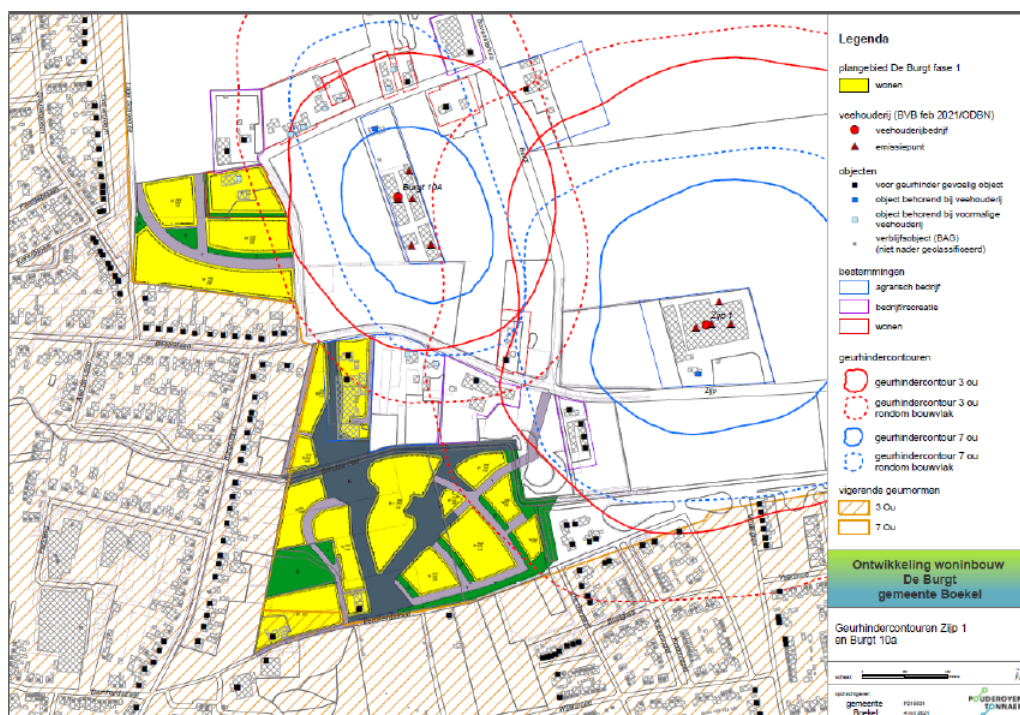
- Omdat de geurbelasting van de intensieve veehouderijen ten noorden van het plangebied op een aantal adressen hoger is dan de geurnorm;
- Vanwege het geuremissieplafond zoals dat in het bestemmingsplan buitengebied omgevingsplan van de gemeente Boekel is opgenomen;
- De regels voor veehouderijen zoals opgenomen in de provinciale (interim) omgevingsverordening (toets op cumulatieve geurbelasting bij ruimtelijke ontwikkeling van veehouderijen).

Hierdoor zal een eventuele uitbreiding van veehouderijen in de omgeving van het plangebied gepaard moeten gaan met een afname van de geurbelasting.

Daarnaast kunnen provinciale staleisen t.a.v. de ammoniakemissie nog aanleiding zijn om stallen te moderniseren waardoor de geurbelasting mogelijk verder zal afnemen. De achtergrondbelasting vormt in ieder geval geen belemmering voor De Burgt fase 1a en 1b. Er is en blijft sprake van een aanvaardbaar c.q. goed woon- en leefklimaat.

In onderstaande kaart is de voorgrondbelasting van de veehouderijen in de omgeving van het plangebied voor fase 1b weergegeven. Het betreft de veehouderijen gelegen aan Zijp 1 en Burgt 10a. Contouren van verder weg gelegen veehouderijen zijn niet relevant voor deze plangebieden.

Voor de plangebieden geldt een geurnorm van 7 Ou (voorgrond). Deze geurcontouren overlappen de plangebieden niet. Uitgaande van de bestaande situatie volgt dat de bestaande 3 Ou contouren rondom emissiepunten het plangebied ook niet overlappen.

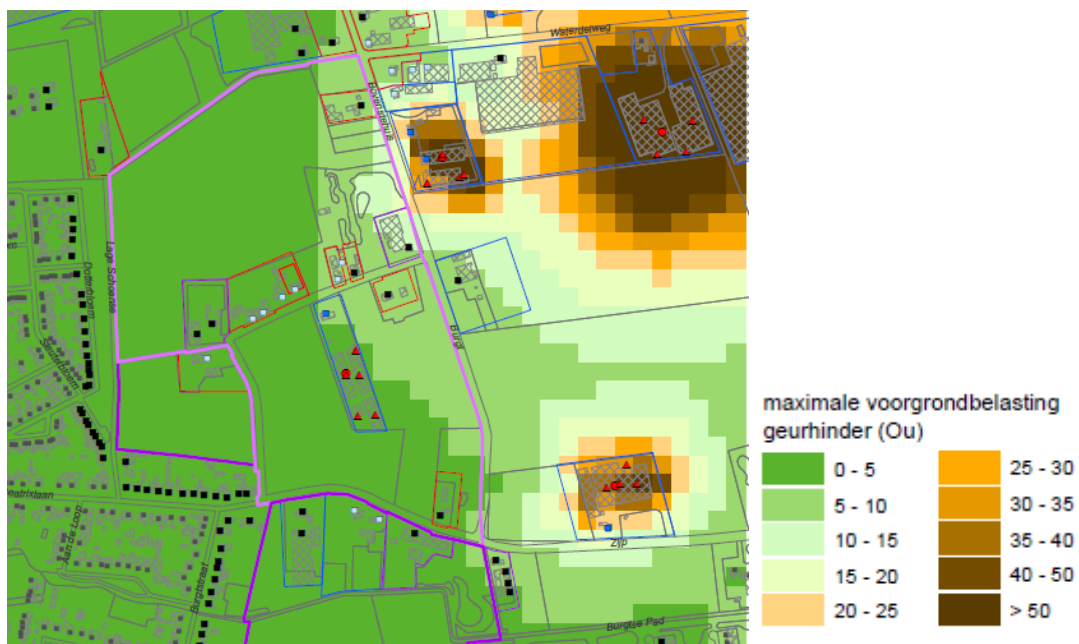
Figuur 20: Geurcontouren veehouderijen Zijp1 en De Burgt 10a (bron PouderoyenTonnaer 2021, bestemmingsplan De Burgt fase 1b)

De Burgt fase 2

Voor De Burgt fase 2 is nog geen bestemmingsplan vastgesteld. De pluimveehouderij De Burgt 10a ligt in het plangebied en zal t.b.v. dit plan ter plaatse beëindigd moeten worden, waardoor de geurbelasting en geurcontour van dit bedrijf weg valt. De achtergrondbelasting wordt met name bepaald door de varkenshouderijen Bovenstehuis 2a en Waterdelweg 2a en pluimveebedrijf Waterdelweg 1a.

De achtergrondbelasting ligt in het oostelijk deel van het plangebied tussen de 10 Ou en 20 Ou. Voor woongebieden is dit geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In het kader van het gebiedsproces Bovenstehuis lopen gesprekken met enkele veehouders in het gebied om het bedrijf te beëindigen, onder andere het varkensbedrijf Bovenstehuis 2a. Om fase 2 doorgang te verlenen moet eerst de geurbelasting omlaag gebracht worden tot een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

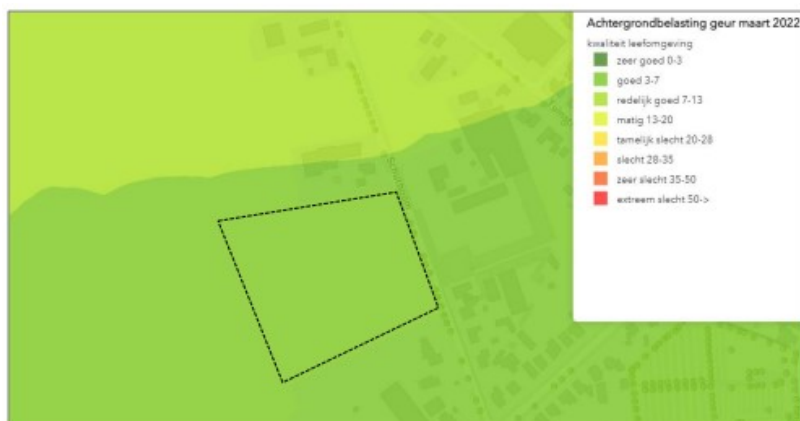
De indicatieve voorgrondbelasting ligt binnen het plangebied voor het overgrote deel onder de 5 Ou en aan de oostzijde tussen de 5-10 Ou. Als het bedrijf Bovenstehuis 2a beëindigd wordt valt de geurbelasting van dit bedrijf weg en schuift de indicatieve 5 Ou geurcontour (voorgrond) op richting de rand van het plangebied.

Figuur 21: Indicatieve voorgrondbelasting vergunde veehouderijen

Schutboom

Voor het plangebied Schutboom is op 15 december 2022 een bestemmingsplan vastgesteld. De achtergrondbelasting ter plaatse van het plangebied ligt onder de 10 Ou (uit het geuronderzoek in het bestemmingsplan volgt een achtergrondbelasting van 3-7 Ou) zie volgend figuur.

Figuur 22: Achtergrondbelasting t.p.v. plangebied Schutboom (Bron: ODZOB 2021, bestemmingsplan Schutboom)

Tuinstraat

Voor het plangebied Tuinstraat is op 23 juni 2022 een bestemmingsplan vastgesteld. De achtergrondbelasting binnen het plangebied ligt tussen de 6 en 10 Ou. Er is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Het plangebied ligt binnen de 3 Ou contour van Molenakker 5, één van de veehouderijen die onderdeel uitmaakt van het gebiedsproces De Elzen. Deze veehouderij wordt al beperkt door bestaande woningen in De Elzen met geurnorm 5 Ou.

Voskuilen Venhorst

Op 8 oktober 2020 is het bestemmingsplan Voskuilen Venhorst vastgesteld. De achtergrondbelasting ter plaatse van het plangebied bedraagt minder dan 6 Ou. Er is sprake van een aanvaardbaar leefklimaat. Over dit plangebied liggen geen vergunde 3 Ou geurcontouren van individuele veehouderijen. Ook de geurcontour o.b.v. de GGD-advieswaarde van 2 Ou voor woongebieden overlapt dit plangebied niet.

De Biezen fase 1 Venhorst

Voor De Biezen fase 1 is nog geen bestemmingsplan vastgesteld. De achtergrondbelasting binnen het plangebied ligt tussen de 5 en 10 Ou en daarmee is sprake van een aanvaardbaar leefklimaat. Over dit plangebied liggen geen vergunde 3 Ou geurcontouren van individuele veehouderijen. Ook de geurcontour o.b.v. de GGD-advieswaarde van 2 Ou voor woongebieden overlapt dit plangebied niet. Echter

6.2 Plangebieden bedrijventerrein

Lage Raam fase 1

Voor het bedrijventerrein Lage Raam fase 1 is een bestemmingsplan in voorbereiding. Vanwege de omgekeerde werking van het plan moet de geurnorm binnen het plangebied verhoogd worden van 7,0 Ou naar 10 Ou. Bij dit hogere geurniveau past de functie wonen niet. Op dit bedrijventerrein moet de functie wonen planologisch worden uitgesloten voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De Vlonder - Noord

Voorgenomen planontwikkeling voorziet in een bedrijventerrein met wonen (wonen in het groen). Hiervoor is nog geen bestemmingsplan vastgesteld. Op dit moment geldt hier een voorgrondnorm van 7,0 Ou. Deze geurnorm is ook passend voor de beoogde combinatie van wonen en werken (woonwerk landschap). Het plangebied ligt binnen de geurcontouren van veehouderijen in het gebied De Elzen. Deze veehouderijen worden al in hun ontwikkelingsmogelijkheden beperkt door de geurnorm van 5 Ou binnen het gebied De Elzen.

6.3 Gebiedsproces Bovenstehuis

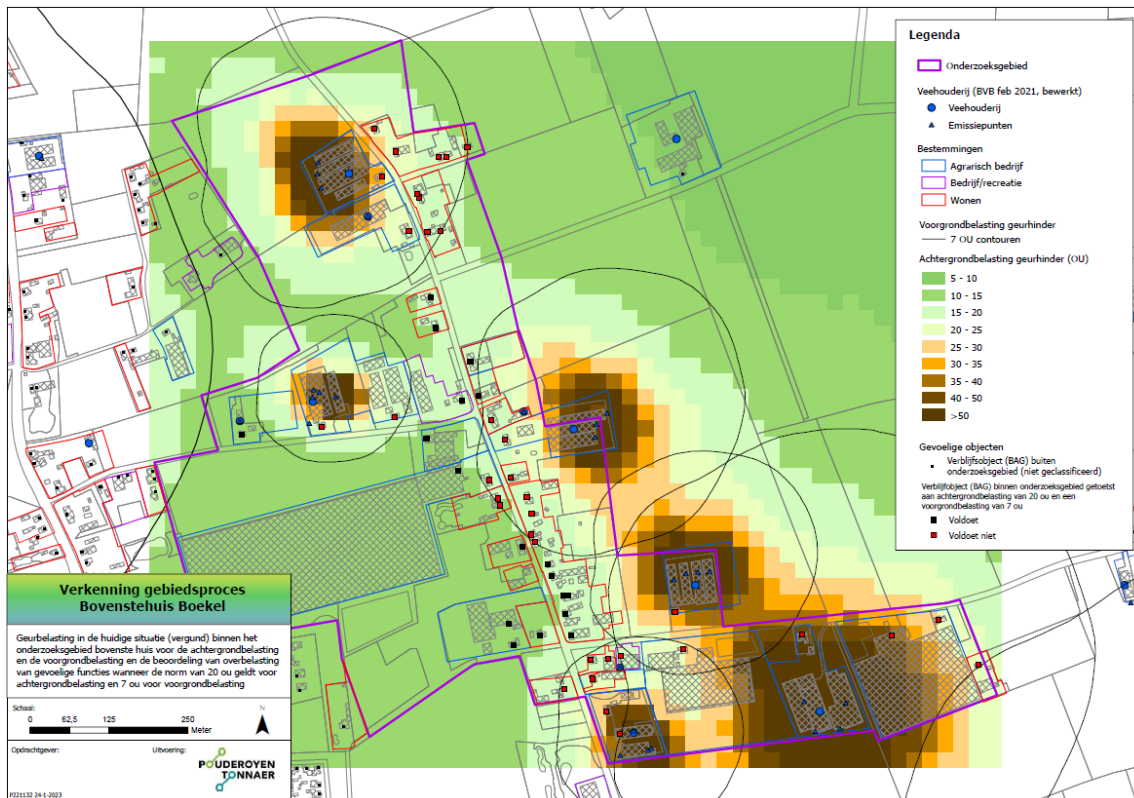
Voor het gebiedsproces de Bovenstehuis is onder andere een geuronderzoek uitgevoerd. Ter plaatse van een groot deel van de woningen heerst een achtergrondbelasting van 10 tot 20 Ou. Veel woningen liggen binnen de 7 Ou geurcontour (de huidige geurnorm).

Een toename van de geurbelasting door groei en toename van de geuremissie en geurimmissie van de omliggende intensieve veehouderijen is hier niet te verwachten:

- Vanwege de reeds overbelaste situatie op meerdere woningen;
- Vanwege het geuremissieplafond in het omgevingsplan van de gemeente Boekel;
- De provinciale regels voor veehouderijen zoals opgenomen in de IOV.

Hierdoor zal een eventuele uitbreiding van deze veehouderijen gepaard moeten gaan met een afname van de geurbelasting.

Drie bedrijven in dit gebied gaan mogelijk stoppen, waardoor de geurbelasting aanzienlijk afneemt en het leefklimaat zal verbeteren. Om te voorkomen dat de verbetering van leefklimaat wordt opgevuld door blijvende veehouderijen is een extra waarborg wenselijk. Hiervoor kan de gemeente een gebiedsgerichte achtergrondnorm die aansluit bij het aanvaardbare woon- en leefklimaat voor dit gebied. Een geurnorm van 13 Ou achtergrond past bij de kenmerken van het gebied (wonen en werken) en is een beweging richting de GGD-advieswaarde voor het gebied.

Figuur 23: Vergunde geurbelasting in de vergunde situatie voor voorgrond- en achtergrondbelasting en de beoordeling van overbelasting van gevoelige functies wanneer de norm van 20 Ou geldt voor achtergrondbelasting en 7 Ou voor voorgrondbelasting

6.4 Gebiedsproces De Elzen

In de Elzen loopt een gebiedsproces om het woon- en leefklimaat te verbeteren en onder andere de achtergrondbelasting van geur omlaag te brengen naar 20 Ou. Voor deelgebied De Elzen is in 2022 een geurgebiedsvisie, een gewijzigde geurverordening en wijziging van het Omgevingsplan Boekel (Veegplan 6) vastgesteld (aanscherping voorgrondnorm van 7 Ou naar 5 Ou). Voorgrond 5 Ou is vastgesteld uit voorzorg, om ervoor te zorgen dat de gemeente de regie houdt over de ontwikkelplannen van de veehouderijlocaties in De Elzen. Omdat dit proces nog loopt dienen de vastgestelde geurnormen ongewijzigd overgenomen te worden.

7 Overwegingen t.a.v. gemeentelijke geurnormen

7.1 Ontwikkeling veehouderij en de geurbelasting uit stallen

Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen die cumulatieve geurbelasting en kans op hinder voor andere functies.

Op basis van de geldende gemeentelijke geurnormen voor het buitengebied is een toename van de geurbelasting ten gevolge van geur uit stallen van veehouderijen niet te verwachten. Daarnaast stelt de provincie Noord-Brabant grenzen aan de cumulatieve geurbelasting door veehouderijen en stelt zij eisen aan de maximale ammoniakemissie per dierplaats voor bestaande stallen (per 2024 en daarna). Al sinds langere tijd gelden er op basis van regels van het rijk en de provincie eisen voor nieuwe stallen. De modernisering van stallen ten gevolge van deze eisen leidt naar verwachting ook tot een afname van de geuremissie per dierplaats en tot een afname van het aantal veehouderijlocaties.

Ook door de nog aangekondigde stoppers- en innovatieregelingen voor veehouderijen, zal er naar verwachting sprake zijn van een afname van het aantal intensieve veehouderijen en wordt een afname van de geurbelasting uit stallen verwacht. De invloed van de klimaatafspraken om de broeikasgassen zeer sterk terug te brengen, zal vooral in de periode tussen 2030 en 2050 leiden tot een kleinere veestapel en minder locaties waar vee wordt gehouden.

7.2 Overwegingen m.b.t. bijstellingen van de voorgrondnormen

Strengere geurnorm (lage waarde) Grotere vaste afstand Hogere geurbelasting niet aanvaardbaar	Soepelere geurnorm (hoge waarde) Kleinere vaste afstand Hogere geurbelasting wel aanvaardbaar
Extra bescherming tegen geurhinder	Minder bescherming tegen geurhinder
Bij ontwikkeling veehouderij sturen op afname geurbelasting	Minder sturen op afname geurbelasting bij ontwikkeling veehouderij
Meer knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen	Minder knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen
Beperking ontwikkeling veehouderij of extra randvoorwaarden bij ontwikkeling	Meer ruimte ontwikkeling veehouderij of minder randvoorwaarden bij ontwikkeling

Figuur 24: Afwegingen bij gemeentelijke geurnormen voorgrondbelasting

Deelgebied A: Woongebieden

Aansluiten bij de GGD-advieswaarde van 2 Ou voor de woongebieden biedt extra bescherming tegen geurhinder en extra sturing op afname van de geurbelasting bij ontwikkelingen van (intensieve) veehouderijen in overbelaste situaties. Een strengere geurnorm beperkt de ontwikkeling van veehouderijen en kunnen een kostprijsverhogende werking hebben voor veehouderijen. Echter dit effect is bij aanscherping van 3 Ou naar 2 Ou beperkt voor het woongebied Boekel, omdat de veehouderijen die dit treft in de deelgebieden liggen met een geurnorm van 7 of 5 Ou en al beperkt worden door dichterbij gelegen woningen met deze normen.

Plangebied De Burgt 1a ligt buiten de 3 Ou contour van veehouderij Zijp 1 en kan binnen de begrenzing van deelgebied A: woongebied opgenomen worden. De 2 Ou contour van Zijp 1 overlapt dit plangebied. Deze veehouderij worden mogelijk extra beperkt in de ontwikkelingsmogelijkheden, maar hoeft pas te voldoen aan deze norm bij een ontwikkelplan. Vanwege de overschrijding van de voorgrondnorm moet sprake zijn van een afname van de geurbelasting. De lagere geurnorm van 2 Ou heeft een sturend effect op de gewenste afname van de geurbelasting in dit deel van het woongebied Boekel en richting een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De overige plangebieden voor wonen liggen niet binnen dit deelgebied. Deze krijgen een hogere geurnorm van 5 Ou.

Ter plaatse van Venhorst wordt het woongebied in de bestaande situatie niet overlapt door de 3 Ou contouren van individuele veehouderijen (huidige geurnorm voor voorgrondbelasting). Bij aanscherping naar de GGD-advieswaarde van 2 Ou wordt de zuidzijde van het woongebied Venhorst overlapt door de 2 Ou contour van twee individuele veehouderijen. Deze veehouderijen worden mogelijk extra beperkt in de ontwikkelingsmogelijkheden, echter deze aanscherping is beperkt ten opzichte van de huidige geurnorm van 3 Ou (voorgrond) en de provinciale geurnorm van 10 Ou (achtergrond) die aan de zuidzijde op enkele woningen overschreden wordt. Zolang deze veehouderijen niet ontwikkelen hoeven ze niet te voldoen aan deze voorgrondnorm. Bij een ontwikkelplan hoeven ze niet onder de 2 Ou uit te komen, omdat ze kunnen gebruikmaken van de 50%-regeling. Een lagere geurnorm van 2 Ou heeft een sturend effect op de gewenste afname van de geurbelasting in woongebied Venhorst richting de gezondheidkundige advieswaarde voor de achtergrondbelasting.

Plangebied Voskuilen ligt aan de noordzijde van Venhorst en niet binnen een 2 Ou contour van een individuele veehouderij. Dit plangebied kan als woongebied met norm 2 Ou aangewezen worden zonder beperkende effecten voor omliggende veehouderijen.

Ter plaatse van woongebied Huize Padua liggen geen geurcontouren van individuele veehouderijen, waardoor een aanscherping van 3 Ou naar 2 Ou geen effect heeft voor veehouderijen.

Deelgebied B: Plangebieden wonen

De plangebieden wonen zijn onder te verdelen in woningbouwplannen waarvoor nog geen bestemmingsplan is vastgesteld en waarvoor wel een bestemmingsplan is vastgesteld. De plangebieden waarvoor geen bestemmingsplan is vastgesteld of waar wel een bestemmingsplan is vastgesteld maar de woningen nog niet (geheel) gerealiseerd zijn, kunnen nu nog niet als bestaand

woongebied bestempeld worden. Voor deze 'plangebieden wonen' wordt (uniform) een hogere geurnorm van 5 Ou aangehouden, zodat de beoogde ontwikkelingen waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden doorgang kunnen vinden, maar ook voor zover mogelijk nu al met de voorgrondnorm gestuurd wordt op een afname van de geurbelasting in de richting van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De plangebieden waarvoor al een bestemmingsplan is vastgesteld en waar de woningen al gebouwd zijn kunnen wel betrokken worden in deelgebied A: woongebied en krijgen daarmee dezelfde bescherming als de bestaande woongebieden. Dit zijn De Burgt fase 1a en Voskuilen Venhorst.

Overige deelgebieden

In de overige deelgebieden is er geen noodzaak tot aanscherping van de huidige geurnormen voor de voorgrondbelasting. De huidige geurnormen hebben al een sturende werking in de afname van de geurbelasting. Het woon- en leefklimaat voldoet voor een groot deel van Boekel al aan de streefwaarden van de provincie. Het behalen van de GGD-advieswaarden is niet haalbaar met de huidige vergunde veehouderijen en geurbelasting. Een stapsgewijze aanscherping in de richting van de GGD-advieswaarden als streefwaarden voor de toekomst is een realistischer plan van aanpak. In de tussentijd kan een maatwerk aanpak (met toepassing van de Chw-bevoegdheden) zorgen dat juist de bedrijven die zorgen voor een niet-aanvaardbaar woon- en leefklimaat in een overbelaste situatie de geurbelasting verder laten afnemen, binnen de mogelijkheden die er zijn.

Bij een verdere aanscherping van de geurnormen in de overige deelgebieden wordt de omgekeerde werking ook vergroot. Hierdoor wordt het risico groter dat toekomstige gewenste functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen worden geblokkeerd.

Omdat, zoals ook is geconstateerd door de commissie Verdaas (2016) en de commissie Biesheuvel (2019), de Wgv in de huidige vorm onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast terug te dringen (vanwege de 50%-regeling en het feit dat bestaande overlast niet hoeft te worden beperkt als een veehouderij niet ontwikkelt), is het mogelijk dat er per saldo weinig effect sorteert van de strengere normen, terwijl gewenste ruimtelijke ontwikkelingen wel worden geblokkeerd. Daarnaast is de wet- en regelgeving sterk in ontwikkeling. Tenslotte kunnen generiek strengere normen tot gevolg hebben dat veehouderijen die al emissiereducties hebben bereikt weinig tot geen mogelijkheden meer hebben om te ontwikkelen, terwijl veehouderijen die nog weinig emissiereducties hebben gerealiseerd, juist nog wel kunnen uitbreiden met toepassing van de 50% regeling.

Op de Vab-locaties moet op termijn een geschikte herontwikkeling en herbestemming plaatsvinden om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Veel ingediende principeverzoeken voor functieveranderingen op deze locaties zien toe op een woonbestemming of een bestemming waarbij wonen een nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het beoogde gebruik. Vooral in gebieden met een sterke concentratie aan intensieve veehouderijen bepaalt de geurbelasting of een wijziging naar een woonfunctie (of met wonen vergelijkbare functie) mogelijk is. Strengere voorgrondnormen kunnen leiden tot extra beperkingen voor deze functieveranderingen, vanwege de zogenaamde 'omgekeerde werking'. Maar bieden tegelijkertijd bescherming tegen een toename van de geurbelasting. De bestaande (soepele) voorgrond geurnormen bieden minder bescherming. Maar de (cumulatieve) geurnormen van de provincie beperken het risico op een hoge achtergrondbelasting.

Omdat de provinciale (cumulatieve) geurnormen soepeler zijn dan de GGD-advieswaarden, is geuroverlast niet uit te sluiten. Daarnaast bieden de provinciale geurnormen geen (directe) bescherming tegen een hoge achtergrondbelasting ter plaatse van voormalige bedrijfswoningen en zogenaamde ruimte-voor-ruimte woningen. Deze woningen worden niet wettelijk beschermd door de voorgrondnormen (de geurbelasting van individuele veehouderijen), maar alleen door minimale afstanden.

De Crisis- en Herstelwet biedt voor de komende jaren extra wettelijke mogelijkheden om gericht te sturen op de afname van geurbelasting in knelpuntsituaties. Het is vooral van belang om via een maatwerk aanpak voor specifieke situaties die daar aanleiding voor geven (vooral in de verschillende aandachtsgebieden zoals die zijn benoemd in hoofdstuk 3 en 4) te sturen op vermindering van de te hoge blootstelling aan geur uit stallen op reguliere woningen en voormalige bedrijfswoningen. De sturing door aanpassing van gemeentelijke voorgrondnormen alleen is in dergelijke aandachtsgebieden relatief beperkt, maar strengere normen bieden wel bescherming tegen een toename van de geurbelasting in de nu al zwaarder belaste gebieden.

Voor andere gebieden in het buitengebied kan een gedeeltelijke aanscherping van de gemeentelijke geurnormen (voorgrondnormen) meer bescherming bieden tegen een hoge geurbelasting op bestaande woningen en nieuw te realiseren woningen en te beperken tot een aanvaardbaar hinderniveau. Dit gelet op de advieswaarden van de GGD, de transitie van het buitengebied (die leidt tot een toename van de woon- en verblijfsfuncties in het buitengebied) en de ontwikkeling van de woonkernen op de langere termijn.

7.3 Overwegingen bij gemeentelijke normen t.a.v. de achtergrondbelasting

Het is noodzakelijk om bij ontwikkelingen gericht op nieuwe functies en uitbreidingen van veehouderijen te toetsen aan de cumulatieve geuroverlast en de eigen bijdrage van die ontwikkeling aan een (mogelijk) cumulatief overbelaste situatie. Onder de huidige wet- en regelgeving kan dit alleen bij nemen van nieuwe ruimtelijke besluiten. De Omgevingswet biedt straks meer mogelijkheden om ook bij de vergunningverlening hierop te toetsen dan de huidige wetgeving.

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object of de ontwikkeling van een veehouderij sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat de gemeenteraad de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is. De gemeente Boekel maakt dergelijke overwegingen wel, bijvoorbeeld in ruimtelijke procedures en bij het beoordelen van principeverzoeken om medewerking te geven aan functieveranderingen. Er zijn echter geen beleidsregels door de gemeente Boekel vastgesteld, waarin is aangegeven welke toetswaarden (grenswaarden bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat) worden gehanteerd.

In deze geurgebiedsvisie is een voorstel opgenomen voor de toetswaarden met betrekking tot de achtergrondbelasting van geur (de cumulatieve geurhinder van alle veehouderijen samen). De toetswaarden zijn van belang in het kader van ruimtelijke procedures, zoals bestemmingsplannen en soortgelijke plannen voor nieuwe woningen en andere voor geurhinder gevoelige functies. En voor procedures onder de Omgevingswet, waarin een toets op de cumulatieve geurbelasting aan de orde is. Hiermee geeft de gemeenteraad aan welk niveau van geurhinder, geur uit stallen van alle veehouderijen samen, als acceptabel wordt aangemerkt. Daar waar hergebruik of ontwikkelingsmogelijkheden van Vab-locaties nabij veehouderijen wenselijk worden geacht, zal dit gepaard kunnen gaan met een hogere geurbelasting dan de toetswaarde voor wonen. Hierbij moet ook erkent worden dat de gezondheidkundige advieswaarden voor delen van de gemeente Boekel op de korte en middellange termijn buiten beeld blijven. Voor overbelaste gebieden zijn de voorgestelde toetswaarden passender dan de waarden die de GGD adviseert. Daarnaast zal de transitie in het buitengebied gepaard gaan met een verdere toename van het aantal Vab-locaties.

In het voorstel is ruimte voor maatwerk opgenomen. Een maatwerk-benadering in de vorm van het (mogelijk) stellen van aanvullende eisen voor veehouderijen die een relevante bijdrage hebben in een hoge geuroverlast op omliggende woningen en die ook mogelijkheden hebben om de geuroverlast te verminderen, sluit aan op de situatie ten aanzien van knelpunten in een aantal aandachtsgebieden. Het ligt voor de hand die aanpak primair te richten op die veehouderijen die tot dusverre weinig tot geen stappen hebben gezet met betrekking tot de reductie van hun eigen geurbelasting naar de omgeving en waarbij sprake is van overschrijding van de huidige geurnormen.

Hierin heb je de volgende mogelijkheden:

1. het stellen van aanvullende eisen bij ontwikkelingen van intensieve veehouderijen de overbelasting van geur veroorzaken (afwijken 50% regeling);
2. en het eisen van reductie van de geurbelasting bij bedrijven die niet ontwikkelen (aanpak zogenaamde stilzitters).

Ook kan door de gemeenten, samen met andere partijen zoals veehouders, leveranciers, de rijks en provinciale overheid en kennisinstellingen, gewerkt worden aan het beter laten functioneren van de combi-luchtwassers die in gebruik zijn voor wat betreft de reductie van geur- en ammoniakemissie. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van gecombineerde luchtwassers te verbeteren.

7.4 Gebiedsgericht geurbeleid

Er zijn in deze geurgebiedsvisie deelgebieden te onderscheiden, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de ruimtelijke indeling van het grondgebied van Boekel:

A. Woongebieden (bebouwde kom / bebouwingsconcentraties)

In woongebieden is een goed woon- en leefklimaat het uitgangspunt. Hier zijn de gezondheidkundige advieswaarden maatgevend.

B. Plangebied wonen

De plangebieden wonen liggen in de overgang van de bestaande woongebieden naar het woonwerk landschap en het buitengebied.

C. Bedrijventerrein (bestaand en plangebied met wonen)

Dit zijn bedrijventerreinen waar ook woonfuncties aanwezig zijn of toegestaan zijn. Hieronder vallen de bestaande bedrijventerreinen.

D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)

Het plangebied Lage Raam wordt een bedrijventerrein zonder woonfuncties. Hierdoor kan minder bescherming tegen geur worden geboden dan op de bestaande bedrijventerreinen.

E. Kernrandzone en Woonwerk landschap

In de kernrandzone is overwegend sprake van wonen. In het woonwerk landschap is sprake van menging van wonen en werken en hier is de veehouderij ondergeschikt. In dit deelgebied zijn wel meerdere veehouderijen aanwezig en deze zorgen voor een te hoge geurbelasting. Als in deze gebieden veehouderijen worden beëindigd dan is het veiligstellen van de verbetering van het woon- en leefklimaat belangrijk. In dit gebied moet terughoudend worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen op plekken waar de geurbelasting te hoog is en met het bieden van ontwikkelruimte aan de intensieve veehouderij. Hier kunnen mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden.

F. De Elzen

Voor het deelgebied De Elzen zijn in 2020 strengere geurnormen vastgesteld. Dit gebied kent een menging aan functies in combinatie met een concentratie van enkele grote veehouderijen, waardoor er in de loop der jaren knelpunten zijn ontstaan ten aanzien van geur. Met de veehouders in dit gebied is een gebiedsproces doorlopen met als doel de geurbelasting terug te brengen tot een achtergrondbelasting van maximaal 20 Ou. De geurruimte die vrijkomt door het verbeterplan van de ene veehouderij mag niet worden gebruikt voor een ontwikkelplan van een andere veehouderij in De Elzen.

G. Buitengebied overig

In het overige buitengebied is de aanwezige ontwikkelingsruimte voor de veehouderij een belangrijk aandachtspunt. In dit deelgebied dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met nieuwe woningen. Daar waar deze woningen al aanwezig zijn of wenselijk worden geacht, is een lagere bescherming tegen geurhinder te overwegen

Geurnormen vergunningverlening veehouderijen

De standaard wettelijke geurnormen die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen (voorgroendnormen) zijn 3 Ou/m³ voor de bebouwde kom en 14 Ou/m³ voor het buitengebied. Gemeenten kunnen binnen een wettelijke bepaalde bandbreedte afwijken van deze standaard normen.

De gemeente Boekel heeft sinds 2012 een geurverordening in werking met afwijkende geurnormen:

- voor de woongebieden Boekel, Venhorst en Huize Padua de wettelijke norm van 3,0 Ou/m³;
- voor de bedrijventerreinen, kernrandzones en woonwerk landschap 7,0 Ou/m³;
- voor het buitengebied 10 Ou/m³.

De gemeente Boekel heeft geen afwijkende afstanden vastgesteld voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld (o.a. melkveehouderij). Hier zijn de standaard wettelijke afstanden van toepassing. Wel zijn er afwijkende afstanden voor nertsenhouderijen opgenomen, echter deze bedrijven zijn inmiddels (vervroegd) gestopt vanwege de Wet verbod pelsdierhouderij.

Op basis van de geldende geurnormering voor het buitengebied is een verdere afname van de geurbelasting door veehouderijen te verwachten, omdat naar verwachting het aantal intensieve veehouderijen verder zal afnemen. Modernisering van oude stallen vanwege de provinciale ammoniakeisen gaan gepaard met schaalvergroting, maar ook met een afname van de geurbelasting. Het aantal dieren per locatie kan hierdoor toenemen, de vergunde geuremissie wordt opgevuld en de milieuwinst door modernisering verdwijnt hierdoor. Vooral vanwege nieuwe functies op locaties van gestopte of stoppende veehouders kan er sprake zijn van een hogere geurbelasting ten opzichte van het beschermingsniveau voor de nieuwe functie.

Strengere voorgrond geurnormen voor het buitengebied zijn op basis van adviezen van de GGD zeker in bestaande woongebieden te overwegen. Strengere voorgrond geurnormen bieden extra bescherming tegen geurhinder en extra sturing op afname van de geurbelasting bij ontwikkelingen van (intensieve) veehouderijen in overbelaste situaties. Strengere geurnormen beperken de ontwikkeling van veehouderijen en kunnen een kostprijsverhogende werking hebben voor veehouderijen. Strengere geurnormen kunnen ook leiden tot extra beperkingen voor functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen vanwege de zogenaamde 'omgekeerde werking'.

Op basis van de hiervoor beschreven deelgebieden en eerder genomen besluiten (zoals de huidige geurverordening en de provinciale beleidskaders voor de intensieve veehouderij) en de gewenste ontwikkelingen in- en rond de woonkernen en het buitengebied, is het voorstel om de geurnormen zoals die momenteel worden gehanteerd bij de vergunningverlening voor veehouderijen aan te passen voor bestaande woongebieden en plangebieden voor wonen en plangebied bedrijventerrein zonder wonen. In de volgende tabel is dit voorstel opgenomen. In deze tabel zijn ter vergelijking ook de huidige geurnormen opgenomen.

Deelgebied	Huidige geurnormen (voorgroondbelasting)	Voorstel geurnormen (voorgroondbelasting)
A. Woongebied	3,0	1,0 of 2,0
B. Plangebied wonen	7,0 of 10,0	5,0
C. Bedrijventerreinen	7,0	7,0
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	7,0	10,0
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	7,0	7,0
F. De Elzen	5,0	5,0
G. Buitengebied, overig	10,0	10,0

Tabel 12 Voorstel tot bijstelling van geurnormen, ontwerp geurverordening

In navolgende kaart is de gebiedsindeling behorende bij dit voorstel opgenomen. De gebiedsindeling is vertaald in de deelgebieden A t/m G. Hierbij is aangesloten bij het onderscheid tussen bebouwde kom en het buitengebied conform de Wet geurhinder en veehouderij en de Omgevingswet) en de begrenzingen die worden gehanteerd door provincie voor het stedelijk gebied en gebied beperkingen veehouderij.

Deelgebieden A en B zijn gebieden met weinig veehouderijen en veel woningen. Vooral in de kernrandzones dient terughoudend te worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij, moet een toename van de geurbelasting worden voorkomen en is in delen een afname van de geurbelasting gewenst. De voorgestelde norm voor het deelgebied B is daarom strenger dan de huidige gemeentelijke norm voor het buitengebied en de kernrandzones en woonwerk gebieden, voor zover de lagere geurnorm veehouderijen niet extra beperkt in de ontwikkelingsmogelijkheden (5 Ou i.p.v. 10 en 7 Ou). De norm voor de bebouwde kom is in dit voorstel lager dan de geldende (wettelijke) norm en in overeenstemming met de GGD-advieswaarde (2 Ou i.p.v. 3 Ou).

Deelgebied C en D zijn bedrijventerreinen. Voor bestaande bedrijventerreinen en eventuele nieuwe bedrijventerreinen waar ook woonfuncties zijn toegestaan volstaat de huidige geurnorm van 7,0 Ou. Om het nieuwe bedrijventerrein Lage Raam mogelijk te maken dient ter plaatse van dit plangebied de geurnorm van 7,0 Ou verhoogd te worden naar 10 Ou. Dit is alleen mogelijk onder de voorwaarde dat er geen woonfuncties worden toegestaan.

Deelgebied E zijn de kernrandzones en het woonwerk landschap. In de kernrandzone is overwegend sprake van wonen. In het woonwerk landschap is sprake van menging van wonen en werken en hier is de veehouderij ondergeschikt. In dit deelgebied zijn wel meerdere veehouderijen aanwezig en deze zorgen voor een te hoge geurbelasting. Als in deze gebieden veehouderijen worden beëindigd dan is het veiligstellen van de verbetering van het woon- en leefklimaat belangrijk. Voorkomen moet worden dat de ruimte die ontstaat door stoppende veehouderijen wordt opgevuld door ontwikkelende veehouderijen. Omdat in deze gebieden de geurbelasting boven de gezondheidskundige advieswaarden ligt moet in dit deelgebied terughoudend worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen op plekken waar de geurbelasting te hoog is. Voormalige bedrijfswoningen van stoppende veehouderijen zijn nu niet beschermd tegen geur van veehouderijen, maar dienen ook een zekere mate bescherming te krijgen om nieuwe knelpunten in de toekomst te voorkomen. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen bestaande woningen en voormalige bedrijfswoningen en/of niet-woonfuncties op Vab-locaties. In dit type gebied moet terughoudend worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij en kunnen vanuit het aspect geurhinder mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden

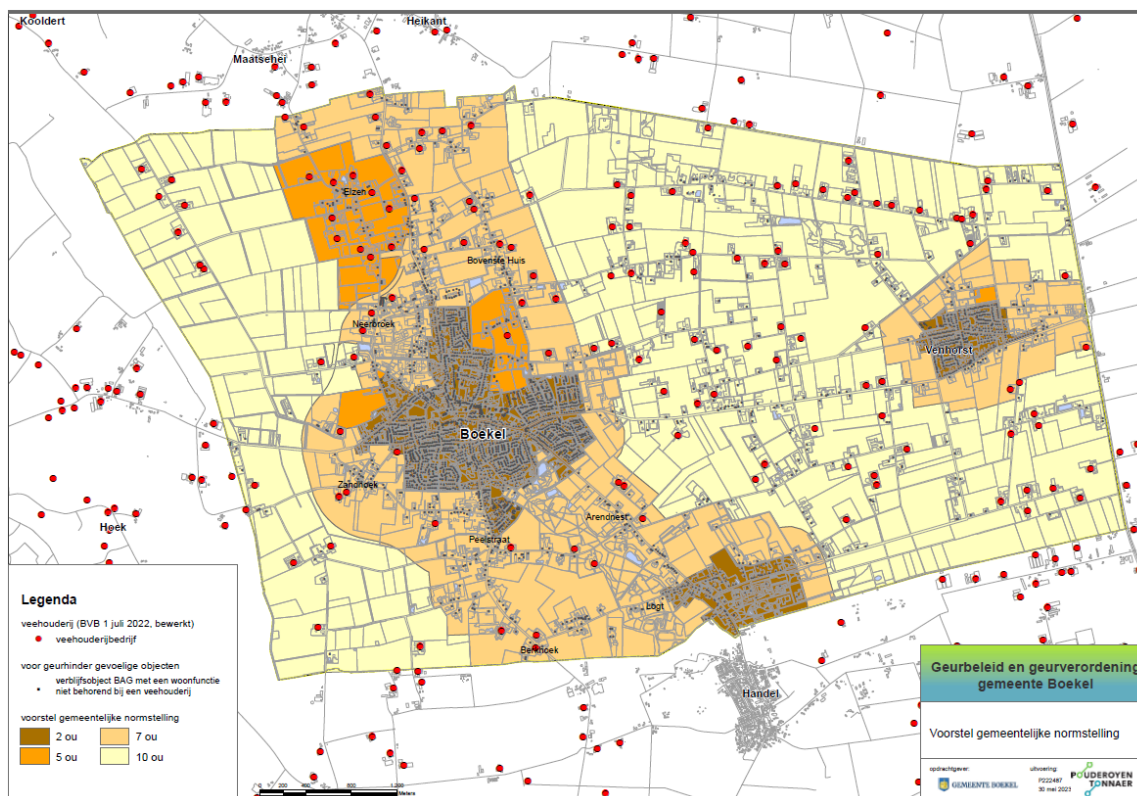
Deelgebied F is deelgebied De Elzen. Voor het deelgebied De Elzen zijn in 2020 strengere geurnormen vastgesteld en is gewerkt met een gebiedsgerichte aanpak. De huidige situatie in De Elzen is over een lange periode ontstaan. Aanvankelijk was het een agrarisch gebied met concentratie aan intensieve veehouderijen die in de jaren 70, 80 en 90 zijn gegroeid. Maar er zijn ook veehouderijen gestopt.

Op veel voormalige agrarische bedrijfslocaties (vab) heeft de voormalige bedrijfswoning een woonbestemming gekregen. Er zijn op het voormalig erf en landbouwgronden nieuwe woningen bijgebouwd (ruimte voor ruimte woningen). Op sommige voormalige veehouderijlocaties heeft een functieverandering naar niet-agrarische bedrijvigheid plaatsgevonden. Dit gebied kent vandaag de dag een menging aan functies in combinatie met een concentratie van enkele grote veehouderijen, waardoor er in de loop der jaren knelpunten zijn ontstaan ten aanzien van een hoge geurbelasting op woningen en andere gevoelige functies en geurhinder die wordt ervaren. Met de veehouders in dit gebied is een gebiedsproces doorlopen met als doel de geurbelasting terug te brengen tot een achtergrondbelasting van maximaal 20 Ou. Hiervoor zijn verschillende verbeterplannen uitgewerkt. De voorgrondnorm is tijdens dit gebiedsproces aangescherpt naar 5 Ou en er is daarnaast een norm van 20 Ou voor de achtergrondbelasting (voor alle woningen in De Elzen) vastgesteld. Dit is gedaan om ervoor te zorgen dat behaalde geurwinst in het gebied (door stoppers of ontwikkelingen vanuit het gebiedsproces) ook behouden wordt. De geurruimte die vrijkomt door het ontwikkelplan van de ene veehouderij mag niet worden gebruikt voor het ontwikkelplan van de andere veehouderij in De Elzen. Omdat het gebiedsproces voor de Elzen nog loopt en de situatie nog steeds overbelast is blijven de huidige geurnormen voor dit gebied behouden.

Deelgebied G is het buitengebied met veel veehouderijen, waaronder ook voormalige landbouw-ontwikkelingsgebieden. In dit deelgebied is voor de veehouderij behoud van ontwikkelingsruimte van belang en dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen. In deze gebieden is de norm voor het buitengebied al aangescherpt naar 10,0 Ou. Daarnaast stelt de provincie Noord-Brabant sinds 2014 aanvullende randvoorwaarden ten aanzien van de achtergrondbelasting van geur. Bij uitbreiding van stallen hanteert de provincie een hinderpercentage van 20% als norm voor de achtergrondbelasting van geur, hetgeen overeenkomt met een voorgrondbelasting van 10 Ou. De gemeentelijke norm voor de voorgrondbelasting is op dit moment al in overeenstemming met de provinciale norm voor de achtergrondbelasting en hoeft niet te worden aangepast.

Bij uitbreiding van het aantal dieren binnen de bestaande stallen (geen ruimtelijke ontwikkeling) is alleen de voorgrondnorm van toepassing en hoeft niet getoetst te worden aan de provinciale geurnorm. Een geurnorm van 10 Ou sluit aan bij de provinciale norm voor het buitengebied van 20%. Veehouderijen die nu al de geurnormen overschrijden zitten in de meeste gevallen niet 'op slot', maar zullen bij ontwikkeling wel meer inspanningen moeten leveren om de geurbelasting op geurgevoelige objecten te verminderen. Dat kan door middel van inzet van emissie reducerende technieken zoals luchtwassers, maar ook door het verplaatsen van het uitstroompunt, verhogen van de uitstroomhoogte en/of verhogen van de uitstroomsnelheid. Veel veehouderijen hebben nog mogelijkheden om de geurbelasting verder te verlagen en kunnen bij een overschrijding van de norm van 10 Ou nog steeds ontwikkelen, maar zullen daarvoor de geurbelasting wel verder moeten beperken. Dit is een gewenst effect.

Voor voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen of woningen die worden gerealiseerd op het bouwblok van een veehouderij gelden de reguliere voorgrondnormen niet, dus is de voorgrondnorm van 10 Ou niet aan de orde. Voor deze woningen gelden alleen vaste (minimum) afstanden.

Figuur 25: Voorstel normstelling geurverordening Boekel 2023 (Kaart L)

Voor voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen of woningen die worden gerealiseerd op het bouwblok van een voormalige veehouderij (Vab-locaties), gelden nu alleen vaste minimum afstanden. Veel woningen in de voormalige LOG-gebieden zijn voormalige bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. In het voorstel voor een maximale cumulatieve geurbelasting bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor deze categorie in een hinderpercentage van 20% (achtergrondbelasting 20 Ou) gehanteerd. In de deelgebieden B Plangebied wonen en deelgebied E Kernrandzones en woonwerk landschap wordt voor reguliere woningen een strengere achtergrondbelasting van 13 Ou aangehouden. Dit is in lijn met de gebiedsgerichte benadering strenger dan de provinciale norm voor het buitengebied en soepeler dan de provinciale norm voor woonkernen.

In hoofdstuk 8 is het voorgaande uitgewerkt om inzicht te geven hoe het voorgestelde kan worden opgenomen in een ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel.

8 Uitwerking concept geurbeleid

8.1 Ontwerp geurverordening 2023

Deelgebied	Huidige geurnormen (voorgroondbelasting)	Voorstel geurnormen (voorgroondbelasting)
A. Woongebied	3,0	2,0
B. Plangebied wonen	7,0 of 10,0	5,0
C. Bedrijventerrein (bestaand en plangebied met wonen)	7,0	7,0
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	7,0	10,0
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	7,0	7,0
F. De Elzen	5,0	5,0
G. Buitengebied, overig	10,0	10,0

Tabel 13 Voorstel tot bijstelling van geurnormen, ontwerp geurverordening

In kaart die als bijlage bij de geurverordening wordt gevoegd, zijn deze gebieden begrensd. In de geurverordening is voor de definitie van een geurgevoelig object aangesloten bij de Wet geurhinder en veehouderij en, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, de definitie van een geurgevoelig object zoals deze is opgenomen in de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (i.c. het Besluit Kwaliteit Leefomgeving).

Ontwerp verordening geurhinder en veehouderij gemeente Boekel 2023

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- Veehouderij: een inrichting die tot een krachtens artikel 1.1, derde lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht aangewezen categorie behoort en is bestemd voor het fokken, mesten, houden, verhandelen, verladen of wegen van dieren
- Wet: de Wet geurhinder en veehouderij.
- Geurbelasting: de waarde ter plaatse van de gevel van het gevoelige object, berekend met V-Stacks, uitgedrukt in Europese odour units per tijdseenheid.
- V-Stacks: Voor het berekenen van de geurbelasting wordt gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel V-Stacks, zoals aangeduid in de Regeling geurhinder en veehouderij.
- Geurgevoelig object: zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij, en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving
- Odour units (ouE/m³. P98): geurconcentratie als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m³), gemeten volgens de NEN-EN 13725:2003. Hierbij wordt voor de geurbelasting uitgegaan van het gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Hetgeen betekent dat de – met een verspreidingsmodel – berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van de tijdseenheid niet wordt overschreden.
- Wet: de Wet geurhinder en veehouderij;

Artikel 2 Aanwijzing gebieden

Als gebied als bedoeld in artikel 6 van de Wet worden de gebieden aangewezen die zijn aangegeven op de bij deze verordening behorende en als zodanig gewaarmerkte kaart.

Artikel 3 Bebouwde kom / bebouwingscontour

Als bebouwde kom zoals bedoeld in de Wet alsmede de bebouwingscontour geur zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Omgevingswet), wordt aangewezen het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, voor zover aangeduid als deelgebied A.

Artikel 4 Waarden voor de maximale geurbelasting

In afwijking van artikel 3, lid 1 van de Wet bedraagt de maximale waarde voor de geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object in het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, als volgt:

Deelgebied	Voorgrondnorm
A. Woongebied	2,0 odour units
B. Plangebied wonen	5,0 odour units
C. Bedrijventerreinen (bestaand en plangebied met wonen)	7,0 odour units
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	10,0 odour units
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	7,0 odour units
F. De Elzen	5,0 odour units
G. Buitengebied, overig	10,0 odour units

Artikel 5 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Boekel 2023

8.2 Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting 2021

Met deze beleidsregel wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen uit de Wgv niet volstaat.

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten (zoals bedoeld in de Wgv) en voor andere functies waar er sprake is van langdurige blootstelling aan geurhinder in gebouwen, zoals voormalige bedrijfswoningen. In de beleidsregel wordt voor de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting verwezen naar de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten waar de Wgv en Wro in op gaan.

Ontwerp Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder gemeente Boekel 2023

Artikel 1 Toepassingsbereik

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten.

Artikel 2 Begripsbepalingen

In deze beleidsregel wordt verwezen naar:

- de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv);
- de beoordeling of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in het kader van “een goede ruimtelijke ordening”, zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- de begripsbepalingen, waaronder de begripsbepaling ‘oppervlakte dierenverblijf’ en berekeningswijze van de ‘proportionele afname’ van de geurbelasting uit de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en de Omgevingsverordening Noord-Brabant, na inwerkingtreding van de Omgevingswet;
- de bepalingen en bevoegdheden in het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche));
- de overeenkomstige bepalingen in de Omgevingswet (Ow) en haar uitvoeringsregels, waaronder het Besluit Kwaliteit Leefomgeving, na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Artikel 3

Bij de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting op voor geurhinder gevoelige functies is in artikel 5 een onderscheid gemaakt tussen:

- wonen: woningen en functies met een vergelijkbaar gebruik (kans op langdurige blootstelling aan geurhinder)
- Vab/niet-wonen: woningen op een voormalige locatie van een veehouderij (op of na 19 maart 2020 gestopt), ruimte voor ruimte woningen (als bedoeld in de Wgv) en geurgevoelige functies waar er gezien de aard van het gebruik (niet-wonen) een hogere blootstelling aanvaardbaar wordt geacht.

Artikel 4 Toetswaarden

Bij het beoordelen van:

- ruimtelijke initiatieven en plannen van veehouderijen met dieren waar een geuremissiefactor is vastgesteld voor uitbreiding van oppervlakte dierenverblijven *en*
- ruimtelijke initiatieven en plannen waar er sprake is van een nieuw voor geurhinder gevoelig object zoals aangeduid in de Wgv c.q. de uitvoeringsregels van de Omgevingswet

wordt als vertaling van het criterium ‘een aanvaardbaar woon- en leefklimaat’ voor het aspect cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden gehanteerd:

Deelgebied	Type object conform art. 3	Achtergrondbelasting	
		Voldoende	Onvoldoende
A. Woongebied	Wonen Vab/niet-wonen	< 10,0 Ou	>= 10,0 Ou
B. Plangebied wonen	Wonen Vab/niet-wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
C. Bedrijventerreinen (bestaand en plangebied met wonen)	Niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
D. Plangebied bedrijventerrein (zonder wonen)	Wonen Vab/niet-wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
E. Kernrandzone en woonwerk landschap	Wonen Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
F. De Elzen	Wonen Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
G. Buitengebied, overig	Wonen Vab/niet-wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou

Voor de aanduiding van de begrenzing van de deelgebieden wordt verwezen naar de bij de “Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Boekel 2023 ” behorende kaart.

Artikel 5 Achtergrondbelasting ‘voldoende’ (toetswaarde)

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als ‘voldoende’ dan zijn er vanuit het deelaspect ‘cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen’ geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief.

Artikel 6 Achtergrondbelasting ‘onvoldoende’

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als ‘onvoldoende’ (zoals beschreven in artikel 4) dan is er in beginsel geen sprake van een ‘aanvaardbaar woon- en leefklimaat’.

Artikel 7 Afwijkingsbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde

- Indien bij een ruimtelijk initiatief, met uitzondering van de toetswaarde in deze beleidsregel, de beoordeling van de overige omgevingsaspecten wel positief uitvalt, kan overwogen worden om gemotiveerd van deze toetswaarde af te wijken ten einde via een procedure mee te werken aan het ruimtelijke initiatief. Bijvoorbeeld omdat er concreet zicht is op een verbetering van de achtergrondbelasting of er vanwege het gebruik van het geurgevoelige object weinig hinder te verwachten is of de hinder acceptabel wordt geacht. Een nadere motivering en besluitvorming is dan wel nodig.

- Indien bij een ruimtelijk initiatief of ruimtelijk plan van een veehouderij met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld, dat toeziet op uitbreiding van het oppervlakte dierenverblijven, aangetoond wordt dat sprake is van een proportionele afname van de overbelasting (achtergrondbelasting) conform de systematiek van de (Interim) Omgevingsverordening Noord-Brabant, kan afgeweken worden van de toetswaarde en de hinder als aanvaardbaar worden aangemerkt. Een nadere motivering en besluitvorming is dan wel nodig.
- Bij het toetsen van een ruimtelijk initiatief of ruimtelijk plan van veehouderijen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging betrokken. Ook wordt hierbij meegenomen of de op dat moment best beschikbare en betaalbare technieken onderdeel zijn van het initiatief: technieken die leiden tot een beperkte milieubelasting, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de plaatselijke achtergrondbelasting.

Artikel 8 Toepassing bevoegdheden Crisis- en Herstelwet

De gemeente kan in overbelaste situaties ten aanzien van geur (voorgrond- en/of achtergrondbelasting) maatwerk toepassen door gebruik te maken van de bepalingen en bevoegdheden die zijn opgenomen in het Besluit Crisis- en herstelwet (21ste tranche).

Specifiek gaat het om de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 7af in het Besluit van 8 april 2021 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche)), om in individuele gevallen af te kunnen wijken van de 50% regeling (binnen een bandbreedte tussen 0 en 50%), voor die situaties waarbij:

- sprake is van een beoordeling van een ontwikkelplan van een veehouderij voor wat betreft het aspect geur uit stallen;
- sprake is van een overschrijding van de voorgrondnorm in deelgebied A, B, C, E en F (conform artikel 4 van de ontwerp geurverordening);
- sprake is van een overschrijding van de achtergrondnorm van 10 Ou op een geurgevoelig object in deelgebied A en/of sprake is van een overschrijding van de achtergrondnorm van 20 Ou op een geurgevoelig object in deelgebied B, C, E en F;
- en concrete mogelijkheden zijn om via de inzet van beschikbare en betaalbare technieken de geuremissie en geurbelasting te beperken, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de bijdrage van het bedrijf aan de te hoge achtergrondbelasting.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 10 Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als: Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder gemeente Boekel 2023

8.3 Beschermingsniveau onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (Besluit kwaliteit leefomgeving) is opgenomen welke geurgevoelige objecten (of gedeelten) altijd geurgevoelig zijn: gebouwen met functies wonen (en nevengebruiksfunctie), onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang. Nadat de Omgevingswet in werking is getreden kan de gemeenteraad een besluit nemen of ook andere voor geurhinder gevoelige objecten bij de vergunningverlening van veehouderijen als geurgevoelig aangemerkt worden. Zoals bijvoorbeeld kantoren, werkplaatsen waar mensen langdurig verblijven, horeca voorzieningen en recreatiewoningen. Extra aangewezen geurgevoelige objecten en locaties moeten dan ook beoordeeld worden bij de toetsing van initiatieven van veehouders. Functioneel met de veehouderij verbonden gebouwen, zoals de bedrijfswoning en tijdelijke gebouwen voor een duur korter dan 10 jaar, kunnen niet aangewezen worden voor extra bescherming tegen geurhinder uit veehouderijen bij de vergunningverlening voor veehouderijen.

Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven.

In het omgevingsplan moeten ook bebouwingscontouren vastgesteld worden. Dit zijn in ieder geval stedelijke gebieden en woonkernen. Aanwijzen van overige bebouwingsconcentraties zoals lintbebouwing als onderdeel van de 'bebouwde kom' is ter afweging van de gemeenteraad.

Voorstel

Het voorstel is om na de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij de toetsing van de voorgrondbelasting aan te sluiten bij de definitie van een voor geurhinder gevoelig object zoals deze nu wordt gehanteerd op basis van de Wet geurhinder en veehouderij. En om bij de toetsing van de cumulatieve geurbelasting uit te gaan van de onderverdeling en beschrijving van de geurgevoelige objecten in artikel 3 van de concept beleidsregel.

Aanwijzing van een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, kan geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan de gemeenteraad hier pas een besluit over nemen. Volgens de laatste berichtgeving van de landelijke overheid treedt de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking.

Ten aanzien van het aanwijzen van bebouwingscontouren wordt voorgesteld om de begrenzing van de bebouwde kom zoals opgenomen in de kaart behorende bij de ontwerp-geurverordening en als zodanig is benoemd in de ontwerp-geurverordening te beschouwen als bebouwingscontour geur. Deze bebouwingscontour geur kan in de toekomst via een wijziging van het gemeentelijk omgevingsplan worden geactualiseerd.

8.4 Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet

Een aantal provincies, waaronder de Provincie Noord-Brabant, nemen deel aan experimenten onder de Crisis- en herstelwet (Chw). Met deze Chw-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie bij stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissies van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingsystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan. De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn op basis van deze Chw-experimenten vanaf 23 april 2021 van kracht. De manier waarop de gemeente invulling geeft aan één of meerdere van deze bevoegdheden moet worden vastgelegd in beleidsregels, in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (zoals een omgevingsplan moet worden vastgesteld bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) of in een gemeentelijke geurverordening.

Voorstel

Voorgesteld wordt om als gemeente van deze bevoegdheden, bij ontwikkeling van veehouderijen in de knelpuntsituaties, gebruik te maken. Om zo veehouderijen lokaal bij te laten dragen aan de afname van een te hoge geurbelasting. Specifiek gaat het voorstel om de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 7af in het Besluit van 8 april 2021 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche)), om in individuele gevallen af te kunnen wijken van de 50% regeling (binnen een bandbreedte tussen 0 en 50%), voor die situaties waarbij:

- sprake is van een beoordeling van een ontwikkelplan van een veehouderij voor wat betreft het aspect geur uit stallen;
- sprake is van een overschrijding van de voorgrondnorm in deelgebied A, B, C, E en F (conform artikel 4 van de ontwerp geurverordening);
- sprake is van een overschrijding van de achtergrondnorm van 10 Ou op een geurgevoelig object in deelgebied A en/of sprake is van een overschrijding van de achtergrondnorm van 20 Ou op een geurgevoelig object in deelgebied B, C, E en F;
- en concrete mogelijkheden zijn om via de inzet van beschikbare en betaalbare technieken de geuremissie en geurbelasting te beperken, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de bijdrage van het bedrijf aan de te hoge achtergrondbelasting.

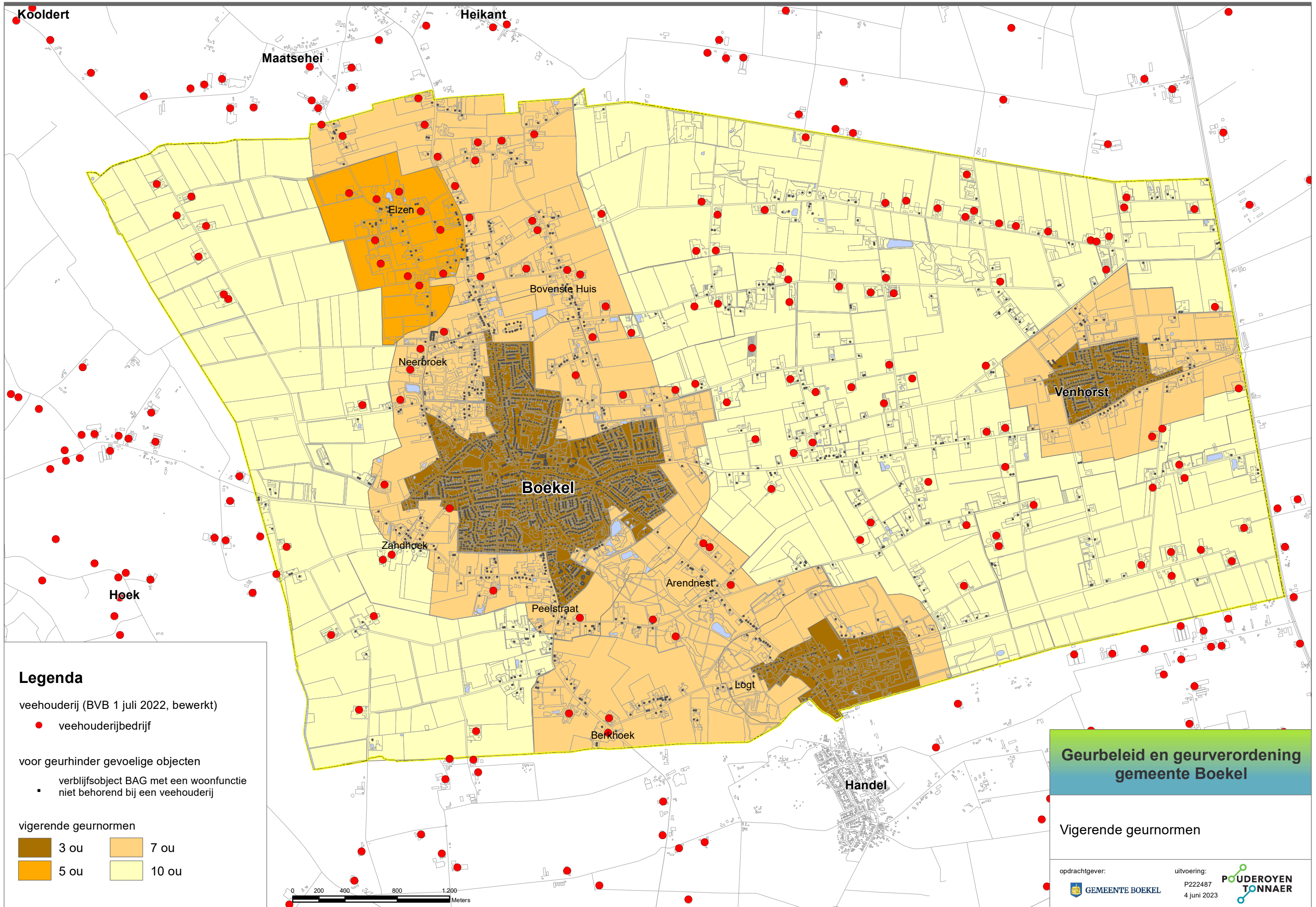
De inzet van extra instrumenten, zoals het kunnen afwijken van de standaard 50% regeling bij ontwikkeling van intensieve veehouderijen, zal per situatie waarin dat overwogen wordt goed onderbouwd moeten worden. Inzet van extra bevoegdheden is slechts in incidentele gevallen voorzien. Doel van de inzet is om bij uitbreidingen van veehouderijen in voor geur hoog belaste gebieden als gemeente te kunnen sturen en ervoor te zorgen dat gebruik wordt gemaakt van de Beste Beschikbare Technieken (BBT-toets), adequaat bedrijfsmanagement en een goed ontwerp van de bedrijfsgebouwen om de uitstoot en belasting van geur zoveel mogelijk te beperken. Bij de beoordeling van de noodzaak van dergelijke maatregelen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging betrokken. De geadviseerde bevoegdheid ziet niet toe op het aanpakken van zogenaamde 'stilizitters' in overbelaste situaties (dit hoort thuis in een afzonderlijk project of programma), maar op bedrijven die gaan ontwikkelen.

Op deze manier kan rekening worden gehouden met de (on)mogelijkheden om de overbelasting op te heffen dan wel zo veel mogelijk te beperken. Dit kan door aandacht te hebben voor de oorzaak van de overbelasting, de aard van de overbelaste locaties en de kosten van de te nemen maatregelen en de gezondheidslast. De gemeente kan in overbelaste situaties ook afwegen dat eisen tot het nemen van aanvullende maatregelen of een afwijking van de 50% regeling niet passend is. Bijvoorbeeld als de overbelasting is ontstaan door woningbouw of functieveranderingen in de omgeving van de veehouderij.

Als het bevoegd gezag (gemeente of provincie) een besluit neemt, waardoor een veehouder onevenredig wordt benadeeld, kan dit ertoe leiden dat het bevoegd gezag nadeelcompensatie moet bieden.

Kaarten

Kaart A	Huidige geurnormen Boekel
Kaart B	Locaties veehouderijen vergunde situatie
Kaart C	Indicatieve contouren 2 Ou en 3 Ou voorgrondbelasting
Kaart D	Indicatieve voorgrondbelasting in gebieden met norm 5, 7 of 10 Ou
Kaart E	Aantal objecten normgebied 5-7-10 Ou met overschrijding 5 Ou voorgrondbelasting
Kaart F	Aantal objecten normgebied 3 Ou met overschrijding norm voorgrondbelasting
Kaart G	Aantal objecten in normgebied 3 Ou met overschrijding 2 Ou voorgrondbelasting
Kaart H	Aantal objecten in normgebied 5-7-10 Ou met overschrijding 10 Ou voorgrondbelasting
Kaart I	Indicatieve achtergrondbelasting geur vergunde situatie
Kaart J	Indicatieve endotoxine contouren vergunde varkens- en pluimveehouderijen
Kaart K	Indicatieve bijdrage fijnstof PM10 door veehouderijen in de vergunde situatie
Kaart L	Kaart behorend bij ontwerp geurverordening

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie niet behorend bij een veehouderij

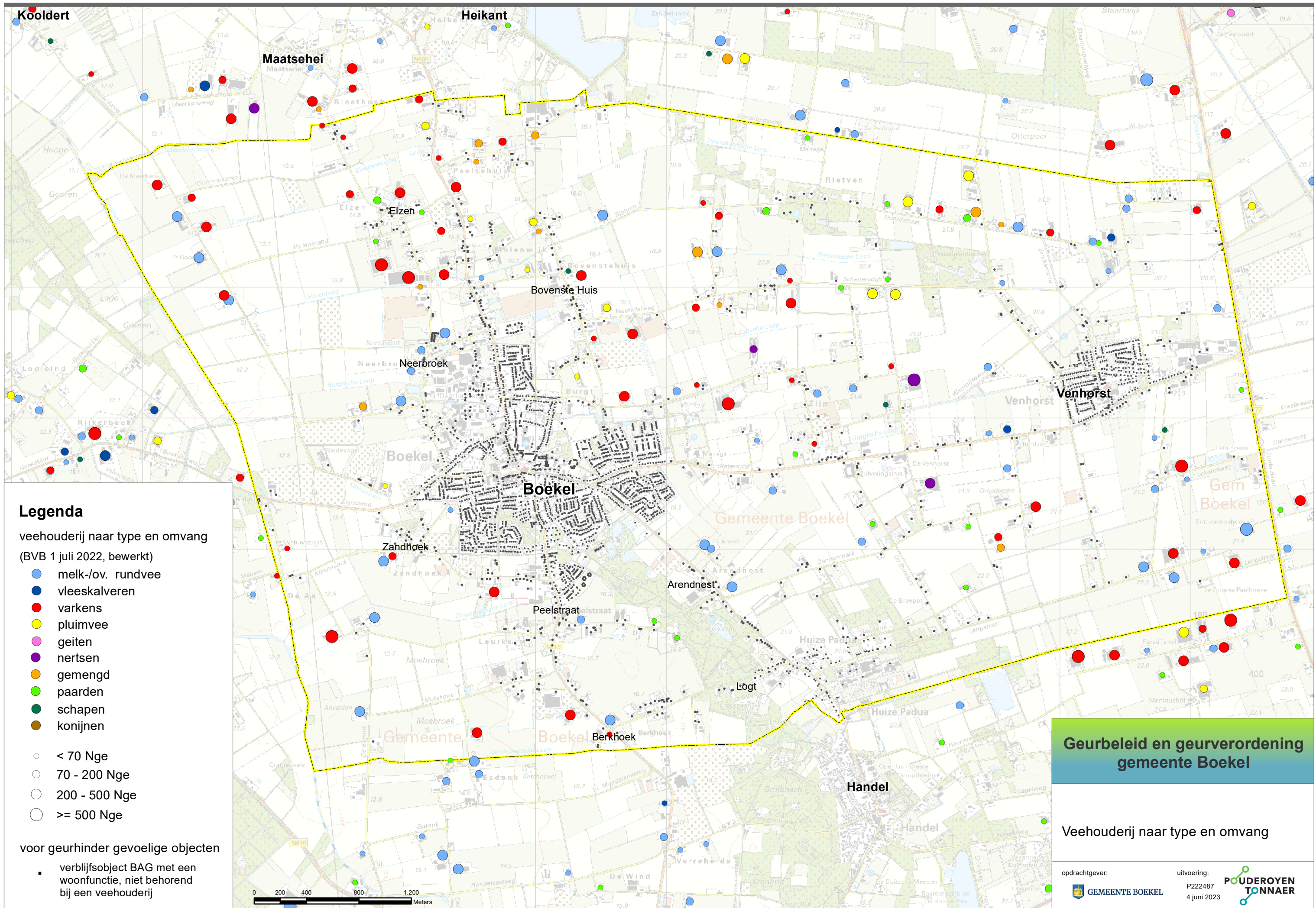
vigerende geurnormen

 3 ou	 7 ou
 5 ou	 10 ou

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Vigerende geurnormen

KAART B LOCATIES VEEHOUDERIJEN VERGUNDE SITUATIE

Legenda

veehouderij naar type en omvang
(BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- melk-/ov. rundvee
- vleeskalveren
- varkens
- pluimvee
- geiten
- nertsen
- gemengd
- paarden
- schapen
- konijnen

- < 70 Nge
- 70 - 200 Nge
- 200 - 500 Nge
- >= 500 Nge

voor geurhinder gevoelige objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie, niet behorend bij een veehouderij

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Veehouderij naar type en omvang

Kooldert

Heikant

Maatsehei

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf
- agrarisch bedrijf/bouwblok

voor geurhinder gevoelige objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- niet behorend bij een veehouderij

geurhindercontouren*

- indicatieve geurhindercontour 2 ou of vaste afstand contour 100m
- indicatieve geurhindercontour 3 ou of vaste afstand contour 100m

*gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering, één indicatief emissiepunt per bedrijf en een ruwheid van 0.20

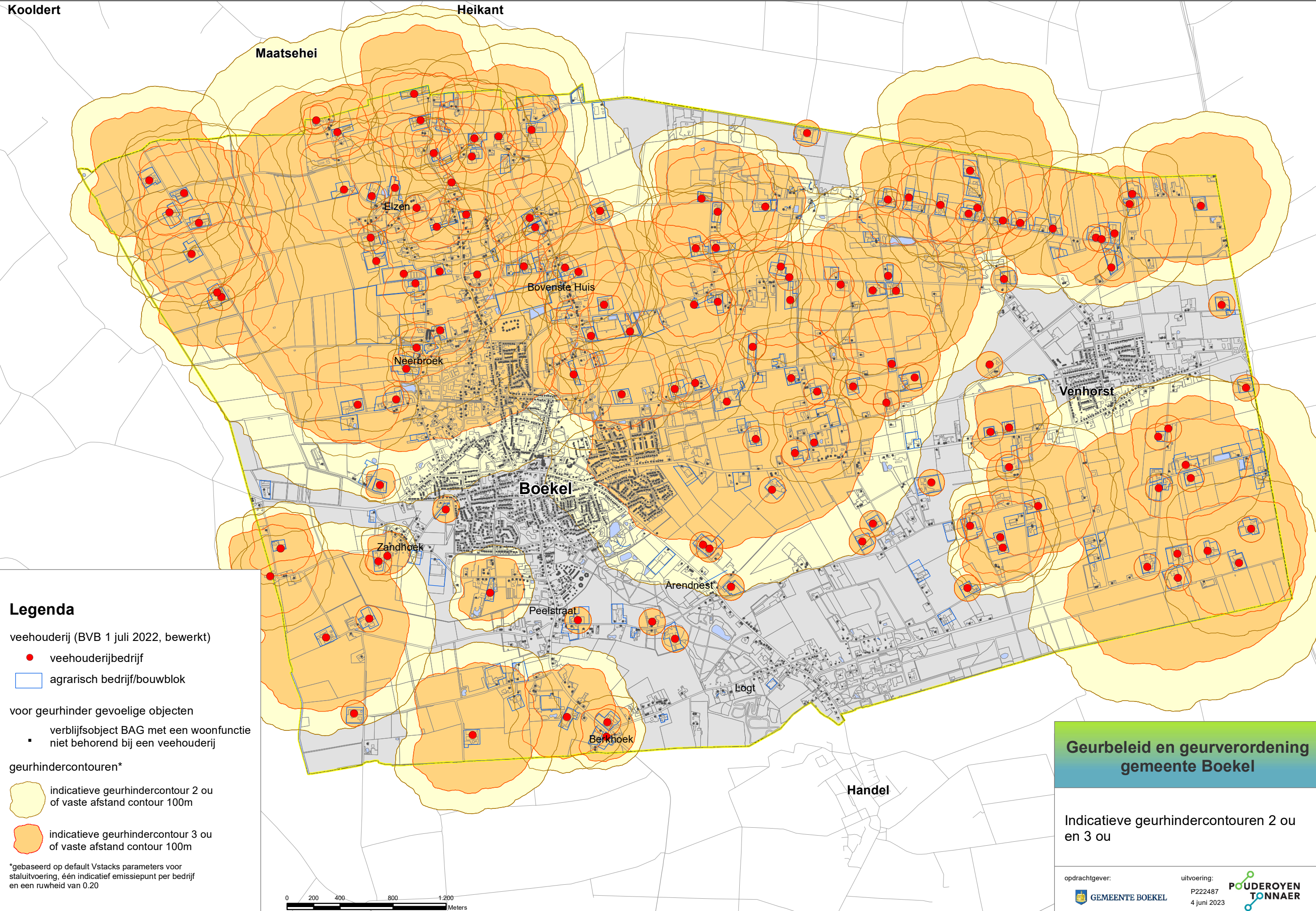

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Indicatieve geurhindercontouren 2 ou en 3 ou

opdrachtgever:
 GEMEENTE BOEKEL

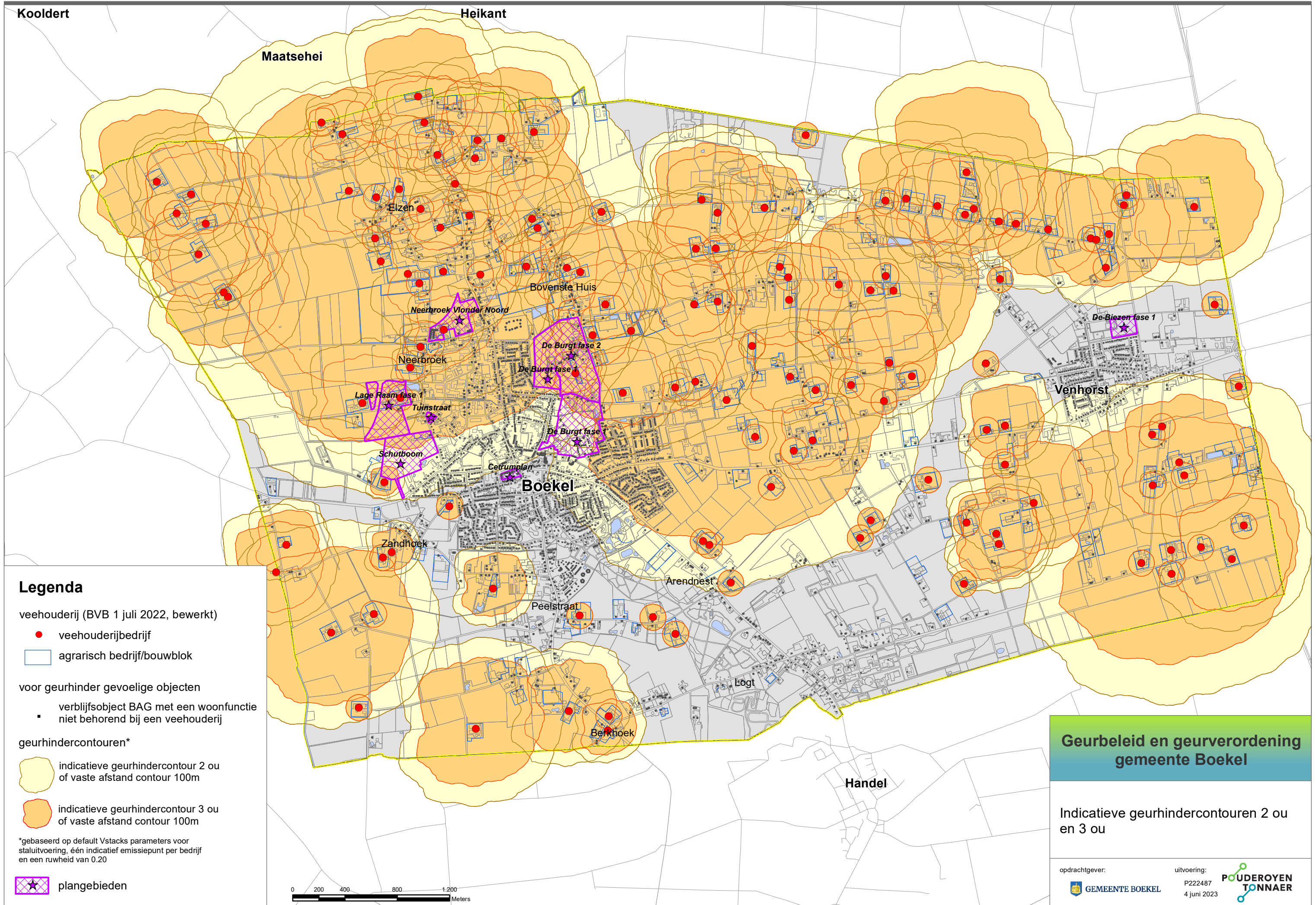
uitvoering:
P222487
4 juni 2023

Kooldert

Heikant

Maatsehei

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf
- agrarisch bedrijf/bouwblok

voor geurhinder gevoelige objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie niet behorend bij een veehouderij

geurhindercontouren*

- indicatieve geurhindercontour 2 ou of vaste afstand contour 100m
- indicatieve geurhindercontour 3 ou of vaste afstand contour 100m

*gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering, één indicatief emissiepunt per bedrijf en een ruwheid van 0.20

- ☆ plangebieden

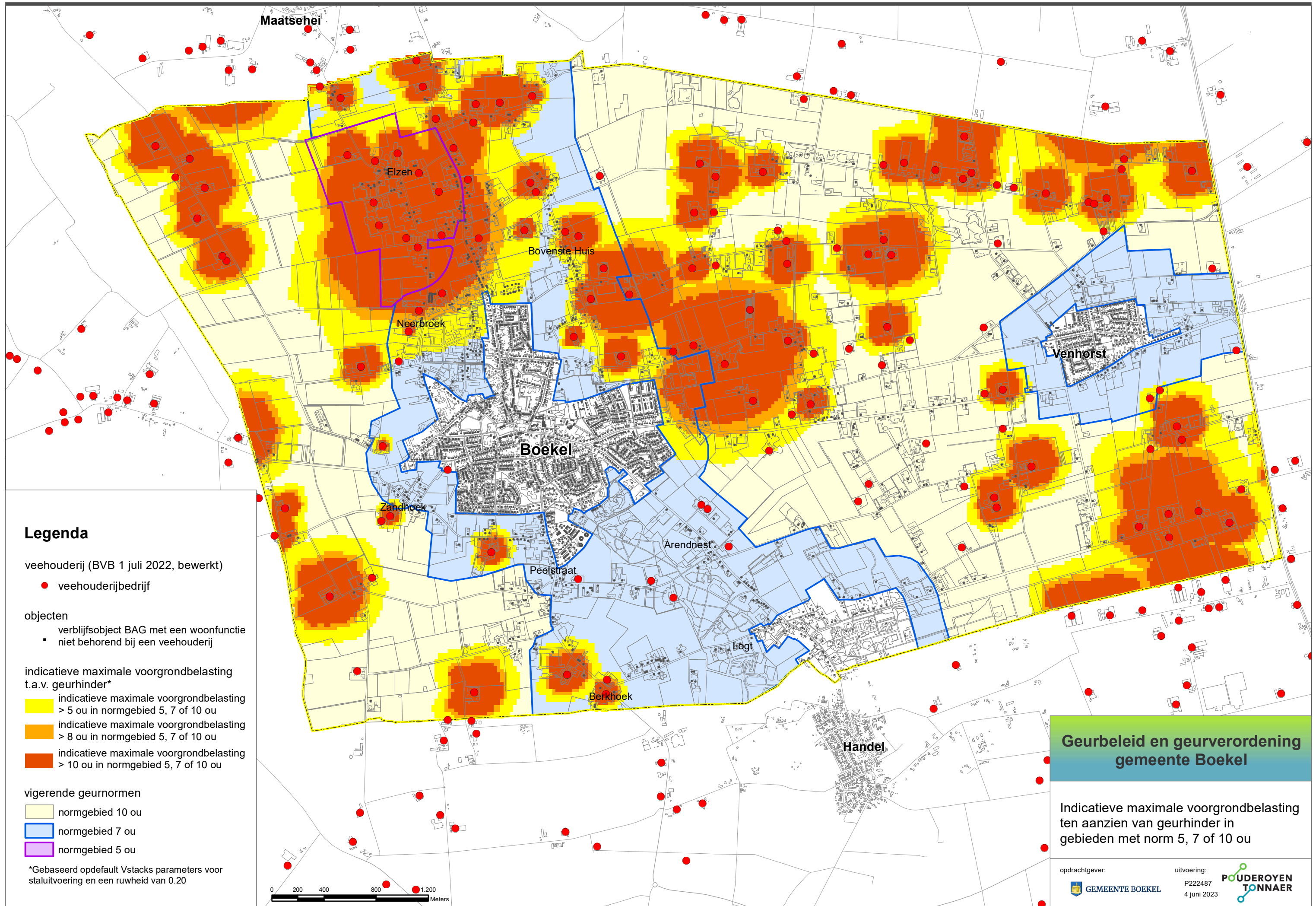
Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Indicatieve geurhindercontouren 2 ou en 3 ou

opdrachtgever:
GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
4 juni 2023
POUDEROYEN
TONNAER

KAART D INDICATIEVE VOORGRONDBELASTING IN GEBIEDEN MET NORM 5, 7 OF 10 OU

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf

objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie niet behorend bij een veehouderij

indicatieve maximale voorgrondbelasting t.a.v. geurhinder*

- indicatieve maximale voorgrondbelasting > 5 ou in normgebied 5, 7 of 10 ou
- indicatieve maximale voorgrondbelasting > 8 ou in normgebied 5, 7 of 10 ou
- indicatieve maximale voorgrondbelasting > 10 ou in normgebied 5, 7 of 10 ou

vigerende geurnormen

- normgebied 10 ou
- normgebied 7 ou
- normgebied 5 ou

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Indicatieve maximale voorgrondbelasting ten aanzien van geurhinder in gebieden met norm 5, 7 of 10 ou

opdrachtgever:

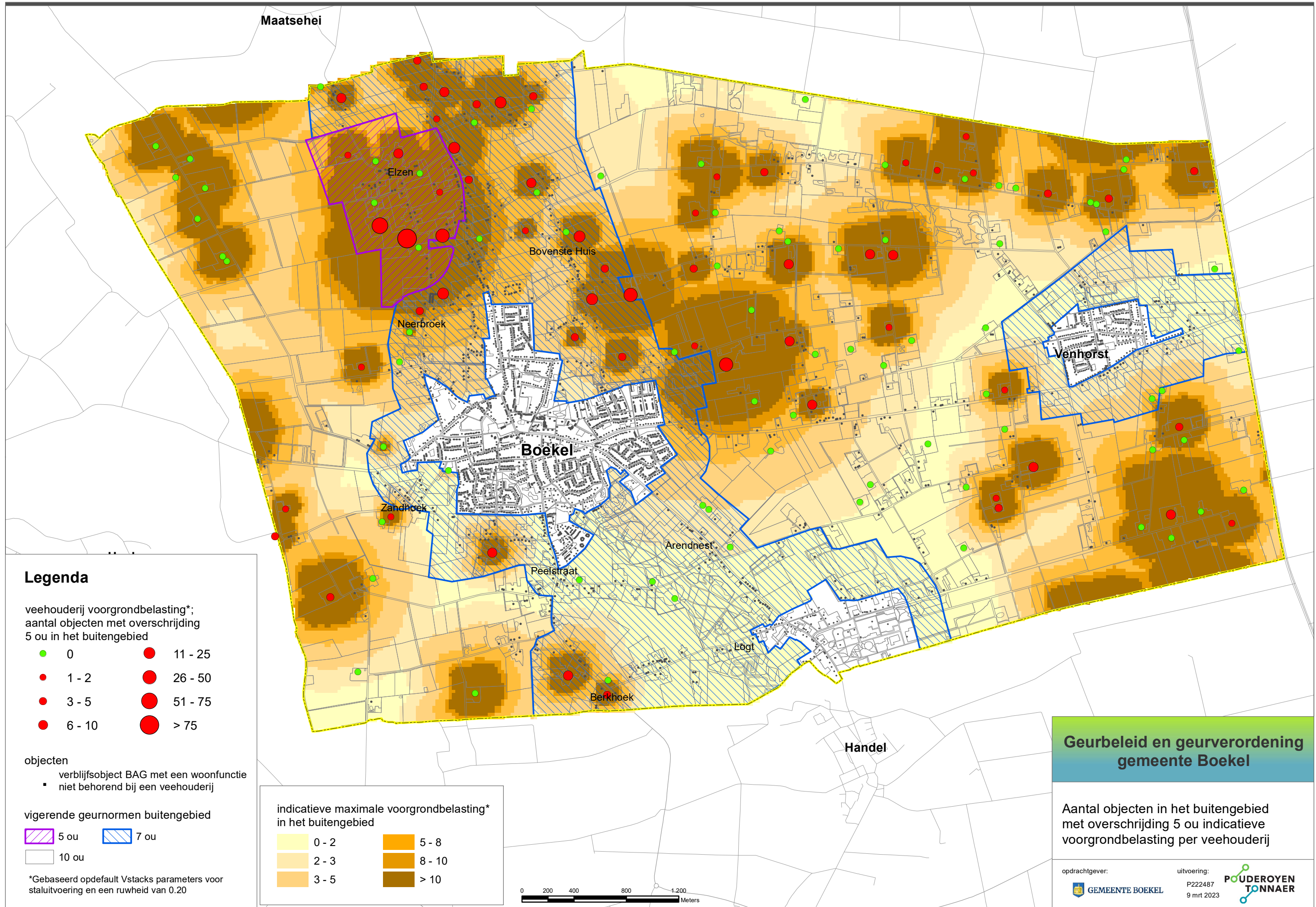

uitvoering:

P222487
4 juni 2023

KAART E AANTAL OBJECTEN NORMGEBIED 5-7-10 OU MET OVERSCHRIJDING 5 OU
VOORGRONDBELASTING

Legenda

veehouderij voorgrondbelasting*;
aantal objecten met overschrijding
5 ou in het buitengebied

● 0	● 11 - 25
● 1 - 2	● 26 - 50
● 3 - 5	● 51 - 75
● 6 - 10	● > 75

objecten
 ■ verblijfsobject BAG met een woonfunctie
 ■ niet behorend bij een veehouderij

vigerende geurnormen buitengebied

▨ 5 ou	▨ 7 ou
□ 10 ou	

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

indicatieve maximale voorgrondbelasting*
in het buitengebied

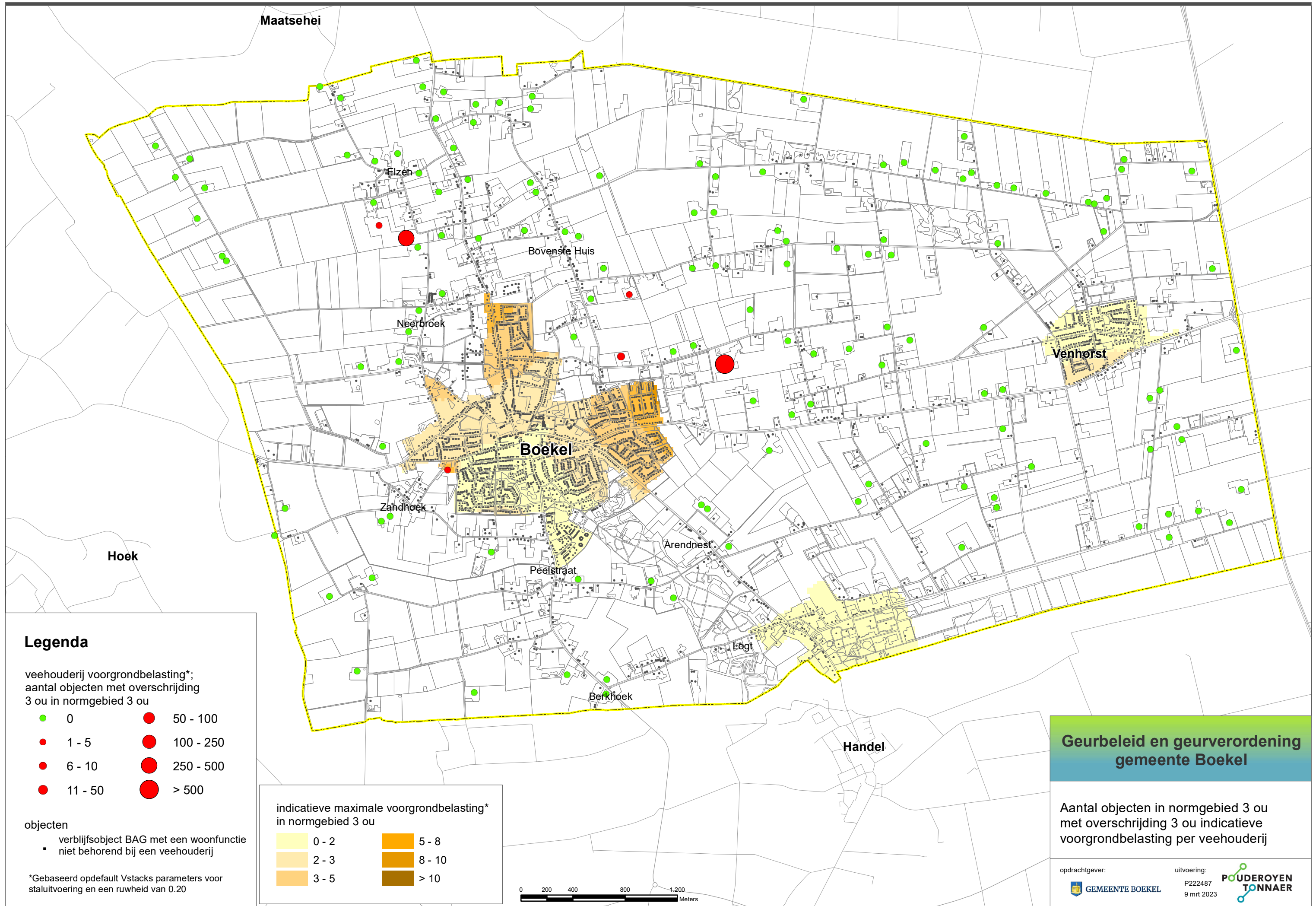
■ 0 - 2	■ 5 - 8
■ 2 - 3	■ 8 - 10
■ 3 - 5	■ > 10

**Geurbeleid en geurverordening
gemeente Boekel**

Aantal objecten in het buitengebied
met overschrijding 5 ou indicatieve
voorgrondbelasting per veehouderij

KAART F AANTAL OBJECTEN NORMGEBIED 3 OU MET OVERSCHRIJDING NORM VOORGRONDBELASTING

Legenda

veehouderij voorgrondbelasting*;
aantal objecten met overschrijding
3 ou in normgebied 3 ou

● 0	● 50 - 100
● 1 - 5	● 100 - 250
● 6 - 10	● 250 - 500
● 11 - 50	● > 500

objecten

- ▣ verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- ▣ niet behorend bij een veehouderij

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluivoering en een ruwheid van 0.20

indicatieve maximale voorgrondbelasting*
in normgebied 3 ou

■ 0 - 2	■ 5 - 8
■ 2 - 3	■ 8 - 10
■ 3 - 5	■ > 10

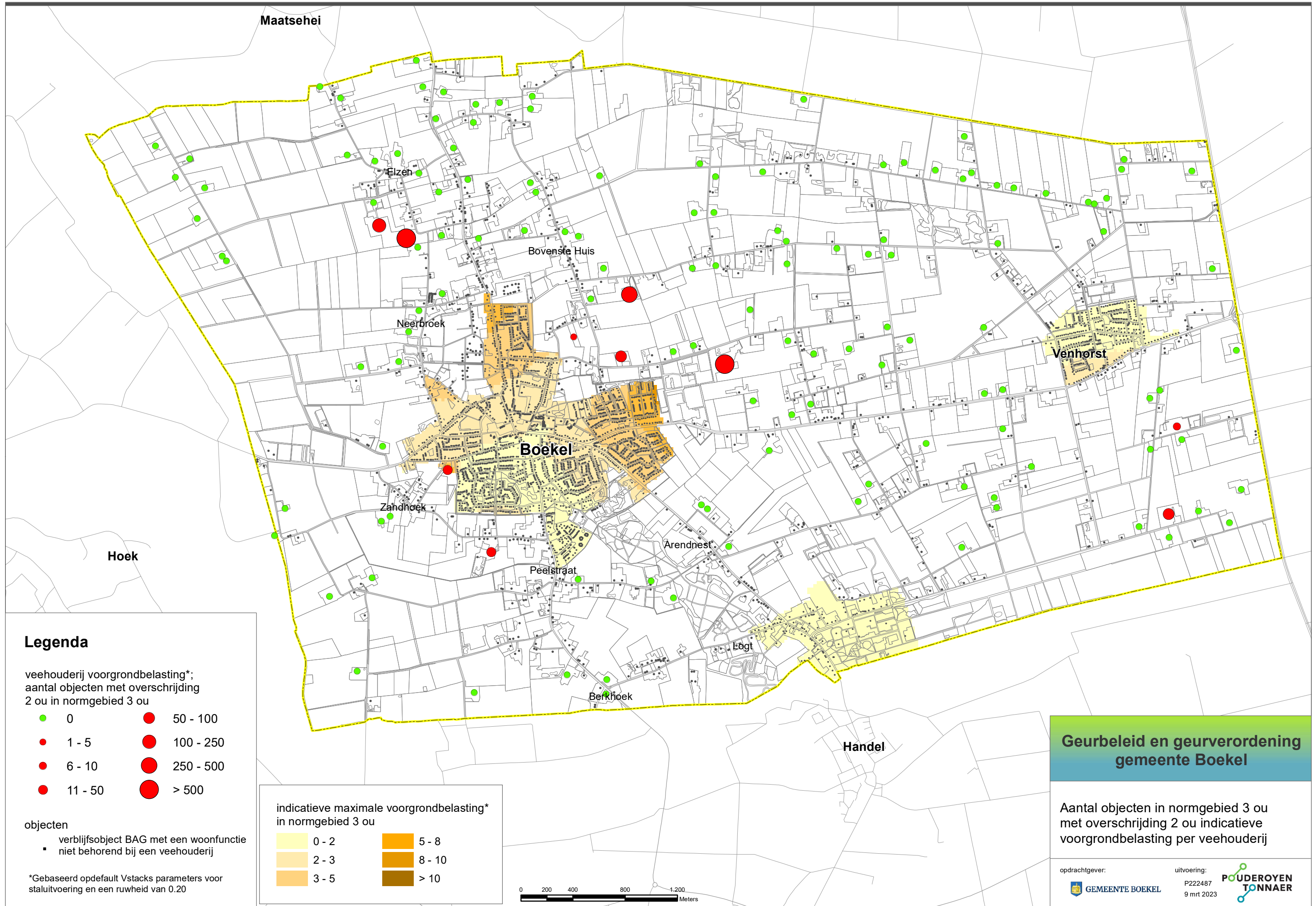
**Geurbeleid en geurverordening
gemeente Boekel**

Aantal objecten in normgebied 3 ou
met overschrijding 3 ou indicatieve
voorgrondbelasting per veehouderij

opdrachtgever:
GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
9 mrt 2023
**POUDEROYEN
TONNAER**

KAART G AANTAL OBJECTEN IN NORMGEBIED 3 OU MET OVERSCHRIJDING 2 OU VOORGRONDBELASTING

Legenda

veehouderij voorgrondbelasting*;
aantal objecten met overschrijding
2 ou in normgebied 3 ou

● 0	● 50 - 100
● 1 - 5	● 100 - 250
● 6 - 10	● 250 - 500
● 11 - 50	● > 500

objecten

- ▣ verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- ▣ niet behorend bij een veehouderij

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor
staluitvoering en een ruwheid van 0.20

indicatieve maximale voorgrondbelasting*
in normgebied 3 ou

■ 0 - 2	■ 5 - 8
■ 2 - 3	■ 8 - 10
■ 3 - 5	■ > 10

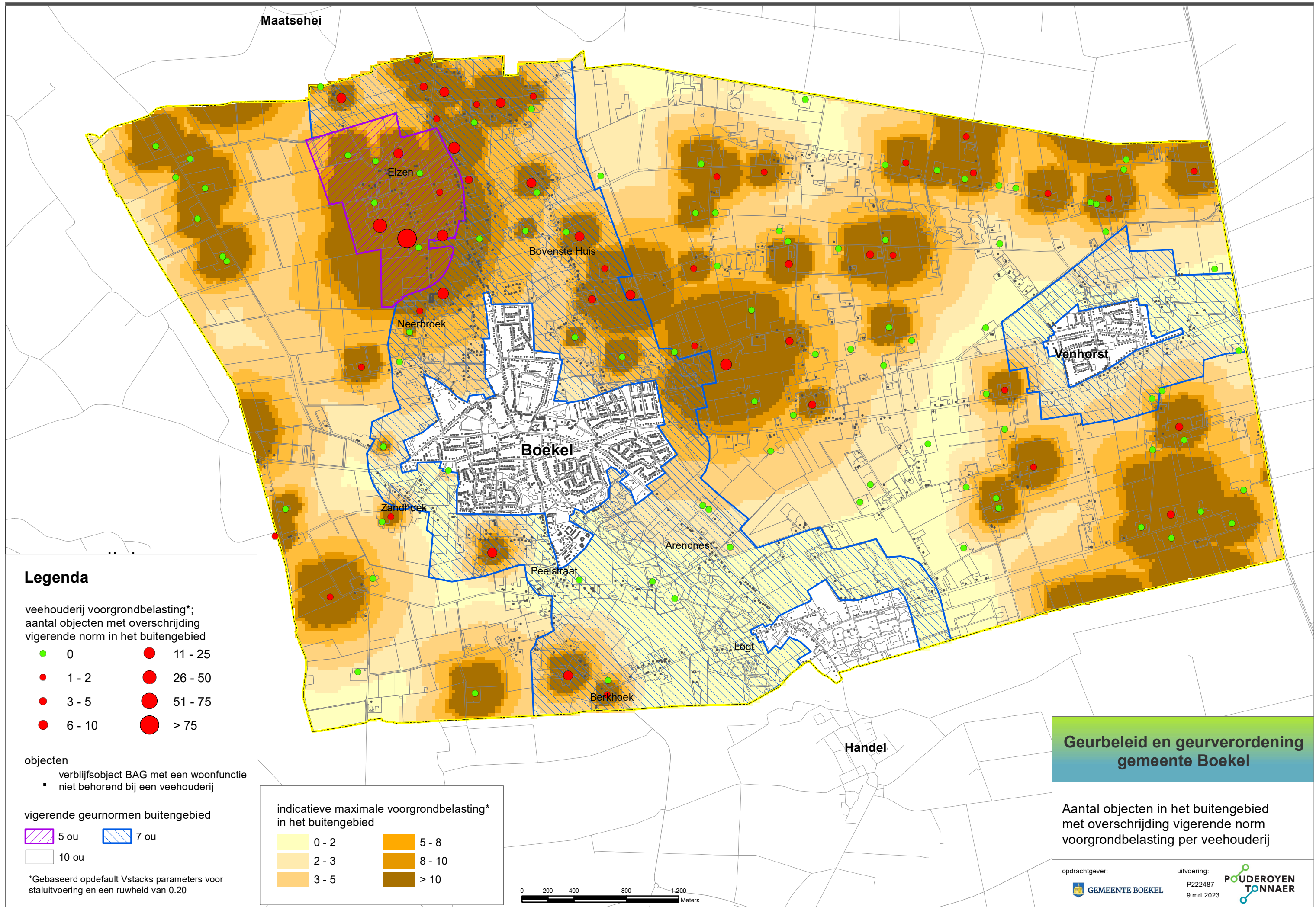
**Geurbeleid en geurverordening
gemeente Boekel**

Aantal objecten in normgebied 3 ou
met overschrijding 2 ou indicatieve
voorgrondbelasting per veehouderij

opdrachtgever:
GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
9 mrt 2023
**POUDEROYEN
TONNAER**

**KAART H AANTAL OBJECTEN IN NORMGEBIED 5-7-10 OU MET OVERSCHRIJDING 10 OU
VOORGRONDBELASTING**

Legenda

veehouderij voorgrondbelasting*;
aantal objecten met overschrijding
vigerende norm in het buitengebied

● 0	● 11 - 25
● 1 - 2	● 26 - 50
● 3 - 5	● 51 - 75
● 6 - 10	● > 75

objecten
 ■ verblijfsobject BAG met een woonfunctie
 ■ niet behorend bij een veehouderij

vigerende geurnormen buitengebied

5 ou	7 ou
10 ou	

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor
staluitvoering en een ruwheid van 0.20

indicatieve maximale voorgrondbelasting*
in het buitengebied

0 - 2	5 - 8
2 - 3	8 - 10
3 - 5	> 10

**Geurbeleid en geurverordening
gemeente Boekel**

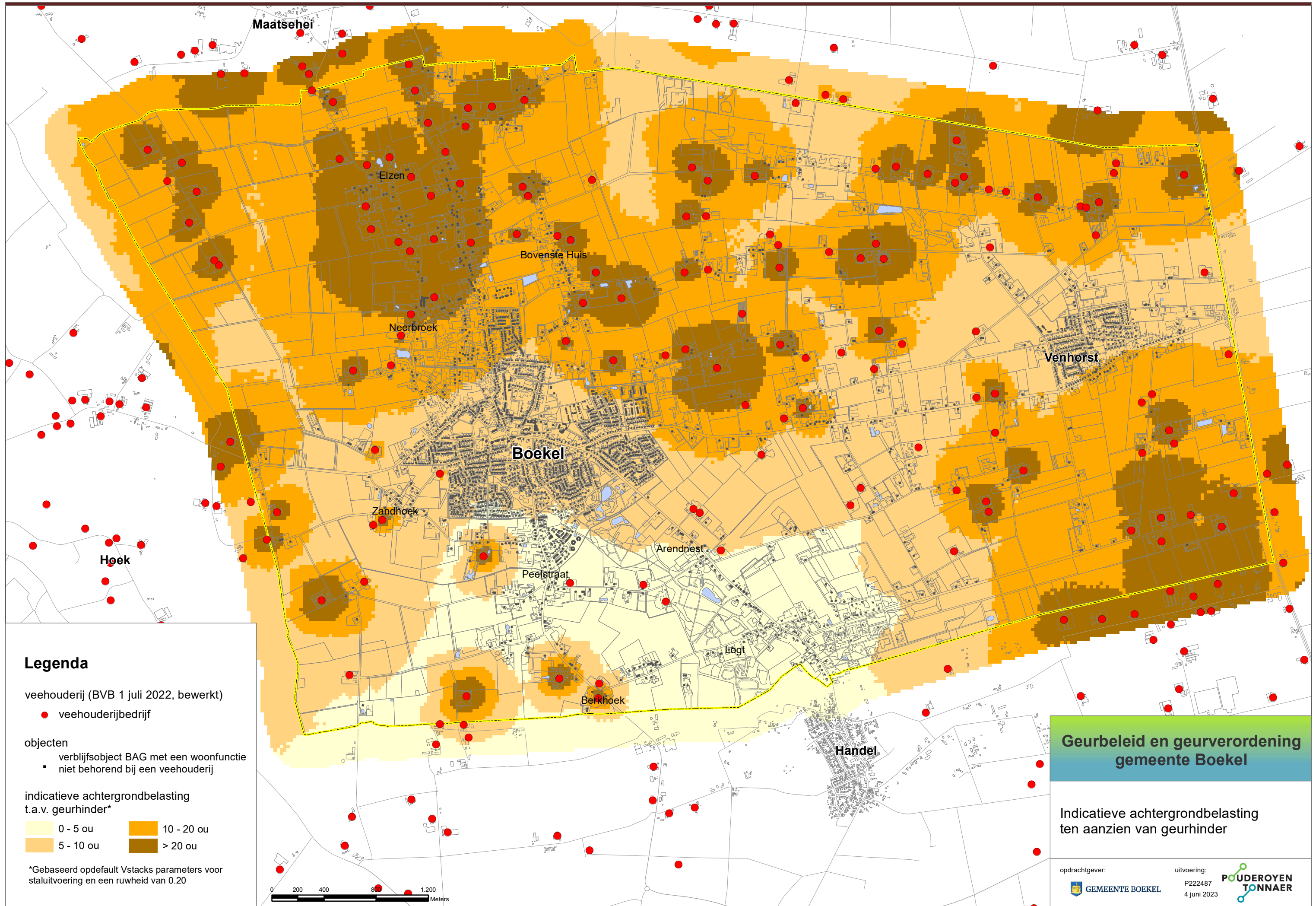
Aantal objecten in het buitengebied
met overschrijding vigerende norm
voorgrondbelasting per veehouderij

opdrachtgever:
 GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
9 mrt 2023
 **POUDEROYEN
TONNAER**

KAART I

INDICATIEVE ACHTERGRONDBELASTING GEUR VERGUNDE SITUATIE

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf

objecten

- ▣ verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- ▣ niet behorend bij een veehouderij

indicatieve achtergrondbelasting
t.a.v. geurhinder*

	0 - 5 ou		10 - 20 ou
	5 - 10 ou		> 20 ou

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

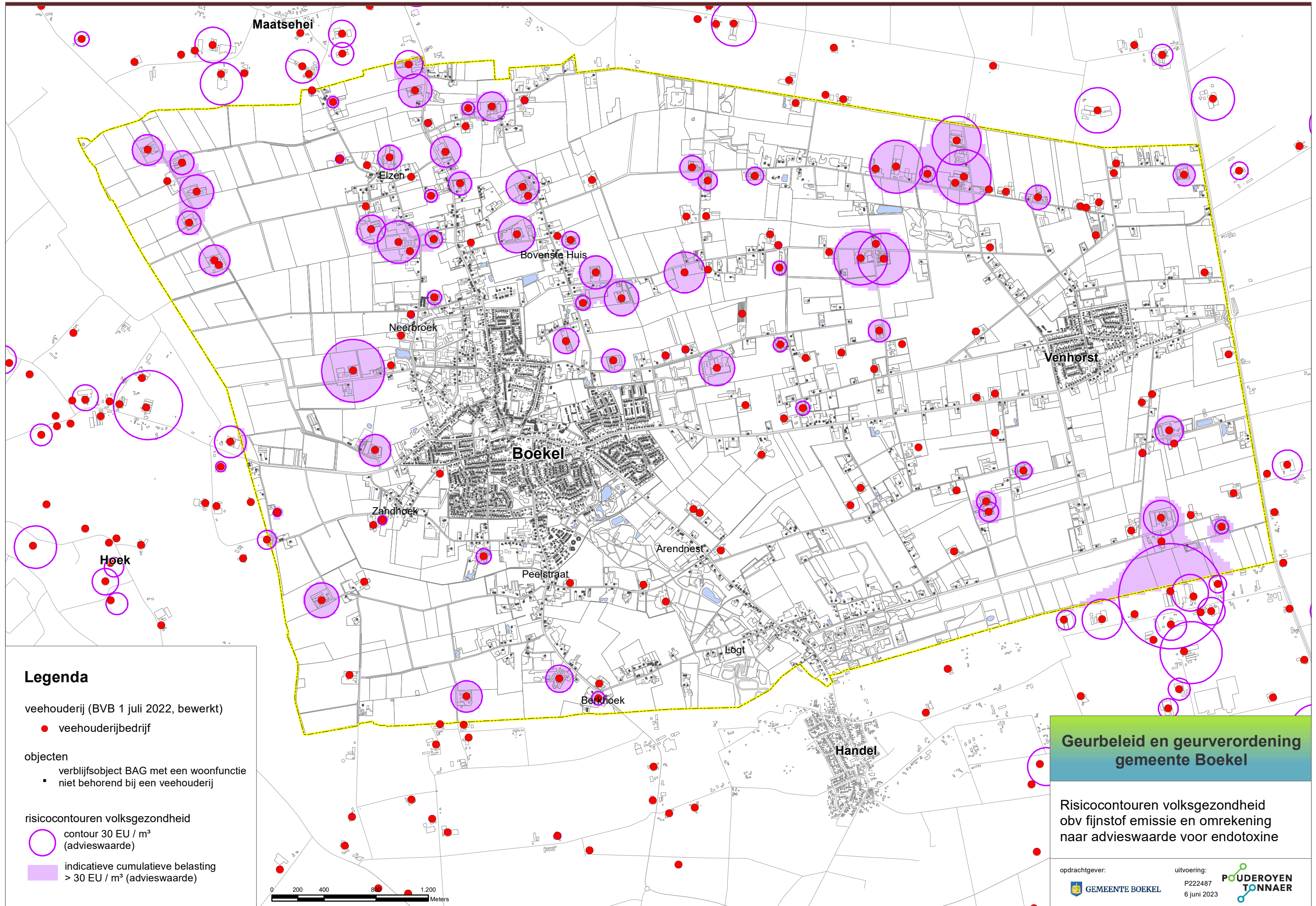
**Geurbeleid en geurverordening
gemeente Boekel**

Indicatieve achtergrondbelasting
ten aanzien van geurhinder

opdrachtgever:
 GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
4 juni 2023

KAART J INDICATIEVE ENDOTOXINE CONTOUREN VERGUNDE VARKENS- EN PLUIMVEEHOUDERIJEN

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf

objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- niet behorend bij een veehouderij

risicocontouren volksgezondheid

- contour 30 EU / m³ (advieswaarde)

- indicatieve cumulatieve belasting > 30 EU / m³ (advieswaarde)

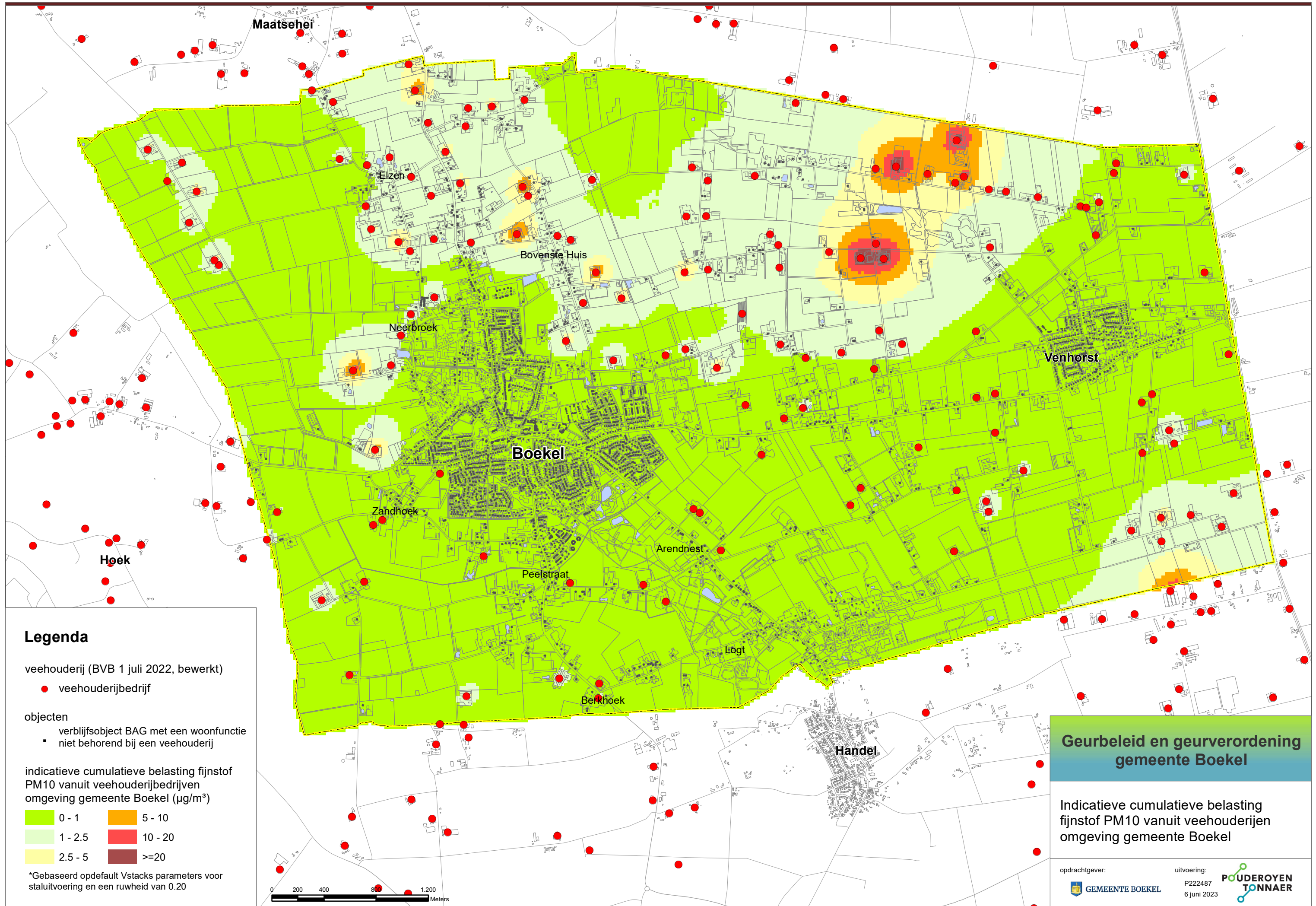
Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Risicocontouren volksgezondheid
obv fijnstof emissie en omrekening
naar advieswaarde voor endotoxine

opdrachtgever:
GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
P222487
6 juni 2023
POUDEROYEN
TONNAER

KAART K INDICATIEVE BIJDRAGE FIJNSTOF PM10 DOOR VEEHOUDERIJEN IN DE VERGUNDE SITUATIE

Legenda

veehouderij (BVB 1 juli 2022, bewerkt)

- veehouderijbedrijf

objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie
- niet behorend bij een veehouderij

indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijbedrijven omgeving gemeente Boekel ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

0 - 1	5 - 10
1 - 2.5	10 - 20
2.5 - 5	≥ 20

*Gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijen omgeving gemeente Boekel

opdrachtgever:

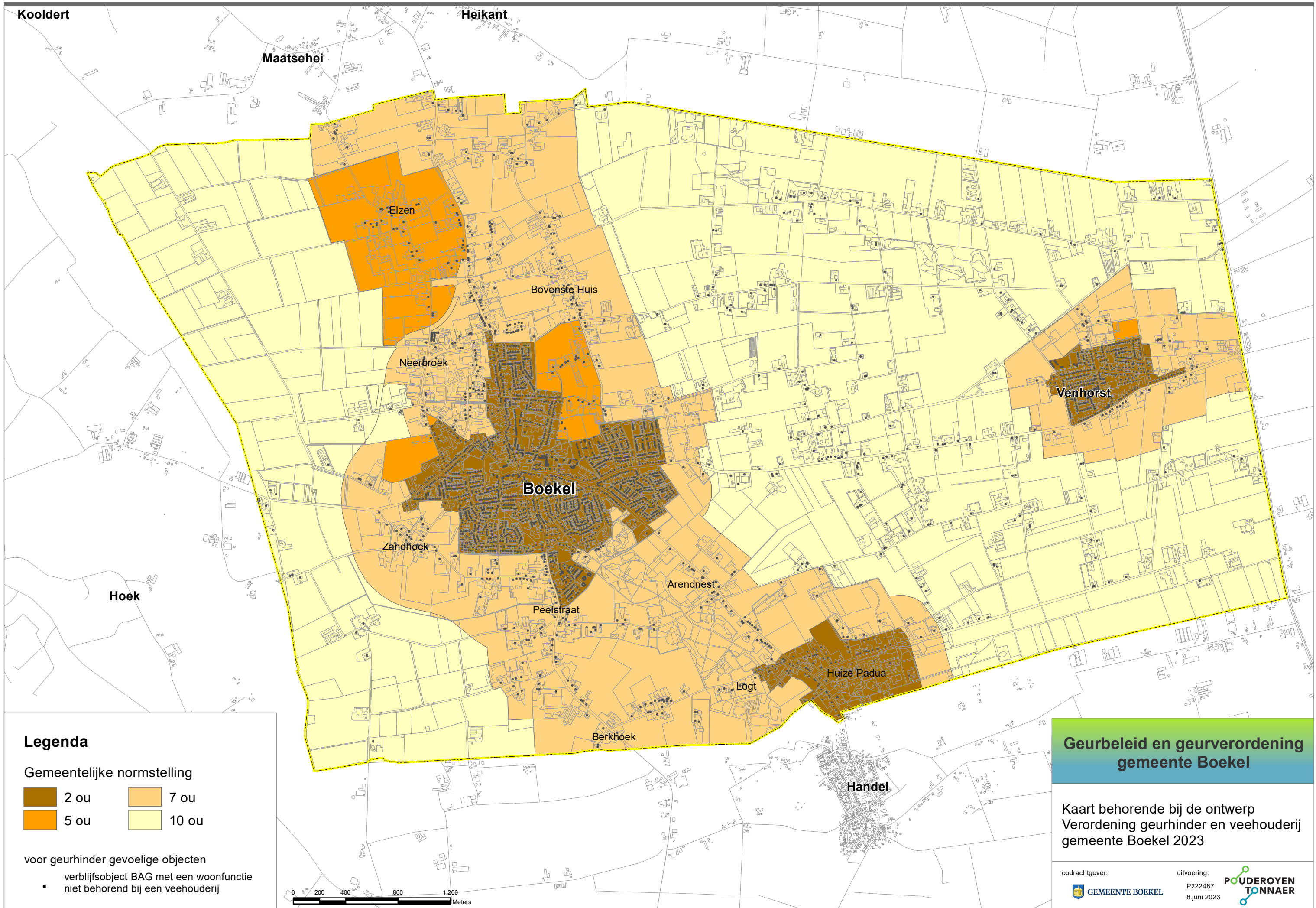

uitvoering:

P222487
6 juni 2023

KAART L KAART BEHOREND BIJ ONTWERP GEURVERORDENING

Legenda

Gemeentelijke normstelling

- 2 ou
- 5 ou
- 7 ou
- 10 ou

voor geurhinder gevoelige objecten

- verblijfsobject BAG met een woonfunctie niet behorend bij een veehouderij

Geurbeleid en geurverordening gemeente Boekel

Kaart behorende bij de ontwerp Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Boekel 2023

opdrachtgever:
 GEMEENTE BOEKEL

uitvoering:
 P222487
 8 juni 2023

Bijlage wettelijke kaders

Wet geurhinder en veehouderij

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen.

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de vergunningverlening hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit stallen van veehouderijen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Omgekeerd hebben deze regels ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe voor geurhinder gevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden

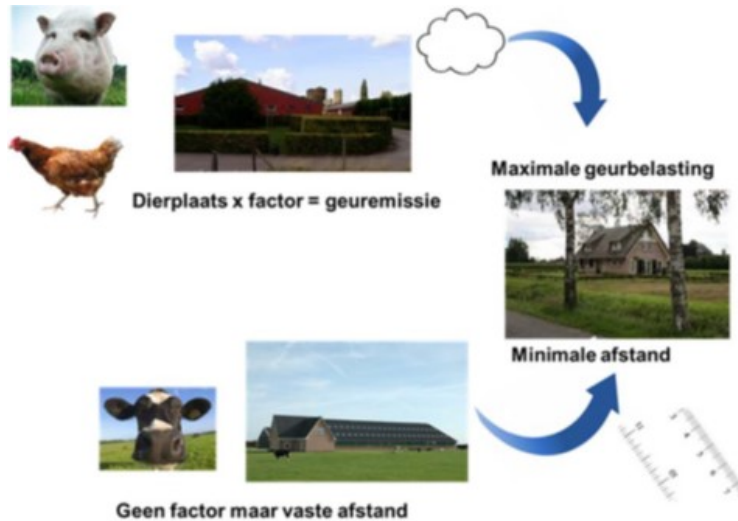
In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) uit 2007 is een onderscheid gemaakt in de geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en de overige gebieden, de niet-concentratiegebieden. De concentratiegebieden zijn aangegeven in de Meststoffenwet en bestaat uit delen van de provincies Limburg (i.c. Noord- en Midden Limburg) en delen van de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Overijssel.

De gemeente Boekel ligt in het concentratiegebied. Een belangrijk uitgangspunt van de Wgv is dat in gebieden met veel veehouderijen (de concentratiegebieden) mensen minder snel geur als hinderlijk ervaren dan mensen in de niet-concentratiegebieden. De standaard wettelijke geurnormen voor intensieve veehouderijen zijn daarom in het niet-concentratiegebied strenger dan in de concentratiegebieden. Voor beide type gebieden zijn de standaard wettelijke geurnormen voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen m.b.t. de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen (zie hierna).

Geuremissiefactoren en vaste afstanden

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen beoordeeld moet worden. Voor diercategorieën, waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (zoals voor varkens en kippen), wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object. De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen Europese odeur units in een volume-eenheid lucht (ou/m^3 : odeur units per kubieke meter lucht). Eerst wordt de geuremissie berekend door het aantal dieren te vermenigvuldigen met de betreffende geuremissiefactor. Vervolgens wordt de geuremissie vanuit de gezamenlijke dierenverblijven - samen met andere variabelen zoals de afstand tot de dichtstbij gelegen geurgevoelig objecten - ingevoerd in een (wettelijk voorgeschreven) model waarmee de verspreiding van de geur in de omgeving wordt berekend. De uitkomst hiervan is de geurbelasting op basis van de vergunde dierplaatsen op voor geurhinder gevoelige objecten.

Voor bedrijven zonder geuremissiefactor, zoals melkveebedrijven en paardenhouderijen, gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter voor respectievelijk objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot respectievelijk minimaal 50 en minimaal 25 meter. De afstanden mogen ook vergroot worden.

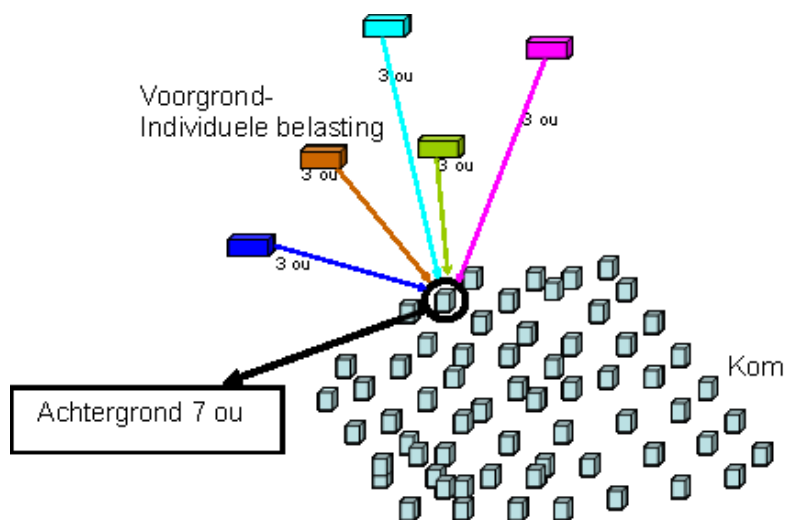
Figuur Geurhinder en vergunningverlening

Activiteitenbesluit milieubeheer

Sinds 1 januari 2013 is voor de niet vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor inrichtingen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde regels gelden als voor (omgevings-) vergunningplichtige bedrijven.

Voorgrondbelasting en achtergrondbelasting

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting op een geurgevoelig object bedoeld van die veehouderij, welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting wordt vooral in gebieden met veel veehouderijen vaak gebruikt als maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen.

Figuur Voor- en achtergrondbelasting geurhinder

Geurgevoelig object (Wet geurhinder en veehouderij)

Onder een 'geurgevoelig object' wordt onder de Wgv verstaan een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

Geurgevoelig objecten onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen

Bij de vergunningverlening wordt er rekening gehouden met de technische uitvoering van stallen. Het betreft maatregelen om op bedrijfsniveau de geurverspreiding te beïnvloeden en daarmee de geurbelasting op een of meer geurgevoelige objecten te verminderen, zoals het verticaal en hoger laten uitstromen van de lucht uit stallen zodat deze lucht meer wordt verdund dan bij het horizontaal en lager uitstromen van de lucht. Daarnaast wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met de verschillen in geuremissies bij verschillende typen stalsystemen en de reductie van geuremissie die bereikt kan worden bij het toepassen van luchtwassers.

Wanneer een veehouderij voor wat betreft de geurbelasting op slot zit, kan het bedrijf alleen uitbreiden als de geurbelasting niet toeneemt. Als de geurbelasting door aanpassing van stalsystemen of de wijze van uitstoot van de geur wordt verminderd, is onder voorwaarden uitbreiding van het aantal dieren mogelijk. Via de 50%-regeling.

Er hoeft na deze uitbreiding niet te voldaan aan de geldende geurnormen. Wel moet de geurbelasting dalen. De helft van de afname van de geurbelasting mag opgevuld worden voor uitbreiding van het aantal dieren. Als een bedrijf niet ontwikkelt, is er op basis van de Wgv geen verplichting om aan de normen te voldoen of om er voor te zorgen dat de geurbelasting daalt.

Geur uit stallen en geurnormen

Bij de beoordeling of vergunningaanvragen van individuele veehouderijen verleend kunnen worden, dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting of minimum afstanden worden overschreden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Zowel de geurnormen (voor intensieve veehouderijen) als de vaste afstanden (voor bijvoorbeeld melkveebedrijven) kunnen worden bijgesteld. Dergelijke afwijkende waarden dienen te worden onderbouwd in een gebiedsvisie en via een gemeentelijke verordening te worden vastgesteld door de gemeenteraad. De voor de gemeente geldende wettelijke geurnormen, vaste afstanden en de bandbreedte waarbinnen gemotiveerd afgeweken kan worden, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke geurnorm concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm Concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel Wettelijke geurnormen en bandbreedte Wgv, concentratiegebied (o.a. Boekel)

Geurnormen binnen de gemeente Boekel

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over die afwijkende normen te onderbouwen.

De geurnormen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning. In 2012 heeft de toenmalige raad afwijkende geurnormen vastgesteld voor het hele grondgebied van Boekel. Voor geurgevoelige objecten in De Elzen is in 2020 een afwijkende geurnorm vastgesteld

Bebouwde kom onder de Wgv

De standaard geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan de geurnormen voor het buitengebied. Het begrip bebouwde kom Het begrip 'bebouwde kom' is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is het volgende vermeld: "De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur." Ook is opgenomen: "De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijffunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven."

Bebouwde kom onder de Omgevingswet

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een 'bebouwingscontour geur' moet vaststellen. Binnen de contour is een hoger beschermingsniveau dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij.

De gemeente wijst volgens het Bkl in ieder geval een bebouwingscontour aan rond het stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. Het gaat hierbij om bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur. Stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lineaire bebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen kan tot het samenstel worden gerekend, maar dat hoeft niet. De gemeente kan er dus voor kiezen om lintbebouwing wel of niet binnen de bebouwingscontour te brengen.

Voorgrondbelasting en de kans op hinder

In onderstaande tabel is de relatie tussen de individuele norm (voorgondbelasting) en de kans op geurhinder weergegeven (bron: handreiking van de Wet geurhinder en veehouderij, bijlage 6 en 7, 2007). De verschillen in de kans op geurhinder zijn gebaseerd op het geurbelevingsonderzoek uit 2001, zoals opgenomen in de toelichting bij de Wgv.

Geurbelasting (voorgondbelasting, hinder door 1 veehouderij), Ou/m ³ (98 percentiel)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (niet-concentratiegebied)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (concentratiegebied, zoals Boekel)
1	7%	4%
2	11%	6%
3	15%	8%
4	19%	11%
5	21%	12%
6	24%	14%

7	26%	16%
8	29%	17%
10	33%	20%
14	39%	25%
20	46%	31%

Tabel Relatie tussen voorgrondbelasting (geurhinder van 1 veehouderij) en kans op geurhinder (bron: Handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007)

Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting

Bij het vaststellen van de eigen gemeentelijke geurnorm voor bedrijven met een geuremissiefactor, zoals varkens- en pluimveebedrijven, dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere veehouderijen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De norm voor de maximale belasting door een individueel bedrijf (de zogenaamde voorgrondbelasting) bepaalt andersom ook de mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting (de geurbelasting van alle veehouderijen samen).

Op basis van gegevens van een methodiek zoals die is opgenomen in de toelichting bij de Wgv, is in onderstaande tabel de achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een waardering van het woon- en leefklimaat gekoppeld (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht en extreem slecht).

Achtergrondbelasting (OU/m ³) cumulatief, concentratiegebied	Kans op geurhinder of percentage gehinderden	Beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	<5%	Zeer goed
3.1 - 7.4	5-10%	Goed
7.5 - 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 - 20.0	15-20%	Matig
20.1 - 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25-30%	Slecht
38.6 - 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel Classificatie achtergrondbelasting (geurbelasting door meerdere veehouderijen samen) in een concentratiegebied zoals Boekel (bron RIVM/GGD Richtlijn geurhinder oktober 2002 en handreiking Wgv 2007).

Uit onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Wgv (PRA 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 14 Ou/m³ op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot meer hinder dan indien drie veehouderijen gezamenlijk 14 Ou/m³ veroorzaken. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting (bron: handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007).

Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen

Omgekeerde werking

De normen van de Wet geurhinder en veehouderij gelden in beginsel alleen voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning, als een agrarisch bedrijf zich wil vestigen of als een agrarisch bedrijf wil uitbreiden. Het gaat dan dus over de relatie tussen een bestaand geurgevoelig object en een ontwikkeling in de agrarische bedrijvigheid. Dit heet ook wel de 'directe werking' of 'directe norm'. Voor de Wgv in werking trad, gold deze norm ook in de omgekeerde situatie: als een bestaand agrarisch bedrijf werd geconfronteerd met een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. In het kader van de 'omgekeerde werking' werden dan dezelfde afstandsnormen toegepast als in de directe werking.

Met de inwerkingtreding van de Wgv trad een geheel nieuwe systematiek van normering in werking. In verband daarmee rees de vraag of de normen van de Wgv op dezelfde manier als bij de vroegere stankwetgeving zouden werken in de "omgekeerde werking". Intussen zijn enkele uitspraken gedaan door de hoogste rechter (de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State), die hierin duidelijkheid scheppen. Onder meer uit de uitspraak in de zaak Laarbeek (Afdeling bestuursrechtspraak van 7 oktober 2009) blijkt dat de normen van de Wgv *niet* in de omgekeerde werking van toepassing zijn. De directe norm geldt wel in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning aan een agrarisch bedrijf, maar niet bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen. Ook uit andere uitspraken is intussen gebleken dat het mogelijk is om binnen de belemmerende contouren te bouwen, mits aan twee voorwaarden wordt voldaan:

- De nieuwe ontwikkelingen mogen geen extra belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de omgeving.
- De gemeenteraad dient in haar gebiedsvisie, in een beleidsregel of in haar ruimtelijke besluit voor de betrokken ontwikkeling een uitspraak te doen over het minimaal gewenste woon-, leef- of werkklimaat in het gebied.

Respecteren rechten veehouders

Vaste jurisprudentie bij ruimtelijke besluiten is dat door de nieuwe bestemmingen er geen sprake mag zijn van een aantasting van de bestaande rechten van de omliggende veehouderijen. In beginsel dient bij het bepalen van de rechten het agrarische bouwblok als uitgangspunt voor het meten van de geurbelasting contouren te worden genomen. Dit omdat veehouderijen rechten hebben om hun emissiepunten te verschuiven binnen het vastgestelde bouwblok (de zogenaamde 'vergunde rechten'). Het kan echter ook zo zijn dat het bedrijf zijn bouwblok niet in zijn geheel kan benutten voor de vestiging of verplaatsing van emissiepunten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van al bestaande geurgevoelige objecten.

Uit de jurisprudentie blijkt dat men dan mag uitgaan van de grens van de bebouwing, een te benutten deel van het bouwblok of een bestaand emissiepunt. Uitgaande van de vergunde rechten van een veehouderij, de geurnorm(en), het agrarisch bouwblok en de ligging van de stallen en al bestaande voor geurhinder gevoelige objecten, kan bepaald worden of de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object leidt tot een aantasting van de rechten: ligt de nieuwe bestemming binnen de geurcontour en zijn er geen andere bestaande geurgevoelige objecten die op kortere afstand liggen?

Beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat een gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is.

In de wetgeving zijn een aantal uitzonderingen opgenomen met betrekking tot de bescherming van woningen tegen geurhinder van veehouderijen, zoals de realisatie van een nieuwe woning op een voormalig bouwblok van een veehouderij of herbestemmen van een woning die al aanwezig was op een voormalig bouwblok van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000 (artikelen 3.2 en 14.2 Wgv). Ook bij het (her-)bestemmen van voormalige bedrijfswoningen moet beoordeeld worden of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Geur, geurbeleving en gezondheid

Geur is de eigenschap van organische stoffen die met behulp van zintuigen in de neus kan worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld en het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed. Bij hogere concentraties geur kan er sprake zijn van gezondheidseffecten die verbonden zijn aan de waarneming van de geur: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten, en mogelijk stress-gerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid.

Er zijn algemene relaties voor de geurbelasting van veehouderijen en het percentage gehinderden uit onderzoeken afgeleid. Naast de geurbelasting is er een groot aantal persoonsgebonden factoren en omgevingsfactoren die deze relatie beïnvloedt, zodat lokaal zowel minder als meer hinder op kan treden dan verwacht. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt onder andere af van de aangenaamheid, duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen een belangrijke rol. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt, is persoonsgebonden en afhankelijk van de persoonlijke 'stressverwerking'.

In de GGD-richtlijn Geur en gezondheid wordt ervan uitgegaan, dat er voor de geurstoffen geen toxicologische advieswaarden worden overschreden, omdat deze stoffen een geurdrempel hebben

die veel lager is dan deze advieswaarden. Van de gezondheidseffecten van geur is er alleen voor (ernstige) hinder een kwantitatieve dosis-responsrelatie met de geurbelasting. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting wordt, hoe meer kans dat mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is echter niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidskundig gezien aanvaardbaar is.

Bij het optreden van hinder of ernstige hinder moet afgewogen worden of de situatie aanvaardbaar is. Uitgangspunt hierbij zijn de beleidsdoelstellingen. Voor haar advisering met betrekking tot het percentage (ernstige) hinder sluit de GGD aan een richtwaarde van maximaal 12% kans op hinder (0-3% ernstige hinder) en een bovenwaarde van maximaal 20% kans op hinder (tot 10% ernstige hinder). Voor meer achtergrondinformatie over de relatie tussen veehouderij en gezondheid van omwonenden wordt verwezen naar het kennisplatform veehouderij en gezondheid (www.kennisplatformveehouderij.nl).

Onderzoek GGD en IRAS naar de relatie tussen geurbelasting en kans op hinder

Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Deze resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De GGD adviseert de resultaten mee te nemen in de (landelijke) actualisatie van de regelgeving en –normen en roept gemeenten en provincies op de resultaten te gebruiken als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid.

De onderzoekresultaten van de GGD en IRAS geven volgens de GGD aanleiding tot een actualisatie en aanscherping van de gemeentelijke normen. Een complicerende factor daarbij is dat het onderzoek nog niet is gevalideerd door onderzoek in andere regio's, de kans op hinder maar ten dele wordt bepaald door de geurbelasting, de berekening van de geurbelasting vele onzekerheden kent en dat de resultaten van het onderzoek van de GGD/IRAS afwijken van onderzoek dat in ongeveer dezelfde periode is uitgevoerd (Gezondheidsmonitor GGD 'en, CBS en RIVM uit 2012). Een aangrijpingspunt is, dat de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op geurhinder uit het GGD-IRAS-onderzoek meer overeen lijkt te komen met de relatie tussen geurbelasting en hinder voor de niet-concentratiegebieden (uit de handreiking Wgv) dan met de relatie tussen geurhinder en hinderkans voor de concentratiegebieden uit die handreiking. De GGD adviseerde in het kader van de evaluatie van de geurregelgeving (2015-2016) het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden op te heffen en overal dezelfde normen te hanteren. Voor de maximale cumulatieve geurbelasting op objecten stellen zij ook een norm voor van 12% voor de bebouwde kom en 20% in het buitengebied, te vertalen als maximaal 5 Ou (bebouwde kom) respectievelijk 10 Ou (buitengebied) achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting).

Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen

In een door de staatssecretaris van Milieu ingestelde bestuurlijke werkgroep werkten de VNG en IPO, LTO Nederland, GGD 'en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen aan een gezamenlijk advies over de toekomstige geurregelgeving voor veehouderij. De adviezen van de bestuurlijke werkgroep uit oktober 2016 hebben o.a. geleid tot nader onderzoek (o.a. naar de effectiviteit van luchtwassers m.b.t. de reductie van geur) en aanpassing van geuremissiefactoren.

De bestuurlijke werkgroep constateerde dat de Wgv onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De geconsulteerde partijen adviseerden om gemeenten bevoegdheden te geven om in overbelaste situaties om aanvullende eisen te kunnen stellen om geurbelasting binnen een ambitieuze termijn terug te dringen. Er was binnen de geconsulteerde partijen geen consensus over een aanpassing van de standaard wettelijke geurnormen en -afstanden.

De milieufederaties, burgergroeperingen en GGD 'en adviseren het Rijk om voor de individuele geurbelasting (voorgrondnorm) maximaal 2 Ou voor de bebouwde kom als standaard norm vast te stellen en maximaal 5 Ou voor het buitengebied. Voor de cumulatieve belasting adviseren deze partijen een norm van 5 Ou (bebouwde kom) en 10 Ou (buitengebied). De VNG, het IPO en LTO Nederland pleiten voor aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en ervaren hinder, om aldus te komen tot een betere onderbouwing van de geurnormen. Vervolgonderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en de geurbeleving dient volgens deze partijen rekening te houden met mogelijke regionale verschillen, nieuwe inzichten m.b.t. de geuremissie van dieren en een geactualiseerd verspreidingsmodel.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd. Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken;

Resultaten onderzoek naar rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

Met name varkenshouderijen maken gebruik van zogenaamde gecombineerde luchtwassers. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De zo opnieuw berekende geurbelasting is vaak veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

CHW-experimenten emissiereductie en versnellen innovaties

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke regelgeving (onder de Omgevingswet) voor het aspect geur uit stallen. Wel hebben aan aantal provincies (waaronder de Provincie Noord-Brabant) eind 2019 een aanvraag voor een tweetal experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW) ingediend. Naar verwachting worden de extra bevoegdheden voor gemeenten binnen die provincies op basis van die experimenten eind 2020 van kracht.²

In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) zal er in de periode 2020 – 2022 door een aantal gemeenten en provincies geëxperimenteerd worden met de toepassing van deze CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

Na inwerkingtreding van deze nieuwe CHW-experimenten kan de gemeente van deze extra bevoegdheden gebruik maken. Zo kan de gemeente bij aanvragen m.b.t. een omgevingsvergunning milieu strenger zijn dan de Wgv (dus afwijken van de 50% regeling) en ook als een veehouder geen aanvraag indient, voorschrijven dat de geurbelasting op een redelijke en haalbare manier wordt teruggebracht. Op welke wijze invulling wordt gegeven aan die bevoegdheid, dient te worden vastgelegd in beleidsregels of in een geurverordening.

Daarnaast zijn er ook mogelijkheden om in de geurgebiedsvisie (met een zekere terughoudendheid gezien de complexiteit) te anticiperen op de wet- en regelgeving onder de Omgevingswet, zoals:

- ***De definitie van een geurgevoelig object:***
In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen. De gemeente

² Op 7 februari 2020 is de voorpublicatie tot wijziging van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (21^e tranche) waarin deze experimenten zijn opgenomen, gepubliceerd in de Staatscourant. Gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant kunnen na inwerkingtreding gebruik maken van deze bevoegdheden.

heeft onder de Omgevingswet dus meer beleidsvrijheid bij het bepalen van de geurgevoelige objecten

- *Het vastleggen van een omgevingswaarde onder de Ow:*
Deze drukt in meetbare, berekenbare dan wel anderszins objectieve termen de omgevingskwaliteit uit die op een bepaald moment moet zijn bereikt, zoals de geurbelasting. Omgevingswaarden zijn zelfbindend voor het bestuur dat ze vaststelt (gemeente in omgevingsplan, provincie in omgevingsverordening) maar kennen ook een verbinding naar beoordelingsregels voor de vergunningverlening en eventuele instructieregels. Er kan binnen de omgevingswaarden genuanceerd worden in hardheid. Grenswaarden zijn het hardst: die moeten 'in acht worden genomen' en er kan in principe niet van worden afgeweken. Richtwaarden zijn iets minder hard: met richtwaarden moet 'rekening worden gehouden'. Met een stevige motivering kan daarvan afgeweken worden. Daarnaast kunnen streefwaarden worden opgenomen. Die laatste moeten in de afweging worden betrokken. Omgevingswaarden kunnen dus worden omgezet naar toetsingscriteria voor de vergunningverlening en regels in het omgevingsplan. Hierbij kan ook de cumulatie van de diverse emissies (geur, fijnstof, stikstof) meegenomen moeten worden.

